

ИЛУСТРИРАНА РЕВИЈА ЗА ИСЕЛЕНИЦИТЕ ОД МАКЕДОНИЈА

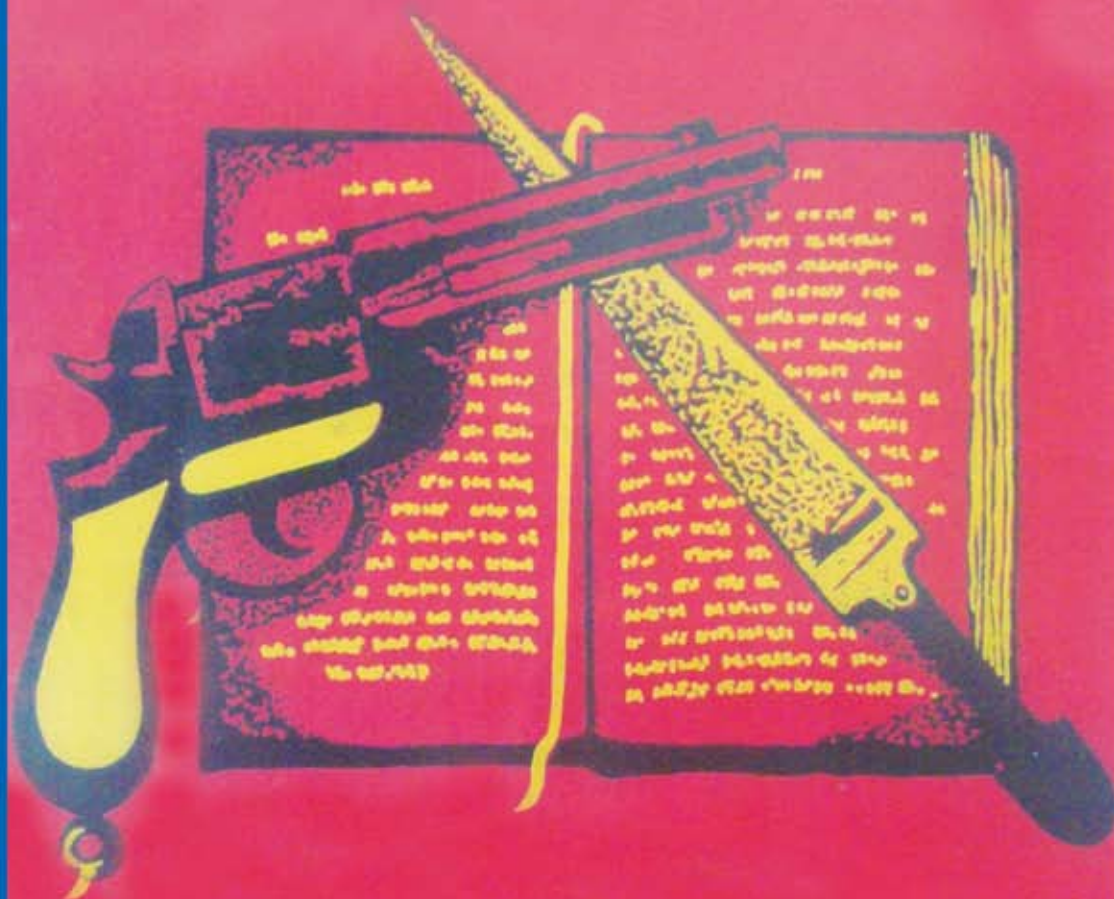
Македонија®

60 ден.

Август 2011, година II, број 640

www.maticanaiselenici.com

**ИЛИНДЕН Е ЖИВ !
БЕСМРТНА Е
МАКЕДОНСКАТА НАЦИЈА !**

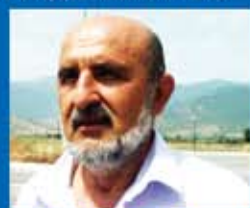
ОГЛЕДАЛО

**РЕИНТЕГРАЦИЈА
НА ДИЈАСПОРАТА**

СТР. 4-6

ИНТЕРВЈУ

ПАНДЕ АШЛАКОВ

**МАКЕДОНСКО
РАДИО ВО ЛЕРИН**

СТР. 12-13

СТАВ

**ТОНИ НАУНОВСКИ
НА РЕФЕРЕНДУМ
ЗА ИМЕТО ДА ГЛАСААТ
САМО МАКЕДОНЦИ**

СТР. 7

++389

МАЈА БОСИЛКОВСКА

**МАКЕДОНКА МЕНАџЕР
ВО КРИСТИ - ЊУЈОРК**

СТР. 18-19

АНАЛИЗА

**МИРКА ВЕЛИНОВСКА
МОЛК НАМЕСТО
ЗЕМЈОТРЕС**

СТР. 8-9

ДУБИЛЕЈ

**110 ГОДИНИ ОД РАЌАЊЕ
АТАНАС БЛИЗНАКОВ**

ДОНАТОР И ПАТРИОТ

СТР. 40-41

Macedonia

Illustrated Magazine for Macedonian Immigrants

АМСМ

КЛУБ

МОБИЛИТИ

ЈУЛИ-АВГУСТ 2011 • Бр.42

ЧЛЕНСКО СПИСАНИЕ

БЕСПЛАТНА ЛЕТНА
ПРОВЕРКА НА
ВОЗИЛА
1.6.2011 - 31.8.2011

АМСМ

ПАТУВАЈТЕ БЕЗГРИЖНО НА ГОДИШЕН ОДМОР

Citroën C4 1.4

ПОЗИТИВНА ЕНЕРГИЈА

WRC - Рели Аргентина
и Рели Грција

БИТКА НА ТИТАНИ

WWW.AMSMTOURS.MK

Илустрирана ревија на
Матицата на иселениците
од Македонија

Македонија

Издавач:

Матица на иселениците од Македонија

Издавачки одбор:

Проф. д-р Горѓи Тоновски, Светислав
Станковиќ, Софија Стефковска,
Тодор Петров, д-р Кирил Темков, Ангелка
Михајловска, Димитар Дангов и м-р Златко
Поповски

За издавачот:

М-р Иван Џо Петрески

Главен и одговорен уредник:

Евросима Локвичка

Заменик главен и одговорен уредник:

Елена Оровчанец Спировска

Администратор: Константин Петрески

Лектор:

Верица Тоциновска
Редакција: Наташа Деспотовска
Димитриевска, Ангелка Михајловска,
Сотир Костов, Танас Вражиновски, Емилија
Петреска, Мирослав Наумовски,

Дописници:

Ивица Челиковиќ,
Лилјана Стоилковска - Андонова,
Менде Младеновски, Киро Кипроски,
Сашо Ристовски, Миодраг Мицковиќ,
Томо Чаловски, Перо Дамчевски-Кочин и
Драшко Антов

Превод:

Биро за преведување

ТИС

ДИМИТРОВСКА ЛИЛЈАНА

Фоторепортер: Роберт Спасовски

Ликовно-графичко уредување:

Кирил Оровчанец

Печати: „Графоден“, Скопје

Адреса: 27 Март бр. 5, 1000 Скопје

тел. ++389 2 3 222 101

www.maticanaiselenici.com

e-mail: matica@maticanaiselenici.com

ГОДИШНА ПРЕТПЛАТА ANNUAL SUBSCRIPTION

IBAN

Za Evropa

48 EUR MK 07200001275137645

Za Avstralija

120 AUD MK 07200001499528133

Za Amerika

100 USD MK 07200001581931670

100 CAD MK 07200001581934289

STOPANSKA BANKA AD SKOPJE

40655549 - 4030996116744

SBAD Скопје, "11 oktombri" br.7

korisnik:

"MATICA NA ISELENICI OD MAKEDONIJA,

ul. "27 mart" br.5, 1000 Скопје pfax: 7

pretplata za ilustrirana revija

"Makedonija"

MB 4065891 - 4030993125777

SWIFI CODE STOB MK 2X

ИЛИНДЕН Е ЖИВ БЕСМРТНА Е МАКЕДОНСКАТА НАЦИЈА

Драги браќа и сестри, мили сонародници!

Во овие турбулентни времиња на, веројатно, најтешкото национално премрежје на македонскиот народ - кога покрај сите проблеми што не имаат навјасано, неспорна е и толку очигледната внатрешна поделба во самото македонско национално ткиво – единствената базична точка околу која, кај нас денешниве Македонци сè уште постои консензус, бездруго, е светиот празник Илинден! Не само заради духовниот аспект на овој величествен ден, туку и заради ноторниот факт што токму Илинден претставува есенцијата, врткот на македонското етничко, политичко, општествено суштествување на големата светска карта. Значи, настрана сите сегашни актуелни „недоумици“, нови историски „препрочитувања“, „запишувања“, „отпишувања“, Илинден е толку голем, толку стамен со огорчната патина конкретни аргументи што ама баш никаква „експертиза“ не му може ама баш ништо. Ниту на оној Илинден 1903-тата ниту на оној Илинден 1944-та!

Уште повеќе – ќе бидеме целосно директни па ќе кажеме: секој обид за маргинализирање, понижување, преобликување на сета илинденска симболика и суштина од која се изроди македонската државност за нас не треба да биде ништо друго освен чин на класично велепредавство. Оти, двата Илиндена претставуваат конкретен историски континуитет на недвосмислено јавно прокламирање и оживотворување на скапо платениот идеал за независна и самостојна македонска држава!

Иако идеолошките позиции на комитскиот Илинден се разликуваат од оние на партизанскиот Илинден, сепак нема никаква разлика во нивните стремјежи и визији кои завршуваат во една единствена заедничка цел – а тоа е конституирањето на македонска држава. За таквата цел, чии што плодови ги уживаат денешните генерации Македонци, токму од денешениот аспект и неговата фактичка состојба стануваат сосема ирелевантни разноразните, исто така по правило - политички конотирани - историско-идеолошки полемики, независно од (не)квалитетот на нивната фактографија. Безпредметни се и сите „филии“ и „фобии“. Замижувањето или незабележувањето на значението на илинденските епопеи, во контекст на државотворното остветување на народниот идеал - да се биде свој на своето, е исто како анатемисување на сопственото егзистирање, негирање на сопствената бит. Што поскоро го разбереме тоа, толку подобро за нас!

Зашто, впечаток е, дека денес ние како да бегаме од Илинден од неговата содржина, одржувајќи го споменот и наследството од тие денови како изверзирана форма од беззначајни метафори. Како да сме премногу зафатени од потрагата по сопствената големина.

Големината на еден народ не се мери по неговата старост. Може таа големина да сè протега и отаде неолитот ама доволен е само еден мал историски момент и се да отиде во неповрат. Големината на еден народ не се мери ни по наследството, оти тоа не е некаков кредит без рок на траење или рок на отплата. Големината е практична работа, конкретна дејствителност во единица време, генерациски предизвик во секоја историска епоха, во која секој народ зацртува и реализира сопствени визији за сопственото битисување. Се разбира практиката ќе биде јалова ако ги нема оние базични вредносни вертикали кои се неизбежните алатки во градењето на сегашноста и на иднината. Нема големина без широчина на светогледот, без толерантност кон спротивното, без строгост ама и верба во сопственото, без компромис за праведното и честитото.

Всушност Илинден, и првиот и вториот, се дел од нашата епоха, сè уште недовршено а започнато дело. Во првиот се сонуваше за република во историски момент кога балканските монархии ги правеа првите чекори во капитализмот, а во вториот се избраа антифашизмот и слободата. Тоа, мора отворено да признаеме, е легат од којшто нема зошто да се срамиме. Ова свежо наследство, којшто се уште е важен дел од оваа историска епоха, и тоа како треба да не прави горди.

Токму таму, меѓу овие два Илидена, како меѓници на нашата сегашност, нужно лежи автономната и автохтона надградба на македонизмот, доколку сакаме овој историски процес да го разбереме како наша иднина.

Нека ни е честит и за многу години Илинден!

М-р Иван Џо Петрески

РЕИНТЕГРАЦИЈА НА ДИЈАСПОРАТА

За нас отсекогаш била неспорна па дури и повеќе од нужна реинтеграцијата на нашата иселеничка заедница во сите сфери од македонското општествено битисување, како нераскинлив, природен дел од тоа македонско суштествување. Но исто така секогаш - и по тој став Матицата на иселениците од Македонија е прилично препознатлива - сме биле против (зло)употребата на дијаспората во внатрешните политички пресметки и пропагандни надмудрувања, користејќи го тој и тоа како значителен иселенички корпус како фасада, обична шминка, за намери кои се многу далеку од реалните потреби на нашинците во светот и нивните реалции со матичната земја

Пишува:
Евросима Локвичка

Конечно, после децениски најави, иницијативи и предлози македонската дијаспора за првпат мошне конкретно – преку тројца пратеници во Собранието на Република Македонија – има прилика да учествува во креирањето на општественото живеење на матичната земја. Се разбира, за вистинската операционализација на ова, би го нарекле, пионерско политичко ангажирање на дијаспората допрва ќе треба да се осведочиме, особено по однос на дилемата каков ќе биде тој ангажман во квалитативен смисол и колку од него ќе се офајди и татковината но и нашата бројна иселеничка заедница. Оти да бидеме реални, неговите први чекори, а тука пред сè мислиме на непосредниот изборен процес, како и легислативата со којашто тој беше регулиран, покажаа и од аспект на демократските, како и од аспект на нормативните стандарди сериозни пропусти или слабости, сеедно како ќе ги дефинираме.

Во крајна линија трите мандати што ги доби дијаспората, се дел од партијата победник на минативе избори (ВМРО-ДПМНЕ), односно станува збор за партиска листа, па затоа уште повеќе ќе биде важно да се види каква ќе биде позицијата на тие пратеници по однос на потребите на гласачкото тело што зад нив застанало, а кое што колку и да се негира не ги споделува подеднакво

потребите, одговорностите, обврските со гласачкото тело во татковината.

Првиот нужен предуслов, којшто на некој начин фрла сенка врз непосредното политичко интегрирање на дијаспората – политичкиот консензус за донесување на законските одредби за гласањето на дијаспората – не беше постигнат. Познато е дека целиот процес, практично, сама го истурка старо/новата власт во отсуство на каква било дебата и усогласување со опозицијата. Тој факт, пак, сам по себе значи дополнителна одговорност не само за тројцата условно наречени „иселенички пратеници“ (на пример во смисол на потврдување на нивното политичко кредо), туку и за оние што ги донеле новите изборни правила – преку валидно оправдување на потребата од вклучување на дијаспората, сега и овде, во политички живот.

Секако за нас отсекогаш била неспорна па дури и повеќе од нужна реинтеграцијата на нашата иселеничка заедница во сите сфери од македонското општествено битисување, како нераскинлив, природен дел од тоа македонско суштествување. Но исто така секогаш - и по тој став Матицата на иселениците од

Македонија е прилично препознатлива - сме биле против (зло)употребата на дијаспората во внатрешните политички пресметки и пропагандни надмудрувања, користејќи го тој и тоа како значителен иселенички корпус како фасада, обична шминка, за намери кои се многу далеку од реалните потреби на нашинците во светот и нивните реалции со матичната земја.

Токму поради тоа, кога говориме за првиот чекор на операционализација на општествено оправданото инволвирање на иселениците во овдешните севкупни токови, го споревме непримерно брзото и не толку темелно донесувањето на изборните правила за дијаспората. Самиот факт што даденото право на глас за бројната дијаспора, остана неискористено за огромното мнозинство иселеници доволно говори за некавалитетните нормативни решенија коишто едноставно ги оставија нашите луѓе во туѓина збунети меѓу формално-правната можност и фактичката неможност да го остварат тоа свое право. Во такви услови логични и оправдани беа реакциите на голем дел од нашите иселеници околу изборниот процес, којшто, сакале ние признале или

ИЕ 7 - Европа и Африка
г-н Ристо Манчев - ВМРО ДПМНЕ

ИЕ 8 - Северна и Јужна Америка
г-н Павле Саздов - ВМРО ДПМНЕ

ИЕ 9 - Австралија и Азија
г-н Милорад Додевски - ВМРО ДПМНЕ

Не треба да потсетуваме дека кај нас одамна е зацврстено (и со право) убедувањето дека парламентот, како највисока законодавна власт и дом на народните избраници, никогаш до сега не бил на задачата на овие свои примарни и неприкосновени функции. Напротив, тој од осамостојувањето до денес, остана во целосна сенка на извршатната власт и политичките субјекти, коишто вешто го инструментализираа во спроведувањето на интереси кои честопати се далеку од местото и улогата на Собранието во овој наш парламентарен систем на општествено-политичко уредување

не, беше компрометиран благодарение на неумешноста на овдешните политички субјекти.

Тоа, пак, со право создаде и негативен одглас меѓу јавноста во татковината. Во крајна линија не може да биде и поинаку кога споредувате: легитимитет на мандат зад кој просечно стојат седум-осум илјади гласа и легитимитет на мандат зад кој едвај можете да изброите неколку стотина гласачки ливчиња! Згора на тоа, базичната техничка неподготвеност на

институциите задолжени за спроведувањето на изборите дополнително фрлија сенка врз легалитетот и легитимитетот на изборниот процес во дијаспората што пак беше доволна причина да стане предмет за разгледување пред Уставниот суд. Така, една благородна и, бездруго, полесна идеја на самиот почеток се загрози во самата своја основа.

Не треба да потсетуваме дека кај нас одамна е зацврстено (и со право) убедувањето дека парламентот, како највисока законодавна власт и дом на народните избраници, никогаш до сега не бил на задачата на овие свои примарни и неприкосновени функции. Напротив, тој од осамостојувањето до денес, остана во целосна сенка на извршатната власт и политичките субјекти, коишто вешто го инструментализираа во спроведувањето на интереси кои честопати се далеку од местото и улогата на Собранието во овој наш парламентарен систем на општествено-политичко уредување. Во тој поглед со право се забелешките, односно стравувањата дека гласовите и на иселеничките пратеници ќе бидат ставени само и само во функција на политичките интереси на партијата чишто фактички претставници се. Оти да не се лажеме – без оглед што пратениците доаѓаат од иселенички средини тие сепак беа кандидати на партија

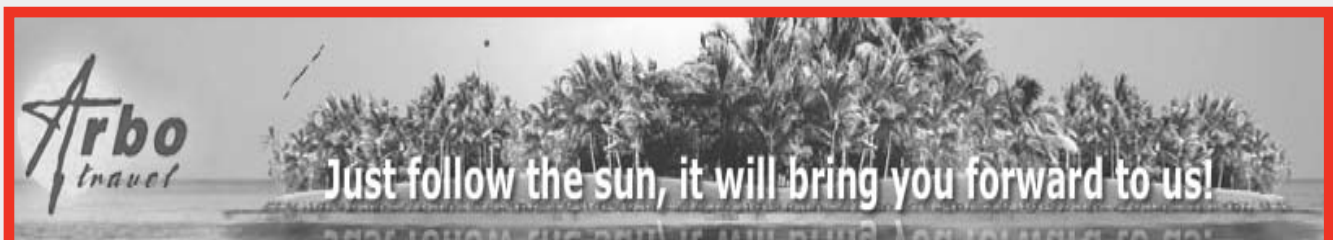
која егзистира и својата програма ја реализира во Македонија, а не надвор од неа. Секому е познато дека за две децении самостојност ова (избори и за дијаспората) е единствениот конкретен потег што која било власт го направила за нашите иселеници, иако со години наназад постојат мноштво проблеми, барања, идеи, проекти, за интегрирање на иселеничката заедница во македонското општество како еден од важните чинители во неговиот развој и просперитет. За разлика од некои држави од регионот, како на пример Хрватска, коишто во тој поглед отидоа многу далеку во интерес и на иселениците и на матичната држава.

Во секој случај едно е факт: од начинот на кој што ќе партиципираат во домашната политика овие тројца нови пратеници, како и од односот што понатаму македонската политика ќе го гради кон дијаспората врз вака изградената позиција, во многу ќе зависи успешноста на овој прв чекор за нејзино вклучување во домашните работи. Се разбира, доколку не се успее, односно се покаже, дека сето ова било само уште една политичка мимикрија за остварување на тесно-партиски, а не јавни интереси, тешко дека во догледно време ќе има шанси за сериозно интегрирање на нашите иселеници.

ИЗВИНУВАЊЕ

Во ревијата за иселениците „Македонија“ бр. 639 на страна 6, во текстот „Лекција од народот“ беше објавена погрешна фотографија од Ристо Манчев, пратеник од дијаспората за Европа од Пјаченца, Италија.

Им се извинуваме на читателите и на пратеникот г. Ристо Манчев заради ненамерната техничка грешка.

Reintegration of the Diaspora

For us, it was more than undisputable or even inevitable that our emigrant community integrates in all spheres of the Macedonian social living, as an integral, natural part of the Macedonian essence. However, the Macedonian House of Immigrants has always been rather recognizable in this regard – we have always been against (ab)use of the Diaspora in the internal political scoring and propaganda outwitting, utilizing this very significant emigrant corpus only as a façade, simple make-up, for intentions which are far from the real needs our bothers worldwide have and not even touching upon their relations with the fatherland

Finally, after decades of announcements, initiatives and proposals, the Macedonian Diaspora, for the very first time, very actually – via three Members in the Parliament of the Republic of Macedonia – has been given the opportunity to take part in the tailoring of the social living of their fatherland. However, the concrete operationalization of this, rather pioneer political engagement of the Diaspora, will have to be yet witnessed, especially in regard to the dilemma what this engagement will be like in qualitative terms and how beneficial it will be both for our fatherland and our numerous emigrant community. Let's be realistic, the first steps taken, including inter alia the direct election process, as well as the legislation it was regulated by, both from the aspect of democratic standards and from the aspect of normative standards showed serious failures or weaknesses, depending how we define them.

After all, the three mandates the Diaspora gained belong to the political party which won the past elections (VMRO-DPMNE), so it will be even more important to see what kind of position these MPs will have in regard to the needs of the constituency that had supported them, but which, however denied, does not share the same needs and responsibilities with the constituency in the fatherland.

The first indispensable precondition which in a way casts doubt on the political integration of the Diaspora – the political consensus on passing the legal provisions for Diaspora voting – was not achieved. It is clear that the whole process was practically shouldered out by the old/new government in absence of any debate and adjustments with the opposition. This fact implies additional liability not only for the three conditionally called “emigrant MPs” (in terms of confirming their political credo), but also for the ones passing the new election regulations – claiming validity with the justification that the Diaspora has to be included in the political life, here and now. Evidently, for us, it was more than undisputable or even inevitable that our emigrant community integrates in all spheres of the Macedonian social

living, as an integral, natural part of the Macedonian essence. However, the Macedonian House of Immigrants has always been rather recognizable in this regard – we have always been against (ab)use of the Diaspora in the internal political scoring and propaganda outwitting, utilizing this very significant emigrant corpus only as a façade, simple make-up, for intentions which are far from the real needs our bothers worldwide have and not even touching upon their relations with the fatherland.

Therefore, when talking about the first step of the operationalization of the socially justifiable involvement of the emigrants in the current political flows, what we dispute is the unreasonably fast and not so thoroughly prepared passing of the election rules regarding the Diaspora. The very fact that the right to vote given to the numerous Diaspora was practically unexploited reveals the non - quality normative solutions leaving our people aboard confused among the formally legal possibility and the factual impossibility to exercise their right. In such conditions, the reactions of a great part of our emigrants concerning the election process were just and logical, since the election process, no matter whether we admit it or not, was compromised thanks to the domestic political entities.

The political process created a negative echo between the general public in the fatherland as well. After all, what else can be expected when we compare: the legitimacy of a mandate behind which there are seven to eight thousand votes with a mandate behind which one can barely count a couple of hundreds votes! What's more, the basic technical unreadiness of the authorities in charge of realization of the elections, additionally cast doubt on the legality and legitimacy of the election process in the Diaspora, which was a reason enough to bring it before the Constitutional Court for review. Thus, a noble and above all, beneficial idea periled itself in its very essence, from the very beginning.

Let us not remind once again that with us, it has been long ago confirmed (justly) that the parliament, as the ultimate legislative authority and a

House of the people's representatives, has never beet at the level of its assignment of these primary and sacred functions. On contrary, as from our country's independence and on, it has completely been overshadowed by the executive authorities and the political entities, which skillfully instrumented it in the course of achieving their interests, which are frequently far from the role the parliament has in a society of a social parliamentary system. In the regard, the objections, i.e. the apprehensions that the votes of the immigrant MPs shall be only put in the function of the political interests of the party whose factual representatives they are, were more than justifiable. Let us not deceive ourselves – no matter that the MPs come from the emigrant communities, they were candidates of a party existing and operating within the Republic of Macedonia, not outside it. Everybody knows that in these two decades of independence, this (elections in the Diaspora) has been the only actual move any of the governments has made for our migrants, even though, for years, there have been problems, requests, ideas, projects for integration of the emigrant community in the Macedonian society as one of the important factors for its development and prosperity. Unlike us, some other countries in the region, Croatia for instance, have gone far too off in regard to the interests of both their immigrants and the country of origin.

Nevertheless, it is a fact that the manner in which these three new MPs will participate in the domestic politics as well as the stance that the Macedonian politics will further create towards the Diaspora, will greatly depend on the success of this first step of including the Diaspora in the domestic issues of the country. Of course, if all this fails, i.e. it is proved that it was only another mimicry for achieving political parties' interests rather than public interests, it will be extremely difficult, in foreseeable terms, to create other alternatives for integration of our immigrants.

Evrosima Lokvichka

Тони Науновски

НА РЕФЕРЕНДУМ ЗА ИМЕТО ДА ГЛАСААТ САМО МАКЕДОНЦИ

Во една исклучително песимистичка перспектива за развој на настаните во врска со „разговорите“ за името Македонија и можното попуштање (на актуелната или некоја идна власт, сеедно) под интензивните притисоци за прифаќање некакво „компромисно“ име, Македонците мораат да го дефинираат најважниот услов во процесот на референдумското изјаснување. Со оглед на тоа дека и ВМРО-ДПМНЕ и СДСМ се обврзаа на распишување референдум за некакво „компромисно“ име, меѓутоа не го назначија првиот и најзначајниот услов кој практично на истиот и би му го дале легитимитетот, преостанува Македонците да го промовираат, артикулираат и реализираат.

Иако максималниот компромис во врска со проблемот на Грција со нашето милениумско уставно име Македонија може да биде единствено т.н. двојна формула, односно заемно договорено име на нашата држава, кое единствено Грција би го употребувала во официјалната државна кореспонденција со Република Македонија, сепак, треба да се биде внимателен. Изјавите за „виткање на ‘рбетот“ и најразновидните притисоци еден ден може да доведат до тоа некоја влада да прифати некои мошне опасни (за егзистенцијата и за иднината на македонскиот народ и држава) предлози, кои потоа би ги ставила и на референдум. Уште повеќе, предлозите и стратегиските интереси на некои инстанци во и околу Македонија, како што слушнаваме неодамна од директорот на фондацијата Отворено општество Македонија, можат да создадат некакви (суштински) нерегуларни услови и „валкани игри“ во кои тоа неприфатливо име и опсегот на употреба би можело да се изгласа. Колку и да изгледа на прв поглед неверојатна ваква ситуација, по една продлабочена анализа, за жал, се чини многу реалистична. Во таа смисла секој народ мора да има осмислени визии и проекти во однос на најважните ситуации и можен развој на случувањата – така и ние мора да имаме стратегија за

успешно соочување и решавање на овој проблем.

Во тој контекст Македонците мора самосвесно да го дефинираат првиот и неопходниот услов за тој евентуален референдум – а тоа е следниот: на референдумот за името да гласаат единствено Македонците од Македонија и светот! Аргументот е едноставен и апсолутно несоборлив – бидејќи станува збор за името на народот и неговата единствена национална држава Македонија, за тој предлог, природно и легитимно, може да гласаат исклучиво Македонците. Никој друг, ниту еден друг жител односно државјанин на Македонија нема никакво право, по ниту една основа, да гласа за (промена) на името на народот и државата на тој народ. Ниту припадниците на албанското малцинство, ниту припадниците на српското малцинство, ниту припадниците на ромското малцинство, ниту... никој друг освен Македонците нема историско и онтолошко право да учествува во фундаменталните одлуки што се однесуваат исклучиво на македонскиот народ. Иако е сосема логичен и легитимен во секоја смисла, овој услов досега ниту една влијателна инстанца (политичка партија, претставник на власта, државна институција и сл.) воопшто го нема споменато – што е уште еден показател за длабокиот амбис во кој се наоѓа македонската национална свест.

Како заднинска поддршка на овој примарен услов може да послужат искуствата на Македонците, односно на македонската држава со неколку одлуки што се однесуваа на слични примери. Иако разликата е голема, па дури станува збор и за сосема обратен пример – односно легитимен и легален акт на државата – обидот за ставање само мал знак на знамето што го употребува едно малцинство од Македонија, знак со кој би се направила разлика од истото што го

употребуваат како државен симбол, предизвика масовна кампања за одбивање на легитимниот обид за дефинирање на изгледот на знамето – симболот на едно од националните малцинства. Сетете се како реагираа тогаш буквално сите претставници на тоа малцинство – а се работеше за само мало менување на севкупниот изглед на знамето, без суштински интервенции. А што добиваат денес Македонците за возврат, како одговор на бесконечната толеранција и прекршување на демократијата и руинирањето на државниот систем на сопствена штета? Упорно барање и закани од истото тоа малцинство ние, Македонците, да го смениме името – за тие, наводно, да влезат во НАТО и во ЕУ? Овој поучен пример треба да биде предупредување за начинот на кој играта околу името и референдумот би можела да ни се случи, уште повеќе со оглед на нерационалниот мазохизам на Македонците и индиферентниот однос кон нивната сопствена држава. Логично е да се претпостави дека многу припадници на малцинствата ќе гласаат за промена на (за нив) туѓото и безначајно име Македонија.

Оттаму, за да се спречи нова национална катастрофа на Македонците (нека т.н. Охридски рамковен договор ни биде парадигматичен пример), денес и овде Македонците мора да се избораат барем за правото самите да одлучат за (промена на) своето име и (сè уште) својата држава. Барем за тоа право, во име на минатото и иднината на самите нас, Македонци.

НОВИОТ АМБАСАДОР НА САД СЕ ИЗЈАСНИ ДЕКА ГРЧКО-МАКЕДОНСКИОТ СПОР
ГО ЗАСЕГА И ИДЕНТИТЕТОТ

МОЛК НАМЕСТО ЗЕМЈОТРЕС ПО ПРИЗНАНИЕТО НА ПОЛ ВОЛЕРС

Анализа

Мирка Велиновска

Идниот американски амбасадор Пол Волерс на распитот пред комисијата за надворешна политика при Конгресот кажа две информации што за нас имаат првокласна важност. Кажа дека грчко-македонскиот спор е многу комплексен зашто освен името, го засега и идентитетот. Оттука, како дипломат, тој смета дека во решавањето мора да се биде внимателен кон емоциите што ги предизвикува овој спор на двете страни. Како претставник на држава што во Македонија има статус на патрон Волерс ни соопштува и податок со историска важност, кој ќе треба да го вградиме како одредница во „новата“ македонска енциклопедија, а тоа е дека САД се креатори на рамковниот договор.

Тој е првиот претставник на држава (вклучително и нашава) што отворено и директно призна дека преговорите за името не се само замена на непристојната референца ПЈРМ со друго достоинствено име што нема да ни го навредува националното достоинство, туку сложена операција за декодирање на македонскиот идентитет, кој ја повредува Грција зашто сугерирал иредентистички планови. И првиот, кој отворено признава дека 2001-та беше американски проект од А до Ш. „А“ во случајов е појавата на ОНА и Али Ахмети, а „Ш“, рамковниот договор, кој доведе до октроиран устав.

Кога ќе добиете две изјави со ваква калибража, според сценариото 1,

се случува политички земјотрес со голема магнитуда. Во државата што е тангирана со ваквите информации, по неколку минути од нивното агенциско лиферување, ќе се обрати или шефот на државата или премиерот со јасна недвосмислено едноставна информација за содржината на преговорите во Њујорк и за „имплементирањето“ на рамковниот. По дадените изјави, претседателот и премиерот ќе одговараат на сите можни прашања што се поврзани со овие две теми, се разбира под претпоставка дека во Македонија има професионални новинари што умеат да ги постават. Тоа значи дека националните телевизии ќе си ги отвореа веднаш студијата, а во нив ќе пропарадираа најпаметните меѓу паметните. Според ова сценарио, во истиот момент на јавноста ќе и се обратеше и Бранко Црвенковски како поранешен шеф на три влади, поранешен шеф на држава, а сегашен доживотен водач на СДСМ и резолутно јавно ќе им се извинеше на Македонците зашто ги лажел (особено дрско од 2008 година), намерно и со години ги дезинформирал со цел етапно и без да се свесни да им го смени личниот опис и притоа воопшто не водел сметка ни колку еден американски дипломатски службеник за чувствителноста на луѓето. Освен за тоа, ќе им се извинеше и за рамковниот договор, кој лажно го претставувал како дело на неговите фамозни преговарачки способности засилени со креативниот капацитет на Фрчкоски, Димовска, Поповски, Шеќеринска и на преостанатите. Благодарение на Волерс сега знаеме дека не постоел „планот на претседателот“, дека немало никакви преговори на кои се крчкала содржината на рамковниот договор. Проектот бил спакван во Вашингтон од првиот ден. Практично, од моментот кога во Призрен кај Ахмети отпатува Роберт Фровик со таксативно наброени директиви. Американците си имале план и тој се реализирал со сесрдна помош на една група неодговорни, неспособни, а најверојатно и сериозно корумпирани политичари, новинари и невладини активисти. Македонија и овој пат немаше институционален и

човечки капацитет да се одбрани од насилниците.

КАДЕ СЕ СЕГА ЕКСПЕРТИТЕ?

Иако не се можни соодветни паралели и едноставни споредби, сепак реакциите на скандалот со медиумите што ги поседува Руперт Мердок се добар репер за она што требаше да се очекува кај нас по едни вакви откровенија. Значи, по јавното „жалам и се извинувам“, дури и ако тоа не го прави од морални причини, туку калкулантски, зашто е свесен оти по ова е политички неупотреблив, Црвенковски требаше да објави дека се повлекува од која било форма на јавен живот и кротко да си го чека конечниот историски суд за својата работа како државен функционер. Во другиот случај, јавноста, првенствено медиумите, ќе требаше да му изврши толкав притисок за да биде принуден да го стори тоа.

Според ова единствено нормално и очекувано сценарио, по ова ќе требаше да уследи доброволно напуштање на јавната сцена на плејадата грчки пропагандисти и американски рамковисти во медиумите, на професори-експерти, професори-колумнисти, истакнати партиски фаџи, лидери на невладиниот сектор, практично на сите што биле ангажирани како реализатори на неверојатно морбидните кампањи.

Паралелно, ќе мораше да се отвори постапка за утврдување кривична одговорност кај носителите на јавните функции, кои се заколнале на Устав, за прифаќање наметнати обврски во неразјаснети воени околности, кои по насилен пат ја менуваат суштината на државата. Борис Трајковски, Стојан Андов, Љубчо Георгиевски како државни функционери и Бранко Црвенковски, Имер Имери и Арбен Џафери како партиски водачи со потпис што нема правно дејство, ќе треба (некои од нив и посмртно) да одговараат пред македонските судови за злосторничко здружување, односно за антиуставно дејствување и загрозување на државата. Етичкиот комитет при ЗНМ, под претпоставка дека ние воопшто имаме професионално здружение на професионални

Н.Е. Пол Волерс амбасадор на САД во Р. Македонија

новинари, ќе мора да изврши јавна евалуација на моралот на своите членови, кои ја деградираа професијата и го изложија македонскиот народ на гласна пропагандна тортура во која имаше навреди (македоноиди), имаше застрашувања (ќе бидеме изолирани, ќе нè прешисаат сите соседи, ќе нè нападне НАТО, Ахмети...).

Бидејќи сценариото 1 не се остварува - демек, никој не и се обрати на нацијата, никој не се извини и не се повлече, што убаво се гледа од собраниските дебати во кои повторно најгрлати се „патриотите“ од СДСМ и тоа како бранители на идентитетот и стриктни чувари на американскиот рамковен, да прејдеме на сценариото 2.

Во ова сценарио, како секој криминалец фатен со пленот, требаше да се очекува плејадата промотори на грчката чувствителност што во изминативе три години ги прогласија Македонците за антиквизатори - крадци на грчкиот историски идентитет, да му се нафрлат на Пол Волерс и да го прогласат за почесен македоноид што не знае што зборува. Но, бидејќи и тоа не се случи, повеќе е од јасно дека наемниците што ги остварувале проектите на САД и Грција во Македонија мислат во наредниот период да хиберираат во очекување на нови слични задачи. Тие и досега вака негибнати преживуваа. Ќе се притаат, па ќе се активираат наменски и силно откако ќе примат соодветни инструкции. Бучни се, агресивни и организирани. Немојте да имате ни најмалку сомневање дека моторната сила ја добиваат од големи суми пари и привилегии. Државата, доколку има способни и ефикасни институции,

досега ќе утврдеше за какви суми пари станува збор. А бидејќи очигледно нема (впрочем слабиот институционален капацитет и го критикуваат токму САД), истиве дечки периодично се активираат.

Цинизмот на нашиот „стратегиски партнер“ е фантастичен. Кога го слушавме Пол Волерс како загрижено говори за својата мисија во која спаѓа слободата на медиумите, невладиниот сектор, независноста на судовите и борбата со корупцијата, а под претпоставка дека тукушто сме се спуштиле на планетава, дури ќе помислевме дека се работи за претставник на империјата на моралните вредности.

ГРУЕВСКИ ТРЕБА ДА БИДЕ ИСКРЕН ПРЕД ГРАЃАНИТЕ

Што да се прави кога си имаме работа со прецизно разработена и безброј пати применета стратегија на политика на сила. Нејзините алатки се расипани луѓе и човечките идеали со кои бескрупулозно манипулираат најрасипаните од човечкиот род.

Бидејќи конечно од најрелевантно место дознавме дека инсистирањето да си го промениме името е операција за насилна промена на идентитетот, македонскиот државен врв е должен веднаш да му се обрати на народот со недвосмислена порака за тоа што ќе преземе и како ќе се однесува во овој период што повторно го именуваат како „прозорец на можности“. На какви преговори учествуваме, за што преговараме, што е тоа болен компромис? Од оваа гледна точка, сега веќе не е јасно ни каков референдум ќе одржиме. Јас,

се разбира, две децении го следам ова прашање и од првиот ден пишував за тајните и матни работи што се кријат во ова досие. Времето и настаните ги потврдија моите сомневања. Сега, како и другите жртви на пропаганден терор, барам јавна сатисфакција од платениците пропагандисти во Македонија. И од инволвираните политичари што ја попречуваа мојата професионална работа. Шефот на државата неодамна ни раскажа дека се работи за преговори за изнаоѓање алтернативно име и тоа стриктно за употреба во ООН.

Но изјавата на Волерс не упатува на тоа. Напротив, како да ни испраќа и скриена закана дека ако не сме послушни, дизајнерскиот тим на Вашингтон ќе го активира иредентистичкиот пакет (инсталираната фабричка грешка во рамковниот устав) во кој централна улога има ДУИ како и во 2001 година, кога го измислија Али Ахмети. Токму поради тој „детал“ Никола Груевски, како единствен политичар во кој имаат верба мнозинство Македонци, е должен да ги информира Американците и остатокот од светот дека територијалната целovitост на Македонија не зависи „само“ од 20 отсто Албанци, туку и од 70 отсто Македонци. Дека овој пат нема да може еден терорист преку ноќ да стане љубител на книга, ниту грст бандити и шверцери ќе може да се транспонираат во борци за човекови права. Тоа тешко оди дури и во племенска Либија, а камоли во европска Македонија. Време му е на Груевски да биде искрен и отворен пред своите сограѓани што му веруваат и да тргне во контранапад. Во неговото обраќање пред Собранието овој пат ќе мора да стави недвосмислено до знаење дека поигрувањето со Македонија нема да се дозволи. Нема дезинтеграција на државата со помош на рамковниот. Нема веќе политички закани и уцени преку ДУИ. Ниту специјални војни преку невладиниот сектор, кој е спонзориран од американски „филантропи“. Нема успешни преговори со Грција ако дел од меѓународниот фактор толку очигледно има геноцидни амбиции. Навистина доста беше!

Оваа година славиме две децении од прогласената независност и десет години од рамковниот договор. Првиот датум е автентично наш, искористено и остварено право на слободен избор. Вториот е октроиран и како датум и како суштина и затоа уште на сила се „слави“. Груевски дисциплинирано ги исполнува обврските што неговите претходници Бранко и Љубчо му ги оставија во наследство, но навистина не е потребно товарот на срамот и бламот да го носи само тој, а тие да глумат политичари. На лицемерие нека одговори со искреност. Ќе биде разбран.

ИМА ЛИ МОДЕРЕН НАЦИОНАЛИЗАМ?

Рев

Со една поранешна колешка од „Софискиот универзитет“, неодамна разговараме за бугарскиот национализам. Таа ме убедуваше дека има разлика меѓу традиционалниот национализам и модерните негови форми, а јас бев на став дека во тој случај е валидна поговорката „Волкот го менува влакното, но не и табиетот“. За секој случај, решив да ги проверам разликите во бугарската варијанта на „Википедија“. И еве што прочитав. Национализмот бил „идеологија, која ја истакнува надмоќта на една (сопствената) нација над другите нации и/или политика, која има цел таа нација во стварноста да се наложи над нив.

Со такво значење „национализмот“ е „лош збор“ - и кај нас најчесто се употребува“. Во споредба со него, модерниот национализам „се употребува за таква државна политика, која има цел да ги почитува интересите и правата на различните етнички, религиозни и други групи во рамките на една држава; го бара балансот меѓу утврдувањето на националната самобитност и правото на секоја заедница - преку демократското законодавство и општествената практика на реални и на меѓусебни компромиси. За да биде успешен тој модел, сите групи имаат еднакви можности да учествуваат во владеењето, економијата и во културата. Врз основа на таква дејствувачка еднаквост, на местото на дотогашното групно сознание тие го развиваат националното сознание. Таквата политика ги исклучува крвопролевањата и насилствата како средства за разрешување на никнатите внатрешни противречности“. Во определницата за национализам се зборува за превласта на една нација над друга, но ништо не се спомнува за структурата на самата нација. Обратно, определницата за таканаречен модерен национализам не се занимава со меѓусебните односи на нациите, туку со нивната хомогеност. Практично, двете определници се дополнуваат. Единствената „разлика“ е дека при национализам било користено насилство, а при неговиот модерен собрат, етничките, религиозните и другите групи треба доброволно да се откажат од своето сознание. Таа доброволност е од ист вид како „доброволноста“ со која етничките Турци во Бугарија пред четврт век се

**Проф. Д-р Стефан
Влахов Мицов**

трансформираа во Бугари. Со други зборови, целта на модерниот национализам е иста како на традиционалниот национализам. Или, како што рекол народот, „Не по вратот, ами по шијата“. Модерниот национализам спекулира со човечките права така што ги спротивставува на групните етнички или религиозни права. Според неговата логика, на пример, Турците, Ромите, Македонците, Ерменците и другите етнички заедници во Бугарија имале исти права како индивидуи со етничките Бугари и затоа требало да се откажат од своите малцински права и да го развиваат бугарското национално сознание. Таквата логика е разбирлива при градењето на американската нација, во која учествуваа различни етноси, но никој од нив нема претензија да биде стожер на таа нација. Таквата логика би имала место и доколку беше изградена балканска нација од сите етнички заедници на Балканот. Само што бугарските „модерни“ националисти бараат етносите што ја населуваат државата Бугарија да се откажат од специфичната етничка посебност. Тоа значи да се откажат од своите традиции, јазик, култура, обичаи или пак да ги подарат на бугарската нација. На ист начин на кој македонските песни и обичаи во денешна Пиринска Македонија се нарекуваат бугарски. Истовремено, етничките Бугари (или тие кои се нарекуваат така) не треба да се откажат од ништо. Тие, практично, само ги придобиваат туѓите етноси со нивната култура, уметност и традиции. И тоа придобиено туѓо наследство им дава основа да го бараат туѓото наследство и надвор од државните граници. Оттаму и бугарските претензии спрема Република Македонија,

Грција, Албанија, Србија, Романија. Значи, Бугарите сакаат да ги асимилираат балканските и другите етнички малцинства на својата територија за да создадат една бугарска нација, а потоа да бараат свои национални малцинства во другите балкански држави. Тоа значи дека таканаречениот модерен национализам е поопасен од традиционалниот, зашто спекулира со изрази како „демократија“, „рамноправност“, „човечки права“.

Освен неприродното делење на традиционален и на модерен национализам, бугарските партии и медиуми ги користат и класификациите „градивен (конструктивен) национализам“ и „агресивен (деструктивен) национализам“. Според Каракачановското ВМРО, првиот тип национализам ги вклучува патриотизмот, родољубието, заштитата на националниот идентитет, државноста и демократијата. Агресивниот национализам, пак, бил патриотарски и ксенофобичен, расистички и шовинистички. И тука разликите се само формални и вербални, а освен тоа определбите се внатрешно противречни. Родољубие, на пример, значи почит кон својот род и тоа е својствено на секој нормален човек. Да си ги сакаш родителите и предците е едно, а сосема друго е да допуштиш некому да ја сака државата која не го признава неговиот етнички идентитет. Или пак љубовта кон својот род да ја трансформираш во љубов кон туѓ национален идентитет. Оттука и глупостите во критиките дека некој бил „родоотстапник“ зашто не ја уважувал нацијата. А може ли да биде „национален предавник“ човек, кој не се чувствува дел од таа нација? Турлитавата во определбите на градивниот и на агресивниот национализам е очигледна во Програмата на Каракачановци. Што сакаат тие? - Да се забранат етничките партии, да се одземе регистрацијата на ОМО „Илинден-Пирин“, борба против религиозните вероисповеди, кои се различни од православието. Притоа, драстични се и изразните средства: „Ќе ги исчистиме“, „Ќе ги ликвидираме“, „Ќе ги уништиме“ итн. Тоа целосно одговара на агресивниот национализам што Каракачановци формално го одрекуваат. Бидејќи нема разлика меѓу традиционалниот и модерниот национализам, така по ништо не се разликуваат градивниот и

Г-ѓа Геј Меѓдугал, експерт
за малцински права во ООН

агресивниот национализам. Национализмот е само еден, какви било определби да се стават пред него, како и да биде маскиран. Дали едно општество е шовинистичко по својата суштина зависи од тоа колку самото тоа се чувствува како еднонационално или пак како мултинационално и мултикултурно. Во првата категорија се Грција и Бугарија, каде национализмот е државна идеологија и политика. Во другата категорија се државите како Република Македонија. Не е чудно што денешната ЕУ ја поддржува Грција против Македонија, ако се имаат предвид изјавите на Меркел и Саркози за пропаѓањето на мултиетничките процеси во нивните земји. Ако во Германија и во Франција има таков крах, причината е во националистичката суштина на германското и на француското општество. Факт е дека во Западна Европа фашизмот и ксенофобијата достигнаа врв, што претставува закана за распаѓање на целата Унија. Не смееме да забораваме дека Првата светска војна почна од Балканот, а фашистичката и комунистичката идеологија тука најдоа свои најголеми приврзаници. Од историјата знаеме дека двете екстремни идеологии наоѓаат почва во општества кои се во длабока криза. Кризите на Балканот се поради сиромаштијата и погрешните развојни патишта. Односно, поради некритичкото следење на западноевропските модели и најмногу на тој за националното прашање. Балканизацијата на нашиот полуостров, на што толку многу ни забележуваат однадвор, е по вина на Западна Европа. Таа причина е наметната (преку директно мешање) и индиректна, но за последново причината е во податливоста на балканските општества. Зашто никој не може да ти наметне модел за следење,

доколку ти не сакаш да го примиш. Во исклучително проникливата своја книга „Безрбетна Шпанија“, пишувана меѓу двете светски војни од минатиот век, Хозе Ортега-и-Гасет ги посочува симптомите на длабоката криза во едно општество. Според авторот, тие се појавуваат во односите меѓу народните маси и малцинствата што ги раковојат. Се сеќавате ли на заклучокот на Ленин, дека револуциите доаѓаат кога народот не сака да живее по старо, а властите не можат да управуваат како дотогаш? Хозе Ортега-и-Гасет го тврди спротивното: „Кога масата одбива да биде маса - то ест да го следи водечкото малцинство, - нацијата се распаѓа, општеството се расцепува и настапува социјален хаос, период на безрбетност“. За да се стаса дотаму, според авторот, причината е и во владејачкото малцинство, кое почнало да се изродува. Така се брише границата меѓу доброто и лошото. „И навистина, отсутството на најдобрите е причина за слепилото, кое со векови не им дозволувало на масите, народот, да ги разликуваат добрите од лошите и затоа, кога во нашата земја се појави некој надарен човек, масата не знае за што да го искористи и брза да го уништи“. Имам чувство дека кога авторот ја пишувал својата книга, освен Шпанија, ги имал предвид и балканските држави. Да ја земеме како пример Бугарија. Во неа ерозијата на нацијата оди уште побрзо, зашто е создадена вештачки, а недовербата меѓу масите и владетелите секогаш била голема. Таа недоверба се потсилува од неколку неуспешни војни во 20 век, кои пак се резултат на националистичка егзалтација. Бугарското општество останува шовинизирано во својата суштина, но и внатрешно рането и дезориентирано, се фрла од фашизам

во комунизам и обратно, ги мрази своите политичари и истовремено чека некој месија меѓу нив, ги мрази соседните држави, ги мрази другите етноси на својата територија, се мрази дури и себеси. Ги мрази и големите сили, а истовремено им се умилкува, го бара „Големиот брат“, незадоволен од него го сменува и, пак, мрази. Затоа бугарскиот национализам е изрод - плашлив и жесток, вештачки и подол истовремено.

Активностите на партијата „Атака“ се красноречива илустрација на таа извртеност. Лидерот Сидеров редовно прави провокации, дури и на прославите на Левски и на Ботев, предизвика скандал во Батак, при прогласувањето за светци на погубените во 1876 година го брка од земјата американскиот амбасадор, но војува и против Светиот синод, неговите луѓе предизвикаа крвави тепачки и пред софиската џамија. Дали кон такви брутални слики го турка неговата професија на фотограф, или неговата богословска подготовка се изроди во духовна шизофренија? Нападот врз насобраните муслимани на петочна молитва во центарот на Софија и запалувањето на нивното молитвено килимче, може да ја потпали цела Бугарија. Воопшто не се зачудив кога меѓу вандалите на Сидеров ја видов Спаска Митрова. Таа личност две години по цел свет се жалеше дека била торможена од македонските власти, а потоа, заради курентни интереси ги смени партиите ГЕРБ и ВМРО на Каракачанов за да пристапи во „Атака“. На тие што ја критикуваа заради нејзиното пребојосување, Митрова им одговори: „Е, па нели сме си Бугари?“. Да, по менталитет, Спаска си е чиста Бугарка, како што и Бај Гањо е чист Бугарин. Впрочем, во март годинава, во трите последни броја весникот „Вера“ понуди 80 определници за „типичен Бугарин“. Еве некои од нив: Сакате да земете што и да е, „штом е џабе“; Тврдите дека секој што не е согласен со вашето мислење треба „да си оди во Турција“; Убеден сте дека „Бугарите се најумни во светот“; Убеден сте дека „нема поубава жена од Бугарката“; Сметате дека „единствено во Бугарија природата е уникатна“, итн. Со учеството во акцијата на „Атака“, Митрова покажа дека најпосле си го најде вистинското место. Бог да не чува од професионални патриоти и од професионални Бугари.

ПАНАЈОТИС АНАСТАСИАДИС (ПАНДЕ АШЛАКОВ), ПРЕТСЕДАТЕЛ НА МЕЛИТИ (ОВЧАРАНИ)

НАШИОТ ЗБОР ЌЕ СЕ СЛУША ПРЕКУ РАДИО ВО ЛЕРИН

Катерина Нешковска

Панајотис Анастасиадис, или според неговото родено име Панде Ашлаков, е претседател на селото Мелити (Овчарани), најголемото македонско село во леринскиот регион. Ашлаков и припаѓа на првата генерација Македонци што успеаја на последните локалните избори во Грција да влезат во управувачките структури. На овие избори уште четворица Македонци станаа претседатели (слично на нашите градоначалници) на селата: Неокази, Крошодари, Баница и П'пжани, сите во леринскиот регион.

Ашлков е член на Виножито и еден од најистакнатите борци за правата на Македонците во Грција. Освен политичката кариера, има приватен бизнис во енергетиката во Македонија, каде што соработува со РЕК „Битола“. Истиот бизнис го имал до 1990-тите години во Грција, но станал неисплатлив.

Како се случува вашиот избор?

Во Овчарани живеат околу 2.300 Македонци, малку Албанци, Турци и понекој Грк. Има и такви што велат дека се Грци, ама Грци-Македонци. На целата територија на овој дел од географска Македонија, според процените на Виножито, сè уште живеат над 350 илјади Македонци, граѓани што го зборуваат македонскиот јазик и ја имаат својата култура или внатре во срцето знаат дека се тоа, но мораат поради условите да кажат дека се Грци. Тука системот на организирање на локална самоуправа е поинаков. Морав да се кандидирам како независен кандидат, ама на сите им беше јасно дека се кандидирам како Македонец.

Панде Ашлаков

Грција мора да сфати дека ние сме нејзини државјани и ѝо државјанство сме Грци, ама ѝо националност сме Македонци. Грчката држава не може да биде лицемерна, да ја уценува и обвинува Македонија дека нема демократија, а од друга страна тѝа да биде единствената држава во светот и тѝо инсистира на принципот една држава - една нација

Имаше ли некакви реакции откако на изборите стана јасно дека Македонец ја презема претседателската функција во Овчарани?

Имаше реакции, и тоа многу. Најчесто преку имејл. Имаше многу обвинувања дека Груевски успеал да ме стави тука и дека сум бил негов човек, што нема никаква логика. Јас сум роден во Грција, живеам во Овчарани и по националност сум Македонец. Неког време имаше и закани, но сега нема никаков проблем.

Какви се шансите овде да се учи на македонски јазик или барем да се изучува јазикот во училиштата?

Како претседател на Овчарани се обидов да разговарам со луѓето официјално да побараме од централните власти во нашето училиште да се воведат барем еден час дневно македонски јазик. Остваривме неформална комуникација со подрачната единица на Министерството за образование. Се шегуваат со нас и велат - што ви текна сега со тој вашиот „гупски“ јазик! Ако треба, ќе поднесеме и писмено барање, но тешко да ни дозволат. Барањето, кога ќе се создадат услови, ќе го поднесе Виножито, а потоа ќе им се придружам и јас како претседател на селото. Официјалните власти евентуално дозволуваат да се организираат приватни часови по македонски јазик, што не е исто, оти ние не бараме да учиме јазик на курс, туку да го изучуваме нашиот

мајчин јазик на училиште. Засега само Турците имаат настава на свој јазик, ама тоа отсекогаш им било дозволено. Грција мора да сфати дека ние сме нејзини државјани и по државјанство сме Грци, ама по националност сме Македонци. Грчката држава не може да биде лицемерна, да ја уценува и обвинува Македонија дека нема демократија, а од друга страна таа да биде единствената држава во светот што инсистира на принципот една држава - една нација.

Поредовно почна да излегува весникот „Нова зора“. Имаше иницијатива и за отворање радио. Ќе се чуе ли македонски збор во Лерин?

Иницијативата за радиото е при крај. Извадена е дозволата и очекуваме до крајот на годината да почнеме да емитуваме програма. Во прво време тоа ќе биде локално радио, кое ќе се слуша во Костур, Каљари, Лерин, Кожани до Воден, а потоа планираме да го прошириме и до Солун. Целата програма ќе биде на македонски јазик, ќе има и вести. Тоа ќе биде многу битно оти ќе ги ослободи нашите луѓе. Сè уште немаме одлучено како ќе се вика, но сигурно во името ќе се содржи некој од зборовите „македонски“ или „Македонци“.

По лична карта сте Панајотис Анастасиадис, што не асоцира на вашето македонското потекло. Ќе барате ли да ви биде вратено вашето вистинско име, Панде Ашлаков?

Поднесов барање за промена на името во подрачната единица на Министерст-

вото за внатрешни работи уште пред една година. Јас сум Панде Ашлаков и сакам така и да ме пишуваат. Барањето формално не е одбиено, но одговорот никогаш не стигна. Тоа е судбината на сите наши формални барања за нешто - грчките власти едноставно не одговараат.

Што е решението за целосно остварување на вашите етнички права?

Ако Македонија влезе во Европската Унија, убеден сум дека овој народ овде ќе доживее преродба. Тоа досега не се случуваше оти беше потиснат од сите страни. Прво, беше потиснат економски. Второ, до пред 20 години додека не беше формирана независна Македонија, практично немавме своја матична држава на која можеа да се повикаат. Кога ќе бидете членка на ЕУ и на НАТО ситуацијата ќе биде променета, ќе има целосно отворени граници, со што ќе има постојана слободна размена до Солун. Така сите ќе бидеме Македонци, само со различна економија. Нас не нè дели ништо од Македонија. Порано беше страшно, се случуваа скришни киднапирања на деца само ако се проговори на македонски. Сега, барем што се однесува до културата, јазикот и музиката, нема закон што може да нè ограничи. Борбата засега се одвива преку Виножито, и тоа преку Европската Унија и пред Меѓународниот суд за човекови права.

Колку овој дел од Грција е погоден од актуелната економска криза со која се соочува државата?

Економската криза прво ги зафати

големите градови: Атина, Солун, Лариса, селата се помалку зафатени. Државата не може да си ги собере 40-те отсто од давачките, и тоа е главниот проблем. Не се согласувам со тврдењето на грчките политичари дека сите ги „изедовме“ европските кредити. Не можам да се согласам со тоа бидејќи тука сите живеевме поскупо, денот го поминувавме со 30 евра, а во Атина не стигаат ни 60 евра. Згора, трошоците за гориво се поголеми тука, отколку во Атина. Тоа покажува дека грчката држава никогаш не нè виде како нејзини граѓани. Ние знаеме дека нè доживуваат како граѓани од втора, трета, па и четврта категорија, но тоа да се прави и во економијата?

До каде се прашањата за враќањето на државјанствата и на имотите на оние Македонци што беа протерани од Грција по Граѓанската војна?

Грчко државјанство може да се добие со барање до Министерството за внатрешни работи, но мора да се докаже дека местото на раѓање е на грчка територија. Тој документ, извод од книгата дека тука е родното место, до пред десет години можеше да го издава локалната самоуправа односно претседателите како мене. Сега тоа треба да го прави подрачната единица на Министерството. Како и за другите барања - никогаш не одговараат. Што се однесува до имотите, тукашните Македонци не се плашат дека некој би им ги земал имотите што со години ги работат. Има закон со кој се стекнува сопственост на земјиштето ако некој го работел 30 години и ако тоа го потврдат двајца сведоци.

ВИКТОРИЈА СОКОЛОВСКА, АВТОР НА ПРВОТО ЕЛЕКТРОНСКО АРХЕОЛОШКО ИЗДАНИЕ ВО ЗЕМЈАВА

СМЕШНО Е ДА СЕ ДВОИ КОЈ Е МАКЕДОНЕЦ, А КОЈ НЕ Е

Катерина Богоева

Археологот Викторија Соколовска, авторката на првото електронско археолошко издание во земјава, книгата „Античкиот град на Исар-Марвинци, Валандово „ што неодамна ја издадоа веб - порталот „Порта археологика“ и фондацијата „Метаморфозис“, веќе десет години живее во Австралија. Соколовска, која вршела теренски археолошки истражувања на речиси сите археолошки локалитети Македонија е родена во 1931 година во Сјеница, Србија. Дипломирала на Филозофскиот факултет - група археологија во Белград, а во Скопје, каде минала голем дел од животот, сеуште често доаѓа. По студирањето работела во Археолошкиот музеј на Македонија, а од 1991 до 1995 година беше и директор на Музејот на Македонија.

Летово присуствуваше и на промоцијата на својата прва електронска книга која претставува културно - историски осврт, резултат од нејзиниот реализиран научен проект за долината на Вардар во првиот милениум пред н. ера.

На археолошки локалитет Исар Марвинци, познат по вредните наоди, по дивите копања и по истражувањата кои со голем интензитет се реализираа во изминатите неколку години, таа работела дваесет години. И припаѓа на првата генерација археолози кои по Втората светска војна се занимавале со археолошка наука.

„Кога започнавме со истражувањата, познававме некои делови од земјава кои и претходно беа истражувани, меѓутоа Повардарјето за нас претставуваше тајна.

Не знаевме што таму се случувало пред доаѓањето на Римјаните на овие простори, а нашиот интерес за Исар кај село Марвинци, произлезе од постоењето на еден натпис на локалитетот кој што нудеше податоци за година на настани. Првите ископувања ги започнавме во 1976 и 1977 година на тема „Долината на Вардар во првиот милениум пред н.ера“, најнапред во Гевгелија, на некрополи од т.н. постаро железно време. Се покажа дека беа полн погодок, бидејќи откривме некропола со исклучително значајни наоди кои пред тоа воопшто не беа ни објаснети. Исар Марвинци започнавме да го ископувавме следната година но, за жал продолживме со големи прекини и со многу мали средства. Но, и покрај тоа, драго ми е што помладите археолози и по моето пензионирање, продолжија да го истражуваат локалитетот и што дојдоа до мошне важни резултати“.

Покрај нејзиниот континуиран музејски ангажман, преку теренските истражувања во кои учествувала како член или како раководител на стручни екипи, самостојно и како носител на поголеми научно-истражувачки проекти, Викторија Соколовска особено внимание му посветила на расветлувањето на историјата на Пајонија. Го покренала одново прашањето за територијалната распространетост на пајонските племиња од нивната појава во историските извори, па до крајот на постоењето на пајонската самостојна држава. Автор е и на околу шеесетина научни трудови во домашната и странската археолошка периодика.

Во книгата поставена на Интернет што може да се преземе од веб - порталот „Порта археологика“ и од веб-страницата на „Кријатив комонс“ и која се очекува да добие и англиска верзија, таа меѓудругото ја решава и долгогодишната енигма, дали Добер или Идомене е градот што се наоѓал на Исар Марвинци.

„Во 1984 година ние откривме еден натпис со текст од двете страни на правоаголна плоча општетена во долниот дел, на чиј еден дел стои испишано дека од Идомене до Добер има 20 стадија. Плочата е наречена стадион - патоказ кој ги информирал луѓето што излегувале и влегувале во градот, но нејзиното откривање не беше сигурен доказ кој од тие два града всушност се наоѓа на Исар Марвинци. Јас анализирав многу информации од изворите, комбинирани со резултатите од нашите истражувања и ситуацијата од теренот што ја имаме и дојдов до заклучок дека станува збор за Добер. Градот Идомене пак се наоѓал од другата, западната страна на Вардар, каде е Гординија и други градови со критски аналогии што припаѓаат и на друга област“. Соколовска потенцира дека пајонскиот град Добер е мошне значаен бидејќи во него со голема војска се стационирал тракискиот цар Ситалк во 429 година пред н.е, при тргнувањето во поход против Македонија. „Во изворите Добер е познат и како град од каде потекнуваат девет преторјанци, млади луѓе во елитната царска римска војска, што би рекле денеска, назначени по име и презиме“, рече.

Посочи и дека со големо задоволство ја прифатила понудата на помладиот колега археологот, Горан Санев, книгата што ја подготвувала, наместо да биде отпечатена да биде издадена по електронски пат. „На овој начин, таа може да му послужи на секој кој е заинтересиран да ја прочита, без разлика дали се работи за стручно лице или за некој што сака да дознае нешто за минатото“.

Запрашана за соработката со помладите колеги од земјава во врска со истражувањето и презентирањето на откриените резултати, рече: „Мислам дека младава генерација е малку повеќе самоуверена од што треба да биде. А треба малку повеќе да се потпира на резултатите од претходните генерации. Но, сепак меѓу младите колеги има и такви кои ми приоѓаат и сакаат да чујат нешто од мене, да ми покажат што откриле, да видат дали можам да им помогнам, да ги насочам во нешто. На некои и јас самата им сугерирам што да прават. Новите истражувања даваат нови резултати, а археологијата е дел од мојот живот. Не можам така лесно од неа да се одрекам, со тоа живеам. Тоа ми е лична преокупација, покрај семејството кое е на прво место“.

За актуелниот период на интензивно занимавање со антиката во земјава, Соколовска очекувано, имаше свое мислење и став.

„Науката не би требало да влијае врз политиката и обратно, бидејќи ако ние научниците водиме политика, еден ден или ќе бидеме смешни или ќе бидеме осудени. А тоа не е добро. Не би требало политичарите да се бават со наука, но за жал, во даден момент ги користат нејзините елементи. Антиката е дел од минатото во која и ние како наша земја, Република Македонија сме учествувале. Сè она низ што поминувала земјава е дел од нашето минато, но не можеме да го избришеме, не можеме да му дадеме друга димензија, туку онаа каква што е

Како Македонија имаме право така и да се нарекуваме, Македонци, а тоа право никој не може да ни го оспори. Се знае дека Александар Македонски не е Грк, иако ја ценел грчката култура, што е неоспорно. Тоа историјата го знае. Античка Македонија опфаќала дел од денешна Македонија и тоа многу добро се знае, стои и во сите публикации од историјата на стариот век, па дури и од археологијата. Како археолози во текот на нашите истражувања секогаш сме морале да даваме уведен дел и да кажеме во кое време овие наши простори припаѓале на Пајонија, кога Античка Македонија се раширила и кога ги опфатила и овие предели, кои делови од Република Македонија и припаѓале на Дарданија или на Тракија и т.н.

Тоа се работи што треба да се знаат и да не се користат во политички цели. Но, ние имаме и своја праисторија и своја историја и тоа треба да се прифати. Не може ништо да се издвојува и да се користи во незначки цели, како на кого

му одговара во дадениот момент. Ние сме народ кој поминал низ разни периоди во тек на историското минато од праисторија, антика, среден век, периодот на Словените и т.н. Тоа не е едноставна работа и не може сега да се издвојува овој е Македонец, а оној не е Македонец. Тоа се смешни работи“.

За Викторија Соколовска Австралија не е привлечна земја од археолошка гледна точка. Австралијанците ги опишува како многу сериозен народ, кој кога нешто проучува тоа го прави од корен. „Тие се големи патриоти, ентузијастични се. Ако им се побара помош за волонтирање во одредени ситуации, масовно се јавуваат, пожртвувани се за својата земја. Таму немам многу контакти со археолози, освен кога гостуваше изложбата на теракотните икони од Музејот на Македонија во градската галерија во Вулгонг. Тогаш бев присутна за цело време и чувствував респект од страна на организаторите и посетителите, бидејќи знаеја дека сум археолог што работел во Македонија“.

Исар Марвинци

ЗЛАТКО КРАМАРИЌ НАУЧНИК, ПРОФЕСОР И АМБАСАДОР НА Р. ХРВАТСКА ВО Р. МАКЕДОНИЈА

ВО МАКЕДОНИЈА СЕ ЧУВСТВУВАМ КАКО ДОМА

Вера Стојчевска Антиќ

Имав несекојдневна чест во мојот роден град, во надалеку опената Битола, да го претставам славистот, кроатист, македонист, книжевен историчар и теоретичар, уметнички автор, денес Амбасадор на Р. Хрватска во Р. Македонија, Н.Е.Златко Крамариќ. Со оглед на тоа што се познаваме долги години можам компетентно да ја изразам метафората на неговата појава и дело. Во Битола, исто така, ги претставив големите зналци во светот на славистиката, професорот Франтишек Вацлав Мареш, шеф на славистиката во Виена, кого го именував со симболичната метафора добродетел-добрината, произлезена од почитта кон десетте божји заповеди. Мината година во оваа сала гостуваше славистот-македонист од Чикаго, проф. Виктор Фридман. Неговата личност ја поистоветив со длабочината и суштината на Зборот, оној Збор од првите евангелски стихови од Изборното Евангелие:

„Во почетокот беше Зборот,
И Зборот беше во Бога,
И Бог беше Збор.“

За денешниот гостин од Хрватска, кој според негова изјава, „овде се чувствува како дома“, слободно може да се рече дека Тој е двослојна метафора Полисвест и Љубов, слеани во една неизбежна, најдлабока и најширока добродетел за оној што гордо го „носи“ зборот Човек.

Роден е на 5 февруари 1956 година во Осиек, каде што завршил основно и гимназиско образование во најстарата гимназија во Хрватска „Браќа Рибар“. Дипломирал во Загреб во 1978 година

славистика филозофија. Од 1979 година работи на Педагошкиот, а потоа на Филозофскиот факултет во Осиек на Колегиумот Македонска книжевност. Магистрирал на Филозофскиот факултет во Загреб, под менторство на академик Милан Гурчинов, а докторирал во Нови Сад. Во магистерскиот и докторскиот трудови се занимавал со македонската книжевност, со македонските писатели, со романите на Живко Чинго, Славко Јаневски, и други. Во 1990 година, на првите демократски избори во Хрватска е избран за градоначалник на Осиек, сè до 2005 година. Бил застапник во Хрватскиот парламент, основач на Хрватската социјалнолиберална странка, прва опозициона политичка странка во 1989 година, а од 2001-2003 бил претседател на Либералната партија. Добитник е на високата американска награда А. Хариман, за неговото однесување во текот на Војната во Хрватска. Бил редовен учесник на Меѓународните семинари за македонски јазик, литература и култура во Охрид, потоа на бројни Рацинови среќи. Учесник е во проекти на МАНУ и ДПМ. На прашањето во неговото сиви каде се усовршувал, Крамариќ одговара: Охрид, Скопје, Македонија, Ванкувер, Канада. Во 2009 и 2010 година бил амбасадор во Косово, а од 23 февруари 2011 амбасадор во Р. Македонија.

Објавил десетина книги од теоријата на книжевноста, наратологијата, естетиката, филозофијата, реториката на јазикот, публицистиката, од кои значаен дел се однесуваат на македонистиката. (Нови експериментум македоникум, Македонске теме и дилеме, Идентите, Текст, Нација., Дискус разлике, Огледи за македонските романоциери, Романите на Славко Јаневски, Појава људској глупости, Хрватска политичка лаж, Недовршена демократија, итн).

Најновата книга насловена „Идентитет, текст, нација – Интерпретации на црнилата на македонската историја“ претставува едно богато резиме на делото и личноста на Крамариќ. Можам слободно и со воодушевеност да истакнам дека лично, по прочитувањето на истата, почувствував големо задоволство што имав можност да ја согледам Македонија и Македонците, македонската книжевност и историја, од едно

ново становиште, од еден автор кој не е „другиот“, а човек кој има исти достоинствени мерила за историските состојби, со паралели на сличностите во развојните линии на Хрватска и Македонија. Кога авторот дошол до овие становишта, успеал да анализира над проекциите согледани од македонските книжевни автори, но откако студиозно ја прифатил сликата за Македонија, во минатото и денес. Авторот ни ги посочува насоките на неговите резултати, како што нагласив, во самиот вовед, што неизбежно посакувам овде да ги акцентирам, зашто тие ме доведоа и до дефинитивната анализа и истканатото становиште дека Македонија со неа добива вистински научен и уметнички дар:

„На почетокот беше случајот!“ И токму тој (среќен) случај се наоѓа во коренот на оваа книга. За волја на вистината се вели дека случајот не е ништо друго туку лице на нужноста. „Мојот случај“, на најубав можен начин ја потврдува констатацијата дека во нашиот свет ништо не се случува само од себе, преку ноќ. Така и „мојот случај“ си има своја предисторија. Таа предисторија е повеќе од едноставна: меѓу 1979 и 1991 година грижливо им предавав македонска книжевност и култура на Педагошкиот – Филозофскиот факултет во Осиек, а со историјата на таа книжевност им откривав и цела една низа трауматични места од политичката историја на македонската нација, систематски пишував за македонските „теми и дилеми“, кои својата семинарска проверка ја поминаа пред публикувањето. Некои од тие интерпретации во тоа време беа мошне ертични, па на почетокот од деведестите, Наташа Аврамовска, исклучително внимателна читателка на моите текстови резигнирано заклучи дека една покоренита рецепција на „моите читања“ на македонската книжевност ќе мора да почека некои „посреќни“ времиња... Во овој случај читателите на овие редови сигурно го сфаќаат мојот восхитувачки однос кон книгата, особено во нашето современо денес. Притоа авторот ги истакнува „лудите“ деведесетти години, кои му донесоа на светот нова визија и нов мозаик. „Самовилскиот повик на политиката“ го обзедо авторот, долгогодишен аполитичен професор по

проф. д-р Златко Крамариќ

книжевност. Тревожните звуци на времето храбро го привлекоа во политиката. Наивно верувал дека со овој чекор ќе е разреши некои „теми и дилеми“. Но место тоа, Крамариќ продолжува: „Во меѓувреме, некогашната држава пропадна неславно во крвави војни, а на факултетите се сменија плановите и програмите, ми го укинаа предметот „македонска книжевност“, затоа што некои луѓе со повишена патриотска температура, решија стадиумот по славистика да го сведат исклучиво на стадиум на кроатистика.“ Овие резултати не му дозволија на авторот да се оддалечи веќе од политиката, без да го напушти страста кон книгата. Во 2008 година тој повторно се појавува на сцената од македонските научни собири, за да констатира едни исти интереси кај македонските колеги, некои исти теми и дилеми, читаат некои исти мои книги, зборуваат за теми кои ги избегнувале во осумдесеттите, во оние „волнени времиња“, кога многу теми се избегнуваа од националната меморија. И одлучно се наврати авторот кон македонистиката, за што се отворија некои нови прашања за името, идентитетот, хибридноста, нацијата.

Со оваа книга Крамариќ подготвено настапува давајќи токму такви барани одговори. Затоа оваа книга е интересна за секого, зашто цивилизаторскиот пат, кој се колеба меѓу доброто и лошто, за кој Ерих Фром верува дека ќе илеше во светлина, ги открива ваквите тенденции, негувани со „Љубов“.

Во текстот на книгата се интегрирани аналитички сознанија за македонската книжевност и нејзините врски со хрватското поднебје. Овде предничат сознанијата и врските на браќата Миладиновци со значајни хрватски културолози и функционери, особено нивните врски со бискупот Ј. Ј. Штросмаер, кој ќе го овозможи објавувањето на Зборникот

со македонски и бугарски народни умотворби, собирани од струшките браќа. Притоа, Крамариќ ги дефинира реалните состојби, што пред 150 години ги проникнал и оценил хрватскиот бискуп, со што, и покрај насловот, не ја смалил кохерентноста и значењето на многупобројните македонски умотворби, наспроти бугарските. Притоа, овој пример авторот го компарира со слични потфати во Хрватска. Објавата на тоа богато народно творештво е позначајна, отколку да била потисната. Овие прашања не се далеку и од идентитетот, никогаш тој доброволно не се истиснува, ниту можат да му попречат некритичките обиди за неговото бришење. Токму затоа се наметнува во книгата дефинирањето и развојот на мислата за нацијата, историјата, идентитетот. Крамариќ ја знае вистината дека политичката ситуација во 1945 година, како непосредна последица на Втората светска војна, на Македонија и ја овозможи нејзината јазична стандардизација, дури и повеќе од тоа... Во констатациите Европа и Хрватска, Македонија се третираат како хиперреални пиоими, со сè уште неодредени географски референци, со нагласка дека таа неодреденост посебно се однесува на „македонскиот случај“. Станува збор за националноста, чијашто дистрибуција низ историјата...- била подложна на драматични промени...“Авторот високоумно ја завршува анализата со последната реченица: „Фактот за постоењето на сопствена национална држава сè уште не мора да значи дека сме успеале да и се измолкнеме на неоколонијалната хегемонија.“

Понатаму следат заумните рефлексии за транзицијата за Балканот како историја и траума, суверенитет без територии со осврт на „Црно семе“ од Ташко Георгиевски, нација: текст или сон, врз побудите добиени од Коле Чашуле, од

романот „Премреже“, критичарската дејност на Димитар Митрев, итн.

Проф. Јелена Лузина во својот разговор кон книгата истакнува: „Најновата книга на Златко Крамариќ – напишана на хрватски јазик, по порачка на еден од нјугледните хрватски издавачи „Наклада Љевак“, претставува капитален придонес кон македонската книжевна наука. Своевидна визит-карта со која нашата литература компетентно им се претставува на своите поблиски и малку подалечни комшии.“ Додека пак, проф. Ангелина Бановиќ-Марковска, во „Лик“ на весникот Нова Македонија, исто така наметнува своевиден заклучок: „Со најновата своја книга Златко Крамариќ ја презеде одговорноста во подигањето мостови на Балканот. Со еден ненаметлив дискурс на либерален демократ со човечко лице, тој ја потврди и својата професионална и хуманистичка припадност кон македонската нација и кон нејзиниот културен идентитет.“

Во разговорите со колегата Крамариќ неизбежно му поставив едно неодминливо прашање: „Што најмногу Ви остави впечаток во Македонија?“ Без размислување, одговорот му беше брз: „Македонците. Тие се најмирни, најблагии, отворени, гстољубиви, комуникативни...“

Меѓутоа, тој веднаш по одговорот, одговори и на едно значајно, а непоставено прашање: „Си посакувам со мојата амбасадорска мисија во Р. Македонија да извршам една значајна комуникација и согледба меѓу Р. Македонија и Р. Хрватска, како што пред 150 години толку му успеало на Ј. Ј. Штросмаер, да проникне во Македонија тогаш, а јас – денес!“

Од ова кратко резиме извираат широките простори на зборот на нашиот хрватски колега, македонист со преттиж, кој ветува дека неговата амбасадорска мисија ќе биде запаметена и запишана во македонската историја. Вакви примери одамна имаме. Во 1860 година во Загреб се појави Зборникот на Миладиновци, овозможен со пресретливоста на бискупот Штросмаер. Во Самобор во 1939 година се објави поезијата на Коста Рацин „Бели мугри“. Издавачката куќа „Школска књига“ од Загреб ја издаде првата македонска книжевна историја „Македонска књижевност“. Најновата книга на Златко Крамариќ е најновата спојка на двете нации, на двете држави, на двете култури, која отвора нови современи видувања на развојните македонски и хрватски патишта. Авторот веќе има нови предлози за расветлувањето на долгогодишните историски и културни врски на Р. Хрватска и Р. Македонија.

МАЈА БОСИЛКОВСКА, МЕНАѢЕР ВО АУКЦИСКАТА КУЌА "КРИСТИ" ВО ЊУЈОРК

СОВРЕМЕНАТА УМЕТНОСТ ИМА НАЈВИСОКА ЦЕНА

Ремек-дела од светските мајстори на уметноста, слики од кои запира здивот, накит од кој се тресат нозете, вина стари стотици години, милиони, милиони, милиони долари... Ова е секојдневие за една мала група луѓе, сопственици на дебелите банкарски сметки кои им го овозможуваат задоволството да ги поседуваат овие предмети. Но, постои уште помала група, привилегирана да биде близу до овие скапоцености. Тоа се вработените во „Кристи“, една од најголемите и највлијателни аукциски куќи во светот. За скапите продажби, баснословните суми, начинот на кој функционира куќата зборува Маја Босилковска, историчар на уметност од Скопје. Таа во САД живее една деценија, а веќе пет години е член на тимот на „Кристи“ во Њујорк.

Студирала на Факултетот за историја на уметност и археологија при Филозофскиот факултет во Скопје. Постдипломски студии по музеологија завршила во Амстердам. Работи како менаџер за кориснички услуги во аукциската куќа.

Како почнавте да работите во „Кристи“, една од најеминентните аукциски куќи во светот?

- Во „Кристи“ одев на практика шест месеци во 2001 година, кога се доселив во САД. По првиот обид за работа и по три долги интервјуа, во 2006 година добив понуда да се придружам на оперативниот тим на „Кристи“.

Компанијата е основана во 1766 година, а денес има 53 канцеларии, во 32 земји во светот и 10 продажбени локации, меѓу кои Лондон, Њујорк, Париз, Женева, Амстердам, Дубаи. На што се должи успехот на аукциската куќа?

- Секој континуиран успех се должи на сериозна посветеност кон работата и љубовта кон предметите со кои се сретнува речиси секој вработен во куќата. Секако дека постојат и многу други фактори што придонесуваат за тој успех.

Меѓу поважните се способноста за адаптација на новитети, прифаќањето политички, економски и технолошки промени и долгорочно планирање за успех на компанијата. Во минатото аукциите биле повеќе забава. Денес продажбите во „Кристи“ се речиси целосно претворени во една трансакција. Еден пример за тие технолошки промени

е фактот дека купувањето преку интернет во „Кристи“ во живо зема сè поголем замав. На многу продажби клиентите веќе не присуствуваат во салата, туку се на телефонска линија или комуницираат на интернет со вработен од „Кристи“.

БЛОКБАСТЕР ПРОДАЖБИ

Дали аукциската куќа има сопствена колекција или е исклучиво посредник во купопродажбата на предметите?

- „Кристи“ нема своја колекција и е само посредник меѓу купувачот и тој што продава. Честопати се случувало „Кристи“ да мора да задржи предмети кои клиентите не ги земале по продажбата. Сè уште постои конкретен процес како куќата ќе се справува со овие случаи.

Аукциската куќа организира различни продажби, од антиквитети, до уметнички дела на импресионисти, модерна уметност, стари мајстори, современа уметност, мебел, вино и друго. Кои предмети во последните години се најбарни на пазарот?

- Современата уметност е категорија број еден за Лондон, Њујорк и за Хонг Конг. Во зависност од земјата или локацијата, зависи и категоријата која е во мода или има голема побарувачка. Маркетот постојано се менува, така што и категориите се менуваат. До неодамна импресионистите беа број еден на пазарот

во Европа и во САД, меѓутоа во последниве неколку години современата уметност е далеку на врвот пред сите останатите категории во „Кристи“. Мора да напоменам дека накитот, среброт и виното се исто така категории за кои континуирано има голем интерес. Во декември, на пример, ќе се продава накитот на покојната Елизабет Тејлор за кој веќе постои огромен интерес. Таканаречените блокбастер продажби на познати личности секогаш носат голем интерес и голем профит за компанијата.

Секој експонат има своја цена и достигнува различна цена на лицитација. На пример, слика од Пикасо се продава и за фантастични суми, а други негови дела за помалку пари. Како еден експонат си ја формира својата цена?

- Генерално постојат неколку фактори што се клучни во формирањето на цената на експонатот. Ако зборуваме за слики, прв фактор е популарноста на авторот. Многу е важно од кој период е тоа дело, дали е тоа е од најдобриот негов период, кој го поседувал тоа дело, дали е во добра состојба, дали е реставрирано и колкава површина е реставрирана. Најважен фактор, сепак, е колку еден колекционер (а под колекционер подразбираме институции, приватни лица и друго) е подготвен да потроши за тоа дело. Доколку постојат повеќе заинтересирани лица, цената оди нагоре.

Кој е најскапиот предмет продаден во Ваше присуство?

- Ги менаџирав и координирав сите вработени во куќата на таканаречените вечерни продажби каде што се продаваат најскапите дела. Минатата година тоа беше делото на Пикасо, кое се продаде пред мои очи за 106,5 милиони. За среќа, мојата работа беше директно поврзана со менаџирање на галерискиот простор, продажбените салони, каде што секојдневно бев опкружена со скапоцени предмети. Тие експонати најчесто може да се видат само еднаш бидејќи речиси секогаш завршуваат во приватни колекции. Сите продажби поминале пред мои очи и низ мои раце и не постојат зборови со кои може да се опише тоа задоволство и привилегија.

Постојат ли затворени аукции за дела со сомнително потекло, за кои се претпоставува дека можеби продавачот нелегално ги набавил?

- За се што се продава во „Кристи“ се бара документација која го потврдува потеклото на предметите.

СИТЕ БЕГААТ ОД ЛОШ ПУБЛИЦИТЕТ

Се повеќе земји во светот организираат акции за реституција на

предметите нелегално изнесени од нивните граници. Може ли тоа да предизвика проблеми во работењето на моќните аукциски куќи?

- Дефинитивно. „Кристи“ има тим адвокати кои се грижат ако се случи такво нешто. Често луѓето доставуваат лажни документи. Ако веќе се случи, делото ѝ се враќа на земјата-сопственик. Ниедна аукциска куќа не би сакала да има лош публицитет поради вакви работи.

И Република Македонија има проблем со нелегално изнесување на културното богатство. Дали некогаш сте сретнале предмет за кој сте имале индиции дека потекнува од ова поднебје?

- Не сум имала такви ситуации досега. Не сум многу запознаена какви предмети се изнесуваат од Македонија кои влегуваат во категоријата на културно богатство, колкава е нивната пазарна вредност и за кои има голема побарувачка надвор од нашата земја.

Во приватна колекција во Њујорк се наоѓа бронзениот картер од Корештица, од 6 век пред новата ера, изнесен пред десетина години од Македонија. Дали сте го виделе досега?

- Не сум го видела, ниту ми е позната оваа информација. Предмети од времето пред нашата ера, по мое знаење, немаат пазар во милионските градови, ниту пак во големите аукциски куќи.

Во Македонија нема аукциска куќа за антиквитети, ниту за уметнички дела. Дали треба да постои и кој би бил бенефитот?

- Потребна е таква куќа во Македонија која истовремено ќе ги опфати и другите земји на Балканот. Со тоа ќе

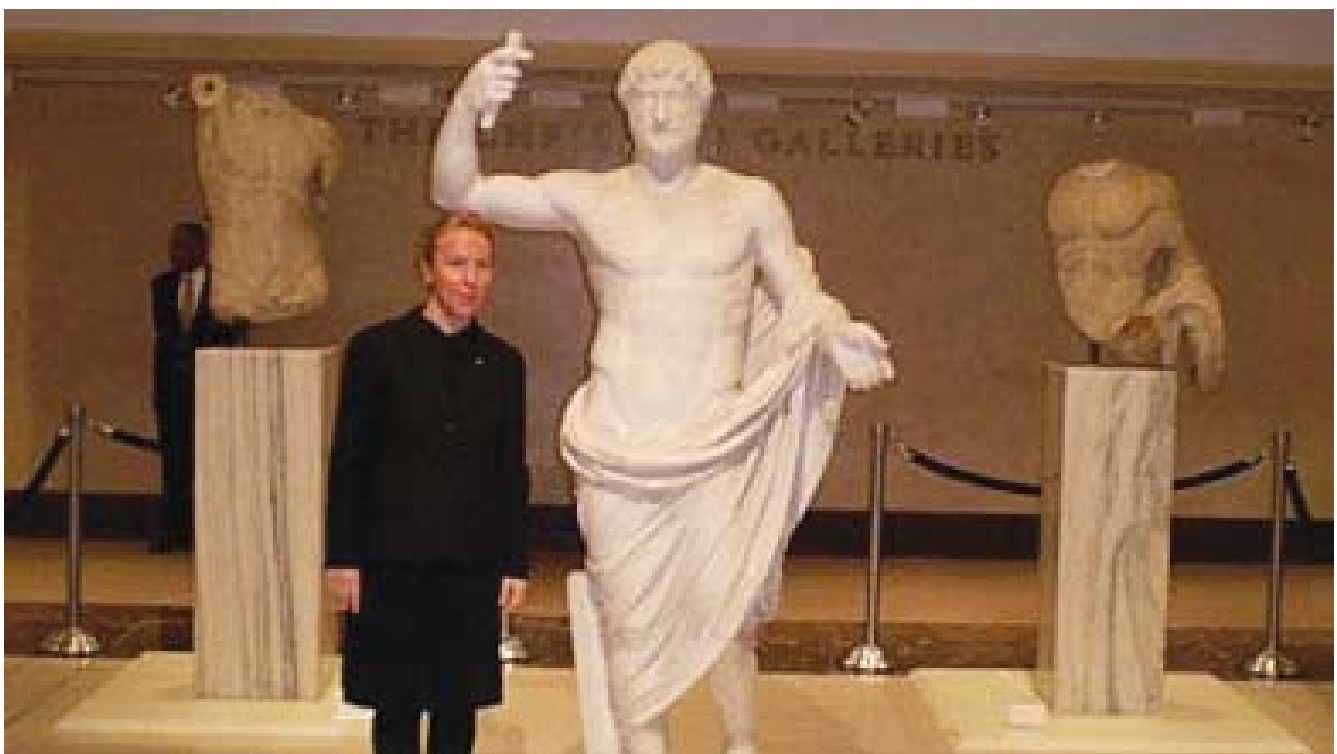
е се формира отворен пазар каде што колекционерите ќе имаат можност да се наддаваат, а сопствениците не ќе мора да ги нудат своите колекции по илегален пат. Се надевам дека со тоа ќе е се намали изливот на антиквитети од земјата. Во исто време таквата отворена трговија би овозможilo формирање маркет каде што ќе имаме реални цени за делата на македонските уметници и тоа како тие се споредуваат на светските пазари. Истото би важело и за предметите од античко време. Сето она што го сметаме како културно богатство ќе има пазарна вредност. Таа реална слика ќе ни даде можност да имаме точна бројка за културното богатство со кое располага нашата земја.

ПИКАСО ПРОДАДЕН ЗА 106,5 МИЛИОНИ ДОЛАРИ

Можете ли да издвоите неколку „специјални“ експонати од кои Ви се свртел умот?

- Постоеле многу такви, но би ги издвоила сликите на Климт, Пикасо, Ворхол, Моне, Франсис Бекон, Пикабија, Рембрант. Тука се разбира влегува сликата на Пикасо (Nu au Plateau de Sculpteur, 1932) што се продаде за неверојатни 106,5 милиони долари. Сепак, сум се восхитувала на прекрасни дијамантски накити од Ван Клеф и Арпел, од „Картие“. Најмногу ми се тресеа нозете кога морав секоја вечер во обезбедување да го носам во раце бисерниот фердан од „Картие“ кој се продаде за 7 милиони долари.

Весна И. Илиевска

ДОНА ГРАНТИС, КАНАДСКА ГИТАРИСТКА ОД МАКЕДОНСКО ПОТЕКЛО

ОДУШЕВЕНА ОД ЗЕМЈАТА НА СВОИТЕ ПРЕДЦИ

Дијасјора

Покрај учеството на првата вечер на „Блуз и соул-фестивалот“, која се одржа во летниот клуб „Колосеум“ во Скопје, младата канадска гитаристка Дона Грантис имаше уште една емотивна причина да биде во нашата земја – нејзините баби и дедовци се Македонци. Родителите на нејзиниот татко и дедо и по мајка се родум од Костур, а баба и е од Лерин. Тие своите потомци ги израснале во Торонто. Една од врските што Дона ги имала со Македонија е јазикот, кој често се зборувал во нивниот дом.

Иако сега повеќето зборовите ги има заборавено, Дона гордо вели дека знае да брои до десет и повремено дофрлува „како си, што правиш?“ Кога ја раскажува својата приказна во целосните англиски реченици, се слушаат два збора изговорени на чист македонски – баба и дедо.

– Додека живееле во Костур тие зборувале македонски сè додека не биле принудени да почнат да зборуваат грчки. Кога беа живи можеа да ги зборуваат и двата јазика, грчки и македонски, но грчки научиле подоцна во животот. Дома се зборуваше на македонски јазик – објаснува Дона и додава дека сепак една нејзина баба сè уште е жива и откако ќе се врати во Канада, сигурно со неа повеќе ќе го вежба македонскиот.

Дали реалноста што те дочека во Скопје одговара на твојата имагинарната слика за тоа како ќе биде тука, со сите приказни што ти биле раскажувани во детството?

– Скопје е прекрасен град, иако не видов многу од него зашто кратко време сме тука. Дојдовме во неделата. Прошетавме низ плоштадот и јадевме во еден одличен ресторан. Инаку, татко ми е роден во Костур и претежно сум слушала приказни за тоа како е таму, знам дека дедо ми од страната на мајка ми има некои подалечни роднини во Скопје и бил тука. Јас сум прва од помладата генерација во моето семејство што доаѓа во Македонија, а имам и двајца постари браќа. Сепак, во тек на мојот престој тука најмногу се обидувам да го подобрам македонскиот јазик.

ОБОЖУВАМ ПИТА И КАДАИФ

Зошто твоите баби и дедовци ги напуштиле своите родни места и почнале нов живот во Канада?

– Сакале подобар живот и за себе и за своите деца. Местата каде што живееле биле малечки, а тие се занимавале со земјоделство. Заминале многу одамна, така што и мајка ми е родена во Канада.

Каков е твојот допир со македонската култура и традиција во То-

ронто?

– Нормално дека одржувам контакт со своите корени преку феноменалната македонска храна. Обожавам пита, кадаиф, а најомилено ми е вашето бело сирење. Секако, ја познавам и македонската музика и некои македонските танци што се играат на свадбите.

Според тоа што е напишано на твојата интернет-страница, се чини дека 2010 година ти е пресвртница во кариерата. Што се случи тогаш?

Всушност активно настапувам уште

глас во универзумот дека сакам да свирам во блуз-бенд затоа што тогаш блузот ми беше на стоп и претежно свирев многу рок. Во истиот момент редовниот гитарист на Шакура заминуваше на турнеја со Нели Фуртадо и неколку недели подоцна стапивме во контакт, почнавме да свириме заедно и оттогаш е неверојатно патување.

Какви се твоите идни планови поврзани со музиката, што можеме да очекуваме од тебе?

- Со Шакура моментално пишуваме и снимаме нов албум, кој ќе излезе подоцна годинава и исто така работам на деби соло-издание со „Дона Грантис електрик бенд“, кој треба да се појави во декември. Сепак, тоа издание ќе биде достапно да се нарача во кој било дел од светот.

Андријана Андова

од 2002 години, а со бендот на Шакура Саида сме заедно веќе четири години. Во Торонто имам свирено со различни музичари, а изминатиов период заедно со Шакура имаме многу интернационални настапи и низ Европа, бевме во Австралија, така што од аспект на снимање, пишување и настапување за мене секоја година е сè подобра и подобра.

БЛУЗОТ ГО ЗАСАКАЛА ПРЕКУ ТАТКА СИ

Блузот е музика која се родила од страдањата на црните луѓе. Каква е твојата лична поврзаност со овој правец?

- Прво свирев рок и метал, од „Ганс енд роулис“ до „Металика“. На татко ми му здодеа да ме слуша и ме праша дали можам да научам само една блуз-песна. Така ја научив It's My Own Fault од Дејвид Гого и многу ми се допадна. Покрај тоа, на моите омилен класични рок-уметници како „Лед цепелин“ и Џими Хендрикс им влијаеле многу блуз-музичари како Џон Ли Хукер, Алберт Кинг и многу други. Така што навистина сакав да научам од каде се инспирирани и така навлегов во блузот.

Моментално си на европска турнеја со Шакура Саида, чиј последен албум Brown Sugar го продуцира Џим Гајнес, кој работел и со Стиви Реј Вон, Џон Ли Хукер, Сантана. Како настана оваа соработка?

- Во Торонто има еден клуб „Ривајл“ каде што секој понеделник се случуваат фантастични џем-сешн настани и различни музичари доаѓаат да настапуваат. Првпат кога дојдов се качив на сцена и почнав да свирам една блуз-класика и одеднаш Шакура

се качи на сцена и почна да пее. Тоа беше првичната конекција и некако останавме во контакт. Пет години потоа изгледаше како јас да го пуштив мојот

АКТИВНОСТИ ВО МАКЕДОНСКАТА ЗАЕДНИЦА ВО АВСТРАЛИЈА

МАКЕДОНИЈА ЗАСТАПЕНА НА МУЛТИНАЦИОНАЛНА ИЗЛОЖБА НА УМЕТНИЧКИ ДЕЛА

Дијасјора

Перо Дамчевски Коцин

од посебно значење затоа што меѓу дваесетте етнички групи-нации учеснички на оваа прва изложба од ваков вид беше застапена и Македонија преку нашиот добро познат уметник Илија Узуновски-Узун.

Изложбата ја отвори сопственикот на галеријата кој ги поздрави присутните и им се заблагодари за големиот одзив, а потоа на говорницата излезе професорот на универзитетот УНСВ г-дин Иан Ховард кој даде убав пресек за квалитетот на изложените уметнички дела за значењето на оваа толку значајна мулти-

културна и мултинационална изложба, а потоа ги објави имињата на државите и имињата на уметниците учесници.

Аустралиа: Zachariah Fen, Mike Barnard, Bronte Rosebery, Andrew Clark, Sofie clague. Aboroginal: Dorosey Smith, Argentina: Analia Gunzinger. Armenia: Masoud Nodoust. Austria: Sonja Attar. Bangladesh: Syeda Rahman. China: Chen YingYing. Hong Kong: Emily Cheng, Kelvin Mui. Indonesia: Irine Lui. Iran: Mana Mohammadtaher. Korea: ChiDa T.E. Kim, Gloria Jeon, Ji Eun Silvia Chang, Huan Jin Lee. MACEDONIA: Ilija Uzunovski-Uzun. Malta: Bernardette Camenzuli. Philippine: Early Capangpangan. Taiwan: Teri Tang, Jim Peng. Thaland: Kewalee Kamolwat, Pirapa Prathuangasukh. UK: Samuel Kirby. Ukraine: Tetiana Koldunenko. USA: Amarrotte-Allen. Vietnam: Tuan Khang.

Потоа на говорницата зборуваше основателот на групата AFY-ALL FOR YOU – SE ZA TEBE, ЧиДа Ким и самиот уметник а по потекло од Кореја инаку професор на универзитетот. Меѓу другото тој ги запозна присутните дека групата на уметници која тој ја оснива и со која работи брои 32 членови од 20 етнички групи и сите се студенти на различна возраст од универзитетот и дека сите добро соработуваат и се почитуваат.

На 06.07 2011 година пред голем број на посетители од сите националности група студенти од Колеџот „Убава уметност-КОФА“ (College of Fine Arts-SOFA) при универзитетот на Нов Јужен Велс во убавата галерија „Global Gallery“ во центарот на Сиднеј-Паддингтон ја организираа првата мултинационална изложба на уметнички дела. Тука беа претставени дела од повеќе области на уметноста и тоа; скулптури, инсталации, слики во масло, слики на платно, фотографии, дигитална уметност, видео и др. Оваа изложба наречена MULTY SENSATION- МНОГУ НАЦИОНАЛНИ ЧУВСТВА е извор на различни чувства на секој уметник и претставување на културата од земјата од каде потекнува.

Оваа изложба за нас Македонците е

МАКЕДОНЦИТЕ ЛОБИРАА ВО ПАРЛАМЕНТ ВО ВАШИНГТОН САД

Обединета македонска дијаспора

На 3-тата конференција на Обединетата македонска дијаспора која се одржа од 23-25 јуни 2011 година во хотелот Мариот во Вашингтон, САД, беа одржани предавања, поднесени извештаи за работа на Асоцијацијата, приредени приеми за гостите, поделени признанија на заслужни личности, одржан Гала - Бал...

На Конференцијата присуствуваа гости од САД, Канада, Европа, Македонија и Австралија. Од Австралија допатуваа следниве гости: Тони и Здравко Јошески, Иван Трпоски (Сиднеј), Даме Крцоски, Роберт Пасквале и Цане Спасески (Перт).

Уште со самото доаѓање глетката во мошне импозантниот хотел Мариот, кој располага со неколку стотини апартамани, на влезот пленеше. На престојна височина покрај нивниот симбол и знамето на САД, развиорено блескаше и знамето на Република Македонија.

Најпрво група делегати предводени од председателот на ОМД Методија Колоски и амбасадорката на РМ во САД Љубица Аческа со новинарска екипа му го врачјаа признанието на сенаторот Џон Макејн.

Потоа делегатите во зградата на Американскиот Парламент каде на конгресмените на педесетте американски држави им го врачуваа Стејтментот со однапред запишаните барања. Барањата се однесуваа за притискање на грчката влада кон нејзиното безпримерно поставено вето кон РМ за зачленувањето во НАТО алијансата и во Европската заедница, со условување за промена на уставното име, а со тоа и промена на јазикот и националниот идентитет. Многу од сенаторите не се согласија за неколку минутна средба со нас, но нашата присутност ќе ја прочитаат од оставените Стајтмени со писмени барања во нив.

Вечерта во резиденцијата на амбасадата на РМ во Вашингтон, прием на учесниците им приреди амбасадорката Љубица Аческа. Секако гостите ги поздравиле и генералниот конзул во

Чикаго Јовица Палашевски и конгресменката Кандис Милер. Тука на сенаторите Франк Лајтенберг и Џозеф Либермен им беа поделени признанија за пријателство и мир.

Вториот ден од собирот беше посветен на Јубилејот од 20 годишнината од прогласување на нашата независна држава. На ова трибина зборуваа мошне познатите светски експерти за економија, корупција, информатика и криминал: Мери Катрин, Роберт Бенџамин, Роберт Хенд, Сали Макнамара и Виктор Мизо. Потоа се премина на доделување на признанија за пријателство и соработка. Такви признанија добија: секретарот на Јунајтед Стејт Лоренс Игблејкер, генерал мајорот Мајкал Дуби, продуцентот на филмот Името е име Џејсон Мико и други.

Попладнето се одржа трибина на тема Реформите во судството на РМ, со која преседаваше Стивен Гримберг, а свои излагања изнесоа: Маркус Буш, Томас Пиблес и Тиа Трамбик.

По нив беше одржана друга трибина со тема Иднината на младите Македонци, на која зборуваа: Ананија Андру Ананиевски, Емил Горгов, Александар Карапанчев, Антони Наумов, Димитар Попов и Адити Рамчандани, а на предавањата од Дражавниот департамент настапија предавачите: Сара Хатчисон - Албанија, Сами Смит - Македонија и Крис Сниперс - Грција.

Вечерта присутните ги забавуваа пијанистката Ивана Ристова, фолклорните друштва Александрија од Њу Џерси со македонски ора и Карделен од Вашингтон со турски ора. Програмата ја водеше Елизабета Наумовски.

Во сите Салони каде се презентираа програмите непрестајно се вртеа рекламните на спонзорите од ОМД и ликовните експонати на уметниците Ирена Гапковска и Благојче Стојановски.

На третиот ден се одржа јавна дискусија, по изнесените извештаи за финансиски и организациони состојби во

ОМД за минатата година. Не се штедеа напади во непредвидените трошковите и на некои недостатоци во програмата. Но сето тоа се докажуваше со факти и аргументи, за на крај се да заврши убаво и пријателски и да се податат раце, што за Сиднеј, а и други градови, ова може да биде фантастичен филм.

По нивната програма ОМД ја претстави амбасадорката Љубица Аческа која зборуваше за настаните кога Македонија беше примена во ОН како 181 членка под привремената референца ФИРОМ, но која ете опстои дури 20 години. По нејзиното излагање и бурните реакции на присутните, настапија предавањата на сиднејските активисти Виктор Бивел и Иван Трпоски. По нивните излагања настана повторно бурна дискусија. Овој пат учесниците најмногу се интересираа за поделеноста на луѓето во партиски и верски групи, за недоразбирањата околу црковните проблеми и трошењето на милионските суми долари по судовите на Австралија, за причините што Македонците на пописот се уште се запишуваат како Срби, Грци или Бугари...

Последната вечер се одржа Гала - Бал, која беше посветена на 20-години од слободна РМ, на која престојни говори одржаа: амбасадорката Љубица Аческа, амбасадорот Зоран Јолевски, претседателот на ОМД Методија Колоски и членот на ОМД Марк Митковски. По нивните говори настапија пијанистката Ивана Ристова и фолклорната група Танец од Детроид во придружба на Вокалниот состав Носталгија. Во паузата ОМД им подели признанија за пријателство на следниве лица: на првиот амбасадор на САД во РМ Кристофер Хил, на проф. Виктор Фридмен и на амбасадорот Филип Рикер. А награда за животно дело му беше доделена на нашиот активист и бизнисмен Горги Атанасоски од Флорида.

Иван ТРПОСКИ

Н.Е. Филип Рикер го одликува генералот Мирослав Стојановски со орден „Легија на заслуги“ на САД

Претседателот Иванов и премиерот Груевски со амбасадорот на САД Рикер, на прослава на денот на независноста на САД во Скопје 2011

Врвот на македонската армија со Н.Е. Филип Рикер

Пратеникот на Западна Австралија Џон Хајд најави признавање на Македонија под уставното име

Македонската амбасада во Камбера - Австралија

Премиерот Груевски на средба со Џорџ Сорос во Прага - Чешка

Конститутивна седница на собранието на Р. Македонија Јуни 2011

Претседателот на Р. Македонија Горѓе Иванов меѓу македонските иселеници во Виена - Австрија

Координаторот на ВМРО ДПМНЕ Г-ѓа Силвана Бонева со бискупот Кири Стојанов

Наќе Туфекчиев ревизор на Сојузот на Македонците во Шведска - филантроп од дијаспората за 2011 година

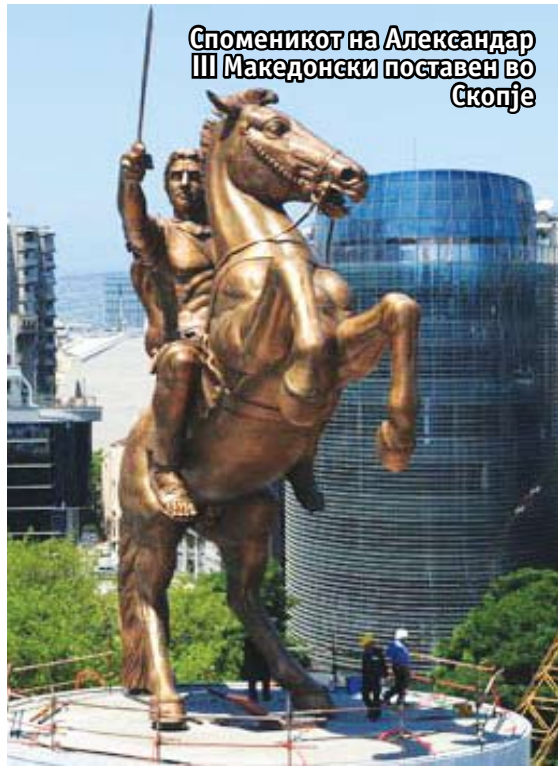
Пикник на Македонците од Карабрам - Торонто Канада
10.07.2011

Горнан Јовановски патриот и борец за македонски правдини
Торонто - Канада

Промоција на книгата од Божидар Кирјанов во Корча - Албанија

Споменикот на Александар III Македонски поставен во Скопје

Рдмонд Темелко повторно градоначалник на Пустец Мала Преспа - Албанија

Бранко Цветковски

Интернационален младински камп - Магарево 2011

FACULTAS IURIDICA

IUSTINIANUS PRIMUS

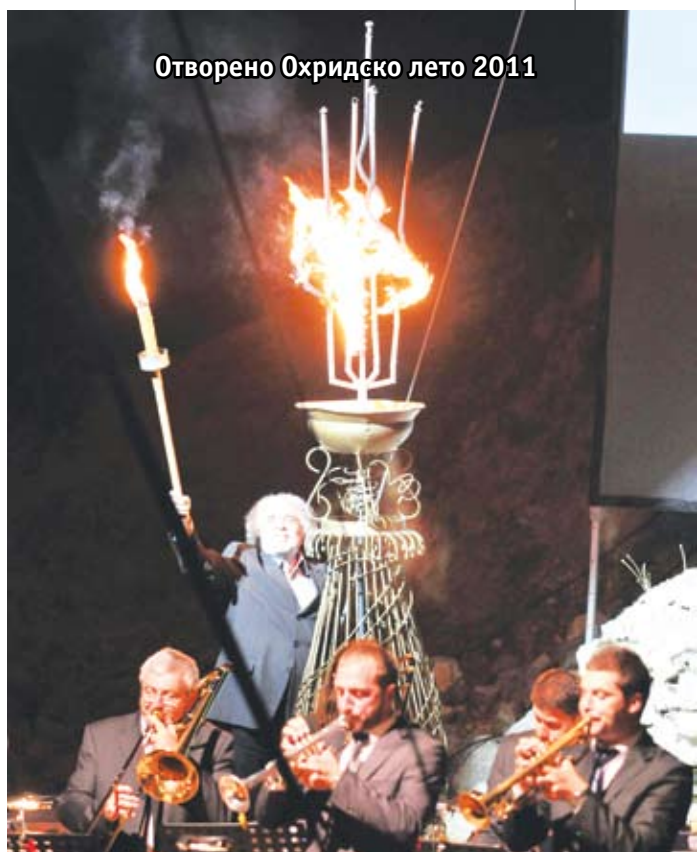
60 г. Правен Факултет Јустинијан I на УКИМ - Скопје

Поштенска марка Јустинијан I

Претседателот на „Македон“ Ташко Јованов ја предводеше македонската делегација во Овчарани - Егејска Македонија

Отворено Охридско лето 2011

Поставен споменик на Горѓија Пулески во Галичник

Семинар на Македонски јазик, литература и култура во Охрид 2011

„Тешкото“ најпопуларно на Балканскиот фолклорен фестивал

РАТКО ДИМОВСКИ, НОВИНАР; ПОЕТ И ПИСАТЕЛ

ГОЛЕМИТЕ МАКЕДОНСКИ УМЕТНИЦИ МЕ НАСОЧИЈА ВО ЖИВОТОТ

Елена Оровчанец Спировска

„Верувам дека човекот заживува, не со раѓањето на 14 август 1942 година, во Битола, кога сум роден, туку во оној момент кога ќе се ослободи од строгите насоки на родителското воспитување и сам побара нивна примена во секојдневниот живот“. Вака го започнавме разговорот со Ратко Димовски, Македонец, новинар, писател и поет кој живее во Пула, Хрватска.

Кога се случи кај Вас ослободувањето и преминот во вистинскиот живот?

Тоа, кај мене, многу рано се случи но, не беше секогаш правилно толкувано од моите најблиски. Покрај сета љубопитност, при школувањето ми се јавуваат одредени површности, нередовности и маркирања во училиштето, што ми ги загрижуваше родителите, но редовно сум се провлекувал на крај со некоја тројка, или четворка. Во тоа време, кога првите стрипови и џепни романи го привлекуваа вниманието на моите врстници и јас ја криев својата литература, бидејќи такво беше времето.

Што ве интересираше да читате?

Сакав и ги читав руските класици, напореда со неповолната политичка клима за тој вид литература. Не еднаш сум се зачудил, кога во дворот зад портата сум ги наоѓал делата на Горки, Пушкин, Лермонтов, но сите знаеа, дека во тој миг вниманието ми е насочено кон тој вид класика. Потоа уследија француските и германските класици како и пројавениот интерес за американската книжевност Ј.Ф.Купер, Хемингвеј, Зен Греј и многу во тоа време популарни автори на

белетристика и криминални романи. На тогашниот домашен план ме заинтересира словенската модерна, хрватскиот илиризам, српскиот класицизам, како и создавањата на нашите тогаш современи автори, почнувајќи од Кочо Рацин, Ванчо Николевски, Стале Попов, Коле Чашуле и други, кои лично ги познавав сè до големата плејада на поети од 60 тите години: Смаќоски, Ситниковски и други со кои се дружев на книжевните вечеринки во Домот на градежниците во Скопје и другите манифестации. Тие кај мене оставија несомнено влијание на моите ставови, мислења и восприемања на светот околу мене.

Познато е дека Ве интересира и театарот, филмот и балетската уметност, а и тоа дека сте биле личен пријател со голем број актери и балетски уметници. Како дојде до тие пријателства?

Дружењето со Јово Камберски и Дарко Дамевски беше иницијалната каписла која ме привлече кон седмата уметност и мојот редовен контакт со театарскиот ансамбл драмата, операта и балетот. Кон балетот ме поврзуваше и мојот другар од училиште чија мајка примадоната Ана Тофовиќ Липша и нејзината пријателка и колешка примадоната Ана Иванишевиќ, ме запознаа со волшебноста на „Волшебната Шупелка“,

„Продадената Невеста“, „Македонска крвава свадба“ и останатиот репертоар на драмата, операта и балетот. Несомнено ме привлече раскошот на движењата, музиката и светлата од балетските спектакли, до толку повеќе, што во слободното време и примабалерина Натка Пенушлијска, мојата комшика од Карпош, ми ги појасни некои за мене недопирииви поими а неколкупати и ме водеше на претстави. Театарот, пак, најмногу го засакав заради Петре Прличко, со кого честопати се возев на релација Велес-Скопје-Велес. При тоа ми кажуваше за прапочетоците на македонската драма со бројните патувања во театарските дружини, во кои и самиот учествувал. Неговите раскажувања за мене беа толку живи што посакав и јас да стапнам на театарските штици. Желбата ми се исполни и настапив во Велешкиот театар.

Освен уметноста сте се занимавале и со спорт, но исто така сте имале и голема желба за прекуокеански пловидби?

Противтежа на овие насоки ми беше боксувањето во боксерскиот клуб „Трговски“ од Скопје. Едно време многу бев заинтересиран за прекуокеанска пловидба. Родителите дури и се исплашија па за да не заминам со стипендија на Рудници и железара од Скопје, ме насочија кон Хемиско техничкото

технолошко училиште во Велес што успешно го завршив. Се сеќавам дека на 45-годишнината од матурската средба, професорката Лиле Петрова претпазливо, но мошне искрено ми рече: „ Како да си залутал во училиштево. За се имаше знаење, воља и разбирање, освен за најважните, технички предмети и затоа секогаш настојувал да те разберат, додека со доста маки самиот ги решаваше“. Дипломата, наместо во очекуваниот облик за мене и моите колеги, поради земјотресот во Скопје, беше напишана на машина. Вистинската диплома ми беше враченс подоцна. Немав друг избор освен запишувањето на Технолошки факултет во Загреб. Но, желбата за морепловство не ме напушташе. Така на 22 декември 1966 година, по завршување на воениот рок, 18 месеци артилерија, заминав прво на приобална, а потоа на прекуокеанска пловидба. Овие пловидби ми подарија цело богатство на случки, искуста, среќавања и неисцрпни теми во книжевната работа.

Се населивте во Пула и оттогаш редовно почнавте за се занимавате со

пишување. Кажете нешто за вашите почетоци?

По преселувањето во Пула, 15 септември 1971 година, почнав да пишувам за истарското издание на „Вечерњи Лист“ и Втората програма на Радио Пула. За Радио Пула редовно известував од „Струшките вечери на поезијата“ што не ми беше тешко бидејќи се наоѓав меѓу поетите, мене познати и мили луѓе, како и во Струга, родниот град на мојата сопруга Мимоза. Работејќи во списанието „Млад Борец“, уште додека се школував, имав објавено неколку песни и освоено неколку награди, но уште долго време по тоа не се занимавав посериозно со пишување поезија.

Кога ја објавивте првата збирка поезија и што сè досега имате објавено?

Првата своја стихозбирка „РАСПОНИ“ ја објавив во 1999 година, а втората „АРМАТУРА“ во 2002 година. Наредната година ја објавив двојазичната стихозбирка „ТРАМОНТАНА“. Потоа се зафатив со објавување на мојот прв роман

и така во 2004 година беше отпечатен двојазичниот роман „КАЛИНКА НАР“ кој излезе во издание на Заедница на Македонците во Република Хрватска. Со помош на Истарската жупанија во 2005 година ја објавив својата петта книга „ОДРАЗИ“ каде сум автор и на илустрациите. По неа го започнав проектот на збирката новели, а во 2008 година ја објавив стихозбирката „МОЗАИК НА ОПСТОЈУНОСТА“, во издание на МКД „Кочо Рацин“ со за мене најмилиот срдечен осврт на најеминентните признаени литературни дејци, стручњаци и светски прочуени автори. Во 2010 година ја објавив и втората збирка новели.

За, крај кои се вашите интересирања во поезијата?

Не сум поборник на руралната, изворна поезија, ниту пак на авангардните изрази. Мојата поезија ја карактеризира еден градски, речи си булеварско лирски, боемски начин и израз на битолската чаршија и корзото, кои долго време ми беа пример во животот.

МАКЕДОНЦИТЕ ОД ХРВАТСКА ЈА ПОСЕТИЈА КУЌАТА НА МИЛАДИНОВЦИ

Манифестација „Денови на браќата Миладиновци“ што секоја година ја организира друштвото „Браќа Миладиновци“ во Гаково и во Осиек, годинава се одржува во Загреб и во Струга. Со таа цел Македонците од Хрватска ја посетија Спомен-куќата на Миладиновци во Струга. Македонските здруженија во Хрватска годинава го одбележуваат и големиот јубилеј, 150-години од печатењето на Зборникот на браќата Миладиновци во Загреб, за што голема заслуга има бискупот Јосип Јурај Штросмаер.

- Меѓународната манифестација „Денови на браќата Миладиновци“ што ја организираме секоја година е македонско-хрватски мост во знак на благодарност на големиот гаковски и

сремски бискуп Јосип Јурај Штросмаер и на вечните струшки браќа, како и сидање на пријателските ракувања помеѓу двата народа - вели Јагода Цветичанин, претседателка на македонското друштво „Браќа Миладиновци“ од Осиек.

Македонскиот национален празник Илинден, Македонците во Хрватска ќе го одбележат со масовна манифестација на 30 јули во Локве. Со промоција на книги и изложби наесен ќе се организираат традиционалните „Денови на македонската култура“, кои имаат цел да покажат дека македонската култура има длабоки корени.

Во Хрватска има околу четири илјади Македонци. Тие се организирани во неколку културни здруженија во кои членуваат и многу Хрвати што сакаат да ја запознаат македонската култура и традиција.

- Горди сме што во нашите здруженија имаме голем број пријатели што не се Македонци. Тоа, како што вели и нашиот амбасадор во Хрватска, Данчо Марковски, е добар знак дека не се гетоизираме и дека сме отворени - вели Цветичанин.

Со билатералните договори помеѓу

Хрватска и Македонија, македонското национално малцинство ги има сите права во Хрватска и не се чувствува запоставено. Едно тие права е можноста тие да имаат свои претставници избрани пред четири години на локалните избори во Осиек, каде што има околу 180 Македонци и во Осиечко-банатската жупанија, каде што има околу 300.

- На 10 јули повторно гласаме. По предлог на македонските асоцијации, повторно ги предложивме истите членови да нè претставуваат и ако Македонците излезат да гласаат, старо-новите членови и натаму ќе нè претставуваат во Хрватска - додава Цветичанин.

Според неа, Македонците што живеат и работат во Хрватска се чувствуваат почестени и од својата матична држава.

- Не се чувствуваме запоставено од нашата татковина, каде што во јуни првпат имавме можност да гласаме. Македонците што ги исполнуваа условите за парламентарните избори во Загреб имаа можност да гласаат за претставниците од дијаспората - вели претседателката на здружението „Браќа Миладиновци“.

СЕ ОДРЖА ПЕТТИОТ "ЛОКУМ ФЕСТ" ВО БИТОЛА

По три дена дружење во старата битолска чаршија, во средината на минатиот месец, со концертот на Тони Китановски и групата „Черкези“ заврши фестивалот на локумот, или попознат како „Локум фест“. Фестивалот се одржува во срцето на старата битолска чаршија, а е во организација на Центарот за културна деконтаминација, поддржан од градоначалникот на Битола.

Во трите фестивалски денови старата битолска чаршија повторно заживеа во духот на некогашниот џагор, пазарциите, чалгиите и традицијата. По петти пат Локум фест во духот на изворното се одржа во срцето на чаршијата каде на многубројните посетители преку локумот, старинските закуски, фолклорните мотиви од ракотворците уметници им покажа што

значи жива чаршија.

Фестивалот започна со неколку музички концерти, а изминатите три дена битолчани уживаа во комплетните содржини на „Локум фест“, а покрај музиката имаа прилика да уживаат во дегистацијата на локумот, во прекрасните ракотворби, во традиционалните македонски јадења и во убавите манекенки кои носеа градска гардероба, која пред стотина години се нарекувала ала-франка.

Пред битолчани први се претставија „Деспина“, пензионерската група „Сирма Војвода“ и за крај етногрупата „Баклава“, која со прекрасните музички тонови, добро познати на битолчани им ги разгалија срцата. Покрај културно-уметничката програма на малиот плоштад во чаршијата имаше

и презентација на ракотворби создадени од вредните раце на битолчани, а тука беа и јадењата подготвени од страна на група битолчанки кои пред присутните се претставија со традиционални македонски јадења. Тука беше и неизбежното послужување на битолчани со локум кој беше донесен од оние кои го произведуваат овој производ во Битола.

На втората фестивалска вечер настапија членовите на хрватската група „Афион“, со нивна комплетна музичка програма.

Фестивалот е во рамки на најдолгото културно лето во Македонија, „Бит фест“.

Сашо Ристески

КРАВАЈЧЕ „ЗА ЛУЛКА“

Населението од селото Скоруша целосно мигрирало претежно во Штип, Радовиш и Неготино. Во последниве неколку години поради поволните климатски услови и висорамнинската географска местоположба, присутна е миграцијата преку правење викендици, сточарски фарми и делумно заживување на оваа рурална област во чија близина се наоѓа вештачкото езеро Мантово.

Митева Марица, Каранфилова Марица и Атанасова Рајна, скорушанки кои живеат во Радовиш, носејќи ги со себе традициите што се негувале во селото, раскажуваат за животниот ритам со тајновито возвишување и леснотија за да ги доловиме сликите и смислата на животната сила која ги преточила во коренита вечност. Со искра на идилична топлина раскажуваат за да не се заборава. Се обидовме со автентичен пристап да го забележиме нивното раскажување за обредниот комплекс на третата вечер од раѓањето на детето сè до четириесеттиот ден.

На третата вечер од раѓањето на детето „момичка“ со мајка и со татко месела пресно кравајче кое „се шарало“ со вилушка. Се поканувале децата од селото кои овој обреден чин го доживувале како возбудлива семејна свечена игра каде со жедење здив ги учеле светите обреди. Со поцрнет босилек шеговито на женските деца им се оцртувале веѓи, а на машките мустаќи.

Бебето се ставало во килимче во кое за новородените женски деца се ставало фердан, „белезика“, огледало, игла со конец... , а кај машките „ножички“, игла

со конец, тесла, сврдел, тетратки, молив, книги... за да бидат „мерифетни“.

Во килимчето децата ставале метални пари за „живо и здраво“. Кога ставале пари некои велеле: „Да си купи братче или сестричка“, други „Да си купи сонче“... Нескриена креативна радост за децата било да го држат килимчето во кое „се лулало“ детето. Следени од постара жена ја изговарале формулата за благослов во еден глас: „со мајка-со татко“, „живо-здрави“, „работно-богати“.

Кравајчето се кршело врз мајката и се делело на присутните. Децата наследнати на рогозината своето парче од кравајчето „го топнувале“ во „ваганче“ со блага вода.

„Ваганчињата“ биле наредени во средината на бела целулка. Потоа следувала вечерата со грав и „оризник“.

„Левунката“ се крвала за да „се избања“ и да ги започне своите обврски кон новороденчето.

На третиот ден таткото имал обврска од црквата „да ја земе малата молитва“ и крстена вода од која родилката пиела за да биде „млечна“ и до четириесеттиот ден од неа се ставало во водата за капење на детето.

На капчето на детето му се зашивало стара пара со верување и тоа

да остаре, да доживее длабока старост.

До шесте недели (четириесетте дена) „левунката“ плетенките ги носела напред и нејзините алишта и алиштата на бебето ги собирала пред зајдисонце.

Ако во куќата имало две „левунки“, си разменуваале прстени додека биле „левунки“, а во селото „левунка со левунка да не се видат“.

Околу „левунката“ се ставало маша, „кација“, метла, босилок и катран за подмачкување на запрежни коли, а „левунката“ носела лук во полите.

Овие обредни елементи со магиско значење се користеле за да се заштитат од злите сили. До четириесетте дена домот на родилката го посетувале жените од селото кои носеле „лангиди“, погача или баница со „кајгана“ или сирење и подароци за бебето. По четириесетте дена му се пуштале рацете и носете и му се облекувале волнени чорапки. Крајот на врвцата од чорапите бил сплетен со „модра и алова“ преѓа „за од уроци“.

* * *

Во село Дедино пресното кравајче се украсувало со дупчиња направени со свиен прст за насмевката на детето да биде со дупчиња на образите, а детето „се залулувало“ во сајата на мајката над пламенот на огништето проследено со логиката на моделот од обредните дејствија не само од село Скоруша, ами и од другите радовишки рурални средини со нужно преплетување во заемната зависност.

Павлина Кошевец
Цвета Јованова

ЗАБОРАВЕНИ МАКЕДОНСКИ СЕЛА

**СЕЛЦИ, БУРИНЕЦ И ЛОКОВ - СЕЛА
ВО МАЛЕСИЈА**

Репортажа

Моето патешествие по заборавените македонски села го продолжувам во правец кон југозападна Македонија, поточно речено во областа Малесија. Решив да го посетам и овој крај, да ги видам осумте села кои се распстилаат по падините на планинскиот масив Караорман. Пред да дојдам во овој регион најнапред си направив мал план по кој редослед да се движам, затоа што Малесија има голема територија, теренот е кањонски, висорамнински, планински и тешко прооден. Пред да тргнам на пат во овој дел на Македонија, неколку мештани по потекло од овој крај, со кои одамна се познавав, ми дадоа совет, по кањоните, планините, висорамнините и долините со кои е испресечена Малесија, за да дојдам до нејзините села кои се рааспстилаат на над илјада метри надморска височина дека ми е потребен џип и тоа не од овие модерние, туку од оние старите руските „зилови“ или „камази“, ама и да си најдам возач по можност од овој крај кој добро ја познава секоја педа земја. Речено сторено, како што вели народот, си најдов и џип и возач од овој крај. Водач по овој за мене досега непознат терен ми беше Петко Трајчески, родум од селото Локов. Заедно со него и со неговиот стар руски џип тргнавме за

Во почетокот на првата половина на дваесеттиот век во областа Малесија, која се распстила во југозападна Македонија живееле околу 10.000 жители, а денес во осумте населени места, меѓу кои и во селата Селци, Буринец и Локов живеат околу стотици жители

Зоран Костески - Шваца

Малесија. По негов совет тргнавме од хидроакумулацијата Глобочица, затоа што овој патен правец е по прооден во ова време од годината, за разлика од другиот патен правец, кој води од западната страна на Струшко Поле, преку селото Збажди.

По само два-три километри поминати по макадамскиот шумски пат навистина се уверив во советот на моите познаници од овој крај кој ми го дадоа дека навистина само со руска машина, со руски џип, човек може без мака да се пробие низ планинскиот горостас Караорман.

По еден час возење и поминати околу четири километри макадамскиот пат низ планината, заедно со мојот водич застанавме на една висорамнина која се распстилаше на околу илјада метри надморска височина да одмориме и малку да се соземеме од траскањето во возилото, а и поодблизу да ја видам панорамата на Малесија. Не помина многу време откако малку се созедов, пред мене во далечината затскриени помеѓу костеновите стебла

Во последната деценија на дваесетиот век во селото Буринец се враќаат неговите поранешни селани. Поправени и изградени се десетина куќи, десетина се во фаза на реконструкција, а уште толку чекаат да бидат оспособени за живеење

ги забележав куќите на првото село кое ми доаѓаше во пресрет, тоа беше селото Селци. Е, ова сето што го гледаш околу тебе е Малесија, ова пред тебе е селото Селци. По кратко време дојдовме во Селци. Од она што го видов бев пријатно изненаден. Очекував да видам паднати куќи, плевни, трла, покриени со трње и капини. Напротив бев воодушевен од убавината на страта селска архитектура која ја имаше на обновените куќи. На број ги имаше оклу десетина, а во фаза на реконструкција беа започнати уште пет-шест. Уште повеќе се израдувава кога дојдов до селската чешма и таму се сретнав со осумдесет годишниот дедо Вангел Петрески, шеесет и пет годишниот Крсто Ѓорѓиоски, и педесет и пет годишниот Славе Трајчески, кои седеа околу чешмата. И како по стар обичај си разврзав муабет на долго и на широко со нив. Пред десетина години од темел син ми ја преправи куќата во која се родив Јас, мојот татко, мојот дедо и мојот син, ми велеше дедо Вангел. Како што гледаш селово полека

мота е да не се знае каде била родната куќа на пишувачот на драмата „Македонска крвава свадба“, велеше Славе Трајчески.

Убав ни беше моабетот, но морав да го напуштам селото Селци, патот го продолжив југоисточно од селото Селци во правец на селото Буринец. Делницата од речиси два километри ја поминавме за оклу два часа, затоа што макадамскиот пат се извиваше и низ планински, долиински и кањонски предели. Прекрасна убавина. Колоритот од бои кои ги создаваа зраците од сонцето и костеновите лисја го дополнуваа петте куќи кои сеуште им одолеваат на забот на времето и непрекинатото бучење на надојдените води од височините на планинскиот горостас Караорман, кои како да итаа што побрзо да ја наполнат акумулацијата Глобочица. Во селово не сретнавме никого. Но, не, Буринец не е село во умирање, и во Буринец животот се враќа. Во селото живеат пет-шест-селани, само дента кога ние дојдовме во селото тие биле на пазар во Струга да се снабдат со намирници за зимата што претстои.

Со мојот водич Петко Трајчески патот го продолжив во неговото родно село Локов. За разлика од Селци и Буринец кои беа во вистинска смисла на зборот планински села, селото Локов иако се наоѓаше на илјада и осумстотини метри надморска височина сепак наликуваше на рамничарско село. Животот во селово се врати пред дваесетина години. Денеска речиси се обновени сите поранешни селски куќи. И мојата ја обновив пред десетина години. Најмногу жители во моево село има од Ѓурѓовден, па се до Митровден. Сите куќи се полни. Миграцијата си го направи своето. Во Втората светска војна селово многу настрада. До темел беше изгорено,

луѓето сите заминаа. По завршувањето на војната селото пак се обнови, арно ама по изградбата на браната влезот на селово беше прекинат и луѓето повторно заминаа. Денеска околу двесте семејства имама во Србија, во селото Јабука, во прилепското село Ново Лагово денеска живет околу шестотини семејства. Сето село е населено со нашинци. Во моја Малесија може да се живее. Погледнете го Караорман, погледнете го планинскиот масив Славеј Планина, природата се ни дарила, наши роднини и пријатели кои се наоѓаат во белиот свет праќаат пари да си ги направат оставените куќи и, само државата никако да се сети да го направи патот за да може овој наш македонски рај да го видат не само мештаните од Малесија, не само мештаните од нашава земја туку и од надвор, ми велеше мојот водич Петко Трајчески.

На мубетењето му нема крај, како што вели народот. Јас навистина се уверив дека поради лошиот пат тешко се пробивав во пазувите на горостасниот Караорман, успеав да посетам само три села од осумте, но со едно ветување дека пак ќе дојдам и во Збачди, Аржаново, Брчево, Присовјани и новата населба на некогашното село Глобочица, кое денес се наоѓа потопено во водите на акумулацијата Глобочица.

Според професорот д-р Митко Панов автор на научниот труд "Енциклопедија на селата во Република Македонија" за с. Селци пишува:...Во ова село се родени македонскиот драматург автор на драмата "Македонска крвава свадба", Војдан Чернодрински и револуционерот и писател Арсеније Јовков

се обновува, вода имаме, струја има, телефон имаме, верувам дека уште толку нови куќи ќе се изградат само патот да го направат, ми велеше Крсто Ѓорѓиоски. Овде долу под чешмава веднаш до црквава во ова капиниве се наоѓаше родната куќа на Војдан Чернодрински, веднаш до неа беше куќата на Арсениј Јовков, ништо не остава од тоа. Срамота е да нема обележје за овие наши соселани, кои се дел од историјата на Македонија, сра-

"НИКОЈ НЕМА ПРАВО ДА ПРЕГОВАРА ЗА МОЕТО ИМЕ!"

www.mhrmi.org/our_name_is_macedonia

МАКЕДОНСКИ НАРОДНИ ПРЕДАНИЈА

НАСТАНУВАЊЕТО НА КРУШЕВО

Танас Вражиновски

Тоа било едно пасиште, кршла голема, немало ништо, ни куќа, ни колиба. Али то го имал еден бег од Битола. Како било, царот му го дал, го купил – не знам. Е, доведе еден као овчар туа со многу овци, со многу коњи. Три години туа држал. На треќата година дојде бегот. Му вика:

– Како као ти е – рече – со мојата кршла?

Вој му вика:

– Да ти се многу години бег. Многу убаво поминав, сум благодарен.

– Ами, ја – рече – ја продавам, си муштерија да ја купиш?

– Да ја купа, бег. Ако може да ја купа. Колку бараш?

– Три илјади лири – рече – барам!

Вамо му се свиде кршлата на вија, три илјади, три илјади, рече:

– Ке ја купа!

– Ама – рече – парите во Цариград ќе е ми и дадеш – му викат бегот. – Тамо ќе идеме тапија ќе ти дада в Цариград!

То време немало ни воз, ни коли, ништо. Со коњите појди дури во Цариград. Отидоа на чутукот кај што издават тапиите. Му направија тапија на зајачка кожа, на вој што ја купи. И он си дојде се засели. Си направи прво колиба до крушата. Имаше една круша голема. Голема круша, шестина да не можат да ја преграбат. После се напрај куќа. Виде да не може сам да биде, почна да прибира други. Цинцари, Власи, Кара Власи, Грци. Почеја да се збираа се то племе вашко.

Почеја оние дукани да отварајат, да имаат. Почеја казанџии, занаетџии и други. Почеја да се множат повеќе сточари да се собираат, да ја пасат стоката. Лете тува со стоката, зиме одат Ениџер, Солунско, Гевгелиско, кај ќе најдат. Лете тува идат на бачило. Жените тува седат. Вода убава, студена. Деца само се раѓаат и седат жените. Мажите одат: кој печалбари, кој трговци, едни кираци. А

тешка работа не работат Крушевчаните. Од овчарски стап поголем не дигаат, потешко и од перо за пишување. Това се трговци.

Кога дојде време се насели Крушево големо. Поче да му досаѓаат арамиите. Се жалија на царот они, му турија општина, мудур и заптии да и бранат од арамиите, да не му досаѓаат, да не и обираат. И така живеја до востанието. Крушево стана големо. Ко првото востание 1903 година, во Македонија прво востание е дигнато во Крушево. Тогај на некој куќите му изгореа, на некој народот му истепеја. Се распрсна, избегаа. Повремено некој па се вратија, па се заселија. Па Крушево, Крушево беше.

Тамо е загинат и Питу Гуле и други војводи. Држеле единајсет дена востание.

СЕЛОТО КЛАДНИК

Оваа легенда, уше кога бев во осмо одделение ми ја раскажуваше мојата баба Никодинка Николовска, што сега е на осумдесет и шест години. Оваа легенда е легенда за постанокот на нашето село. Повеќе е тажна. Се случило пред околу триста години и тоа кога кај нас владеело турското ропство.

Нашето село тогаш се наоѓало околу дванајсет километри одавде во полето што и ден денеска се вика Лакајца. А, селото исто се викало Лакајца. Во тоа село живееле околу петстотини луѓе. А имало околу седум-десет, до сто куќи. И ден денес на тоа место се наоѓаат урнатини, остатоци од тоа село. Но, во турско ропство, јаничарите, арамиите стално доваѓале, пљачкале, убивале. Селото било палено, луѓето телани, мачени, децата земени од лулките на мајките, фрлани нагоре и дочекувани на нож.

Сето тоа народот не можол да го истрпи. Селото се наоѓало во рамница и било откриено, па затоа не им било тешко на Турците да стално доваѓат тука и да плачат. По извесно време се собрал селските луѓе, што биле машките глави останати во селото. Останати биле постарите, а помалите, помладите луѓе сите биле излезени во комитите. И се договориле да бегат од тоа село негде, затоа што животот веќе не можол да се подноси. И тука се истакнувал со својот памет еден странец кој се викал Аврам и тој си зел за задача дека ќе најде pogodно место да биде скришно, за да би можле да изградат ново село, да се преселат од

тоа село, само да некако да избегнат од зулумите на Турците.

И така тој еден ден го зел бастумчето и се упатил над селото, во повисоките краишта, во планината која ја викале тогаш Цоцан. А таја истата планина и ден денеска се вика Цоцан. Се упатил дедото Аврам нагоре низ дрвјата, низ дабовата шума и одел скоро цел ден. Околу приквечерта, во мракот, дошол до една долина и налетал на една вода. Го разгледал местото и утврдил дек местото е многу скришно, обвиткано со ридови. А и вода имало. И помислил дека баш тоа е местото што го бара. И решил другиот ден да дојде назад во селото да им каже на селаните за сите да се кренат, да дојдат на тоа место. Насаќеде било сето обростено со големи дабови кладии. И налетал уште на две места на кои имало вода. И вечерта решил да остане тука, меѓу кладите да преспи. Утрото штом се разделило, покроце се вратил во селото. Ги собрал селаните над сред селото и им раскажал дека нашол баш такво место, какво је потребно, до које тешко може да се дојде и со коњ, само пешаџии можат да појат. И мислел дека тука ќе бидат безбедни од нападите на Турците.

И така, после недела, две, припрема луѓето, ги зеле најпотребните ствари и решиле да се упатат кон пронајденото место. Но, изгледа дека немале среќа да дојдат до тоа одредено место. Штотуку се одалечиле околу еден километар од селото, Турците затоа што дознале за намерата на селаните, дошле со потера, ги стигнале сите селани како што биле, околу петстотини души и на местото каде што има два дола ги фатиле и ги исклале сите. Ретко имало шќо се спасиле. Може би десет до дванаесет души.

И ден денеска тоа место се вика Колидол, затоа што тука е исклано целото село. И ден денес може да се најде по некој остаток на коски, ели череп од човек, иако то се случило пред триста години.

Но, од тије луѓе, што останале, можеби биле дванаесет, дошле на тоа место каде шќо им кажал дедото Аврам, по сеќавање. Изградиле три колиби. Затоа шќо имало кладии, високи дрвја, стари, тоа село го нарекле. Од тие три куќи, луѓето малу помалу се размножувале. А има доселено и од други села. Па, така нашето село се сметало како безбедно, зашќо Турците не можле да дојдат до него.

Сега, денеска нашето село има околу седумдесет души, макар шќо повеќето се

Крушево

иселени од тука.

НАСТАНУВАЊЕТО НА СЕЛОТО РОЖДЕН

Јас кога бе у Клиново како шумар, тоа беше 1958 година, со еден стар човек, чичко Ристо, кој беше околу деведесет години стар човек и летно време старите повеќе се вртат и баш го распитав како Клиново го добило своето име. Он ми каже:

– За Клиново, јас сум деведесет години, а пред тоа шо биле стари луѓе не сум чул како Клиново го добило своето име.

А за Рожден ми кажа. Од неговиот татко слушал дека Рожден името го добило вака:

Си бил некој си од Клиново сточар. Си имал овци, кози, коњи, волови. Си ги пасел коњите и воловите на едно место звано Цреша. И од таму имал он една кобила. Кобилата се викала Роша. Таа Роша дента он а изгубил. А изгубил и а барат. Таму ваму низ околината, у местото звано Цреша, не а нашол. Си ги дотерал другите дома.

Поминало едно два дена, кобилата не си дошла. Он синови си имал и му рекол:

– Синови, ќе одиме, ќе а бараме. Кобилата а нема!

А кобилата била ждревна. И барале, барале, а на денешното место шо е селото Рожден. Тоа е и ден денеска, значи, така ливади. И она отишла таму. А тоа е оддалечено од Клиново едно два саати пешки од местото Цреша. И барајќ и таму и они ја наоѓат кобилата. У таа ливада та си пасе. Арно, ама кобилата се ождребила. И кога вишле они дека местото е прекрасно за сточарство, тоа место сето ливади, со борови, шуми и ели сето обградено од сите страни, има таму

рамница, значи, ливади убави и му рекол виа стариот, таткото на синовите:

– Слушај, воа место тука е многу погодно. Ние да си напрајее тука една колипка и да си тераме стоката. Летно време на паша тука да идеме, а зимно време ќе одујме у Клиново!

И они така направиле. Една колипка со слама и летно време таму си ја чувале стоката. Арно, ама местото му се бендисало, погодно. Со води, со ливади сето тоа прелози и од колипка почнале во плетеничка, како куќичка тука. И наместо летно време и зимно време стоката таму. Си останала целата фамилија, во местото звано, денешен Рожден. Е кога останале таму, синовите се пожениле у Клиново и после на работа одиле. Тиа ливадите ги коселе за стоката таму. Му се свидело местото и почнале куќички инеговите синови да си прават за нијните фамилии. До тогаш тоа место немало свое име. Ливади го викале. Од кога се доселиле неговите синови, сега станале станале три-четири колиби:

– Е, како ќе го викаме воа место?

Татко му рекол:

– Воа ќе го викаме Роша!

Поради кобилата шо а викале, а се ождребила таму и тоа место го најдиле тоги и решиле да го викат Роша. Како идело, синови, внуци, сето се измажило и станало прилично големо, неколку куќ и и го нарекле наместо Роша да се вика Рожден.

СЕЛОТО КОЗИЧИНО

Како сум слушал од стари, Козичино овде напред било. За време Турско ова било пустелија, планина, лошо место. Ами, луѓе бегале од рамниците, од убайте места, од Турците. Бегале и се населувале по планињето. Така барем сум слушал. И така луѓе, цели племиња, фамилии, бегале

и кај ќе најд некаде згодно место, кај биле малу поклонети, да им не досаѓат Турците, тука се населувале. Обично тогај, то време козари биле овде вака. Така барем веле старите. И затоа се назвало Козичино. Козари биле. Појќе кози имало. Кој како стасал така копале трње, рашируале. Ормање било.

А пак во Козичино не се од едно место населени, како кажуат старите, него имат од појќе места. На пример, овде овие неколку куќи, овај крај на селото го викаме Малезани. Тоа се викат овај крај Малезовци. А пак зато се викат, велат старите, дека овие стари одовде се населени некогаш, доселени од Малесија, па зато се викале Малезани.

БОУЛА

Тоа место било шума сето, планина. Беговите кои биле у Турско, коа одиле на лов, треба да стане од Кавадарци да оде у боулско, Аметкова Глава, високите места по лов. И вечерта нема дека да спијат, треба да си одат у Кавадарци. Арно, ама они решиле:

– Воа место е арно за село. Куќи да напрајме за да можиме да си спиеме. Ние ка ќе си дојдеме од ловот да не си одиме дури у Кавадарци да пресијеме тука!

И направиле неколку куќи. Ќе оде денеска, ќе оде вечерта, ќе се врате тука да спие. И по тоа нешто почнале да се населујат селани, Турци, хрисјани. Направи вија куќа, направи нија куќа и станало селото големо.

Спрема селото има едно место ногу шума. Уф таа шума диви пилишта живејат. Има едно пиле шо се вика бу. Тоа пилето живеело таму ногу и цела ноќ пеело: бу, бу, бу и од тоа буање шо го буало пилето, ванало селото Боула да се вика. И така останало и до ден денеска да се вика Боула.

TERRA AUSTRALIS РАПОРТ ОД ЈУЖНАТА ЗЕМЈА

ПРЕЧЕК ОД НАШИНЦИТЕ ВО ЛЕЈК КАЕЦ

Меридијан

Самото, пристигнување во Сиднеј, горе-долу, не ми остави некаков посебен впечаток каков што очекував да биде спектакуларен, барем така јас размислував дека треба да биде кога ќе се сретнат блиски другари Македонци во туѓина, притоа уште школски другари. Од самиот почеток моите намери да му се заблагодарам на мојот Гоно испаднаа „јампарус“, но, благодарение на тактичноста на Гоно, не направив скандал како што знам јас да бидам „незгоден“ во такви ситуации. Тој со тешко срце ме смири:

Молчи сега, дома се ќе ти кажам.

И одморот во барот со кригли пиво и сокови се голтна. Во разговорот Гоно беше пасивен. Конечно таткото на Науме Србиноски дојде и не' почести по уште една тура, со учтиво извинување не' поздравил и си го зеде својот син. Попатно јас му раскажав дека работев како наставник во Охрид, во училиштето „Григор Прличев“ и му бев класен раководител на неговиот син, Ристе, кој му беше син од неговиот втор брак. Се заблагодари:

Многу ти фала, дома Науме ќе ми раскажува во детали, а сега ме чека „таксата“ која едвај чека таксиметарот да врти.

Сите тројца стружани го поздравивме:

Догледање чичко Љубе, да се видиме пак кај нас во градот Лејк Каец каде ние живееме.

Тоа го рече Гоно, а Кристафил замолчи.

По извесно време и ние се одлучивме да тргнеме оти нашето градче било 87 милји јужно од Сиднеј. Таксистот возеше многу вешто по разни угоре-удолу тесни патчиња скоро половина час, а после излеговме на отворен простор. Кристафил брзо ја поведе целата ситуација:

Све што е надвор од градовите, овде се викаат буш.

Му одговорив ладно:

Одев во бродот на курс и знам дека дивините се викале бушови.

Тој на тоа изреагира на следниов начин:

Ти по патот си научил повеќе од англискиот јазик, него овај Гоно за овие две и пол години.

Му реков да престане.

Ќе има време да се разјасниме, а и да ме подучуваш, за што ќе ти бидам многу благодарен.

Некако ја смивив топката. Попатно забрав дека една австралиска милја изнесува 1.687 метри. Тоа значеше дека сме биле далеку околу 130 км од Сиднеј, до Лејк Каец.

Кристафил предложи да сме направеле уште едно пиво попатно, но овој пат Гоно изреагира на свој начин, во смисол за ре-

Сотир Опетчески

ванш на Кристафила:

Шо се прајш бе Кристафиле на три и пол, ти знајш, дома јас имам приредено парти?!

Кристафил му возврати:

Шо знајш ти шо е парти, не оту си излегол негде надвор од „Стилворк“ и кујчана на газда Крсте?

Јас сфатив дека и двајцата сакаат да ми се доближат поблиску, но ги пресеков:

Ај доста, две магарина, едвај чекам кои све стружани ќе видам дома!

Некако се смири ситуацијата. Таксистот беше Ирец кој не разбираше, но предупреди:

Фор халф ан хоур you are редс то хоме! (За час и половина ќе бидете дома!)

Јас одма го разбрав и му кажав на Кристафил дека го разбрав. Тој на тоа изреагира во основа правилно.

За тебе знам дека си свесен што ќе ти значи овој златен јазик. Овде кој побрзо го научи јазикот, подобро ќе се пласира и на подобро работно место.

На овие умни зборови бев благодарен и конечно сфатив оти јас ќе морам да излезам на крај со нив двајца. Но, уште од сиднејскиот бар каде влеговме од сите нашинци чувме најразлични „лист зборови“ на адреса на стариот крај, кој со ништо не им згрешил на тие полупијани нашинци и Македонци и други од сите југословенски краишта. Тоа во мене создаде чудно и тешко коинцидирање со некои дотогаш за мене прочитани ситуации за тоа како се случувале разни политички испади.

Но, што е тука е. Назад нема. За цело време на радиото во таксито ечеа песните на Том Џонс, Велшанецот, конечно таксистот провика:

Тхат алл, boss! (Тоа е се', момци!)

Гоно му беше платил однапред, а тој нам ни рече:

Фуцк офф!

Стигнавме на нашата адреса. Конечно првото често практикувано „Фуцк офф“ кај англосаксонските народи ни го пласира

таксистот, Ирецот, кој бил дојден како нас во Австралија на печалба. Но, тој беше горд и се однесуваше како да си е дома, а тој бил од покраината Алстер која е под британска власт.

Стигнавме на адресата 14 Глориа Кресенд – Лакехеигст 2502 НСВ. И што да видам... народ... народ... имаше околу дваесетина лица, се разбира нашинци, но два-тројца веднаш ги препознав дека не се Македонци. Најнапред, сите поредени во шпалир, ме пречекуваа со по некој добредојде убав збор, но сепак прво рака ми подаде Крстејца, жената на газда Крсте Јанчески, кој си бил на редовна работа на смена. До Јанчејца, заедно со неа, беше нашата стружанка, сестрата на Кристафил Ристески, Милица, школска другарка со мојата сестра Виолета и неразделни другарки од детството, со единствено дотогаш родено синче кое беше на возраст од 4 години. Натому се редеа нашинци од Охридско и Дебарца, меѓу кои веднаш ги препознав браќата Трајко и Мирко од с. Годивје, Дебарца кои заедно ме пречекаа со зборовите:

Добредојде даскале.

Тие зборови ме здрмаа за што едвај се воздржав па не ги прашав од каде ме познаваат. На крајот беа пет-шест лица кои веднаш ги препознав, а имено, се изгушивме со Јончета Мулкосан, моето сакано другарче од нашата Далјан Маала во Струга, кое беше посвоено кај Војшлава, а по потекло од село Песочани, Дебарца. Израсна покрај мене, секогаш заштитувајќи го од други палави деца кои ги имаше. До него беше брат му Иван за кого не знаев ни дека постои, потоа Стојан Ситникоски, од Веса селанката, вдовица која во Струга така ја викавме чиј постар син во Струга ми беше другар. Станува збор за Сретен Ситникоски, заботехничарот, кој дојде на моето испраќање. По некое време со брзање дојде и зетот на Кристафил Ристески, мајот на сестра му Милица, Саве, кој во стил на „кукала ти јадна мајка“, ми рече:

Влезе в трло и ти?!

Таквите тамошни несекојдневни изрази во мене побудуваа морници. Конечно Гоно нареди:

Сите во јардон!

Се зачудив, што е тоа, но тој ме зеде под рака и ме одведе на однапред спремена голема маса со седишта за околу дваесетина лица. Луѓето седнуваа кој каде ќе се најдеше, но Кристафил не се појави, ниту Саве, ниту Милица. Веднаш сфатив дека „искричењата“ по патот од Сиднеј до адресата не биле наивни и дека ќе морам да поработам на таа задача.

Од тоа како беше припремил Гоно за јадење и пиење за сите кои ќе дојдеа, не

можам а да не бидам задоволен. Имаше, според тамошното сфаќање, пиво, кикирики, портокали, а јас донесов домашна комова ракија што успеав да ја проhverувам и така да се создаде убава атмосфера. Сите сакаа да им раскажувам новости од стариот крај, но тогаш стигна и господинот Попоски, таткото на Крстејца, но стигнаа и Крсте и брат му Вангел, се разбира од редовните работни смени, кои таму ги викаа работни шифти. Бев среќен што кога им кажав за мојот зет од братучеда, Ранко Попоски, на радоста и немаше крај. Ранко ти бил внук од брат на стариот сват. Секако, сите сакаа да им раскажувам многу, но јас на сите им се извинив со зборовите:

Простете, ама предност има мојот стар сват кој бил стрико на мојот Ранко, а воопшто не го ни видел својот внук, оти не беше доаѓал во Македонија од пред Втората светска војна.

Сватот во мене виде добар соговорник, па и тој им рече на сите да му се прости што тој инсистира за предност во муабетите. Сложно сите тоа го одобрија. Но, мене јансата ме јаде и не ме напушта, цело време седев како на трње и како виновник за тоа што го насетував. Разговорот се одолжи, колку стигнував, на сите им одговарав. А пак на сватот Вангел му текна кој сум зашто тој, пред да оди во Австралија работел како дреар во фабриката „Херој Тоза Драговиќ“, во Охрид, па ние таму ги носевме децата на работни посети, така човекот се сетил на мене. И тој беше нов печалбар. Пред него таму бил нивниот најстар брат, Димитар, кого таму го викале Џими. Тој таму отишол да си ја лечи невестата од стерилитет и, за големо чудо, успеале. За две години си добиле двапати близнаци и среќни си дошле во стари крај, дома. Тој рекол:

Ние печалбите си ги направивме, доволно е!

Овај настан со братот на газда Крсте се прикажуваше низ целиот дистрикт Пилбара, како што се викаше тој крај.

Разговорот се одолжи, а уште доаѓаа разни нашинци. Конечно видов дека дојде мојот братучед Ристе Опетче, кој наместо со Гоно да дојде во Сиднеј да ме пречека, по неговото кажување:

Се заигравме карги со Нелко!

А кој бил Нелко јас и не знаев. Си иомислив: „Што можеш да очекуваш од овој голабар од Струга кој се дружеше со Мицко Боло?“

Со еден збор, не му ни дадов никаков третман во тој момент. Само му кажав:

Чичко Живе и стрина Војса ти пуштија некоја убава блуза.

Тој тоа чекаше да го слушне и ко ветар побегна, притоа ми рече:

Утре ќе дојдам пак!

Така се поделивме при првата средба со него. Јоне Мулкосан, со брата му, иако ме пречекаа, пак дојдоа квечерината, а мојот Гоно, како што спомнав, си зел една недела неплатено за убаво да ме пречека и секаде ме прошета. Со него Јоне беше во другарски односи, а Јоне имал и кола која таму веднаш ми ја покажаа како „кар-фалкон“.

Тогаш јас, во шега, на Гоно му велам:

Еве зошто на тебе си клал 38 кила, за да

не те познам во Сиднеј!

Тој слатко се насмеа. Таков беше: мил, питом, не се лутеше на таков вид забелешки, а мене тоа повторно ми ги врати мрачните мисли:

Па што е тоа, мајку му стара, што е со Кристафил, што е лут и колку сериозна мора да биде причината за такво нешто?

За оние читатели кои немале никаква можност да ги разберат односите во туѓина помеѓу нашинците, ќе кажам дека тоа е мачна атмосфера, мачно е да си осамен и твојот некогашен другар од стари крај да ти го сврти грбот. Тоа е вистински кошмар. Во еден момент ми се причини дека го најдов одговорот. Имено, кај нас во Струга, Гоно, Кристафил и Здравко Узун си живеат како браќа, секој ден беа заедно. За себе бев критичен оценувајќи се себеси како понастрана од нивната блискост, оти јас бев многу амбициозен да се стекнам со факултетска наобразба, а тргнав како и тие од столарскиот занает. Попатно да кажам дека пред да стигнам во таа далечна земја, бев млад човек со изградени јасни политички погледи и со веќе завршени партиски школи и Виша педагошка академија, а бев и стигнал до претседател на Младината во Општина Струга и секретар на Младината на Охридска околина. Но, за ваквите прашања подоцна, сега, така во моментот размислував, сакав да ги разберам вистинските мотиви, од која природа се, оти, како се вели во народот: „И за љубов и за кавга потребни се најмалку двајца.“

За првата вечер да го спомнам фактот дека Јоне и Иван ме зедроза мене и Гоно кај нив, во куќата на татко им. Тие живеат во градот Порт Кембла и работеа во една фабрика за бакар, т.е. во електролиза на бакар. Беа многу добро платени, но успеале во тоа оти нивниот татко бил во Австралија скоро дваесетина години, во времето додека се уште не беа кренале масовно да се селат нашите печалбари.

Јонче со неговиот автомобил марка „фалкон“ после пола час не однесе дома му. Татко му уште на врата не чекаше со родителска љубов. Гоно, иако беше таму две и пол години, за првпат дојде на гости. Но, се изненадив кога таму ја видов домаќинката на пријателот, која беше значително помлада жена. Јонче го забележа моето изненадување и ми кажа да мирувам, дека таа му е мајка. Татко му бил вдовец неколку години и се преженал, па имале уште едно машко со неа. Се на се, среќно семејство. Таму вечеравме домашни јадења како што сакам јас, а од страна на домаќинката ни беа понудени и печени пилиња. Јас ја замолив да ни испржи суви црвени пиперки со јајца. На тој план си поминавме одлично. Започнавме топли пријателски разговори со новините од стари крај, кои јас несебично им ги пласирав колку можев повеќе. Но, таму, кај овој човек, наидов на плодна почва, па си реков: „Сотира и во овие дебрчани тече партизанска крв и погледи на свет!“

Во еден нагло се тргнав од едно разгледано однесување кое ми проструи, чуден момент, како во стилот: Јонче мене ми личи за многу поинтелигентен отколку што го познавав, а и нашиот однос во Струга кон

него, како кон дете посвоенче кај тетка Војшлага, нашата сосетка. Јоне повторно ме прочита:

„Се’ тече, се,, се менува,,“ па и јас пораснав, Сотира! Ти мене во Струга ми беше како брат, а и идол на сите ни беше ти! Ај да се чукниме. На здравје све за нашата Струга и Македонија!

Додека се менуваа прашањата и одговорите, Јонче ме известил:

Утре е недела, неработен ден, па ќе те одведеме на шетање по пријатели-нашинци ќе те однесам таму каде сакаш... кај Климета Рамбе, нашион стар сосед од нашата маала!

Скокован од радост и секако го прифатив предлогот, но посебно му нагласив да ме однесе на уште едно место:

Имам аманет на некој стар иселеник, чичко Боне, да му предадам еден поклон од неговиот син Никола Наумоски!

Тоа беа многу негови и слики од неговите внуциња. Кога татко му на Јонче го чу името на нашинецот, скокна од радост и ми рече:

Сотира, па тој е наш лидер, водач на Македонците во покраинава Пилбара, од селото Белчишта е!

Јас му потврдив и му раскажав дека син му е мој помлад колега и дека работевме заедно во Охрид, во истото училиште „Григор Прличев“. Јонче и Гоно веднаш се согласија, па ми одговорија дека сите овие живеат во близина, а Иван додаде:

Зошто не му кажите на Сотета оти Климе Рамбе имат најдено „мандра“ таму?! Сите ги шишат и бричито поевтино, а таму живеат постари лица.

Мене ме обзеде радост оти Климе Рамбе беше за мене многу добар познајник од берберлакот во Струга, а работеше со мојот стар сосед Науме Калајџи во неговата берберница. Договорот падна и Гоно, во името на сите нас, им се заблагодари на домаќините, па станавме и си отидовме. Јоне повторно не дозволи да плаќаеме „такса“. Тој не донесе во „јардот“ кај Крстета, на нашата адреса, со нагласок:

Братучед околу „тен!“ - мислејќи на десет часот.

На возбудата и немаше крај што во првиот ден видов и доживеав. Кога стигнавме дома во спалната го затекнавме Кристафил Ристески. Спиеше. Гоно го заведе својот кревет а мене ми остана полошиот, тој што си беше останат. Легнавме внимателно, но сепак Кристафил се разбуди:

Не палите ја големана сијалица, се гледат низ прозорецот, ама и не ќе везиме?

Јас му се извинив и ја прифатив забелешката. Замолчавме сите тројца, ама не трпи јуначко срце, веднаш му изреагирав на Кристафила:

Те личеше да бидиш покрај мене вечерва, толку народ ме пречека.

Ако е за пречекот, ето, ја до Сиднеј за тебе дојдов.

Признавам! - му реков.

Сонот го стори своето, а би рекол и огромната возбуда што во само еден ден ми се случиле ќе остане за паметење.

35 YEARS OF FORMING THE “ATANAS BLIZNAKOFF” FOUNDATION AND 110 YEARS OF BLIZNAKOV’S BIRTH

Славе Николовски Катин

The eighteenth day of April 1977 will be written with golden letters in the annals of the foundation “Atanas Bliznakoff”. On that day, the 148th plenary session of the Council of St. Kiril and Metodij of Skopje was held and it was a holy moment, a celebration for the Macedonian academic institutions, and a significant event in the life of Atanas and Slavka Bliznakov. In fact, on April 18, 1977 the foundation stone of this charitable organization was laid. At the session a Decision was adopted on the establishment of the foundation “Atanas Bliznakoff”, to provide scholarships for students of the university of St. Kiril and Metodij of Skopje who achieved outstanding results in their studies, but who didn’t have enough money to pay for their education.

Today the Foundation “Atanas Bliznakoff”, which celebrates 35 years of its establishment, is the first of its kind in Macedonia, generates great interest among students, the public in the Republic, and Macedonian emigrants overseas. It, above all, is the pride and joy of its donors Atanas and Slavka Bliznakov; a present for the youth and for Macedonia, but also an incentive for other benefactors, no matter where they live, to assist in speeding up economic and cultural development in their country.

This year is also important for the Foundation, because it has passed a period of 110 years of the birth of the founder Atanas Bliznakov (1901-1998). The person who is one of the most distinguished donors from the Macedonian Diaspora. His name and work are well known among the Macedonians in the Republic of Macedonia and in the Diaspora. He belonged to the progressive generation of Macedonians on the North American continent, who had spent a long time away from his homeland. He dedicated his life to struggling for freedom and

progress for Macedonia and the Macedonian people.

Atanas Bliznakov’s life began on 15 December 1901 in the famous revolutionary village D’mbeni, in Kostur Region, Aegean part of Macedonia. D’mbeni is a village where a pleiad of Macedonian pre-war revolutionary freedom fighters and intellectuals such as Lazar Pop Trajkov, Lazo Moskov, Lazo Trpovski, Tasko Karadza and others were born and fought for the affirmation of Macedonian ideals.

Atanas Bliznakov was only twenty months old when the Ottoman (Turkish) Army (asker) entered the village and his mother Doča, holding him in her arms, took him to the mountains in order to save him, while his father Ivan, together with other village dwellers, joined the revolutionary detachments fighting for the freedom of their native country Macedonia. As a result of the carnage taking place during the Balkan Wars, World War I, and economic hardships and terrible political conditions, a large number of Macedonians, especially from Kostur, Lerin, Bitola, Prespa, Voden Regions, and from other districts of partitioned Macedonia, sought shelter in the entire outside world leaving their hearth and closest and dearest friends and relatives behind.

Atanas Bliznakov, at age 19 in the flower of his youth, was one of those who tested the bitterness of life in emigration. In 1920 he left his native soil and set off to the outside world in a search of a better life. From his parent’s hearth he fostered awareness that poverty led him to leave his home, but he also fostered the distinctive feeling that he was a Macedonian, that he was going to remain a Macedonian no matter in which part of the globe he would go, and that one day he would return to his Macedonia.

A new page in Atanas Bliznakov’s interesting path of life was turned on December 16, 1920, when he arrived in Madison City, State of Illinois, USA, where a Macedonian colony was already established. There, without speaking any English, he was employed as a factory worker. A year and a half later, he moved to Gary, Indiana, a city located near Lake Michigan, which at that time was developing into an industrial center. There, at the Gerry Railway Company, one of the larger giants in the surrounding region, he worked for 34 years, until the day he retired.

Bliznakov’s business activity in the USA consisted mainly of purchasing and selling real estate and shares. In order to invest wisely, Atanas needed skill

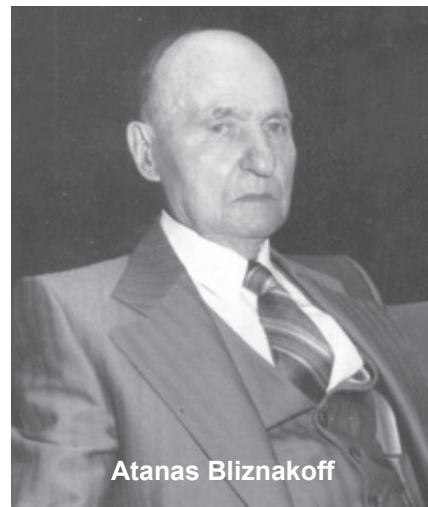
and knowledge as well as persistently monitoring economic developments – qualities he didn’t lack.

Time passed quickly and, after fifteen years of working in the USA, Atanas returned to his motherland Macedonia where he met Slavka Popova, a beautiful young girl from D’mbeni. She was his soul mate, always by his side, for the sixty-three years they were together, encouraging and sharing his ideas and longing together for Macedonia. After getting married they returned to Gary, this time for good, and never again did they go back to D’mbeni, their village of birth.

Atanas Bliznakov said goodbye to all his good and bad experiences from his birth place, at the time when more than one thousand Macedonians lived there.

When asked about D’mbeni, his place of birth, he usually spoke with sadness, especially about the later days when his village became a wasteland after the hustle and bustle of children was replaced by the shrieks of owls and hawks.

Although Bliznakov spent almost his entire life abroad, he remained connected with the problems of his fatherland till the end of his life. He proved to be not only an ordinary migrant worker, but a person who invested his efforts to penetrate into the essence of Macedonian freedom. His good and righteous ideas, taking a strong and serious approach to things in general, raised him in that way beyond the time in which he lived. His entire life, Atanas Bliznakov perceived Macedonia’s partition as a tragedy, a disaster for the Macedonian cause. He was convinced that, by the establishment of the “Atanas Bliznakoff” Foundation, he would

Atanas Bliznakoff

Board of "Atanas Bliznakoff" Foundation

provide a valuable contribution to the University of St. Kiril and Metodij, to the Macedonian people and, at the same time, would give incentive and inspiration to future Macedonian generations in the Diaspora and beyond. Thus, following the example of the virtuous migrant worker Atanas Bliznakov was established the "Petar Stamatoff" Foundation. Petar was from Smilevo, while his wife Jaza from Poland, and they lived in Chicago, Illinois.

Atanas Bliznakov, together with his wife Slavka, lived in Skopje for more than twenty years (1976-1998). During that time Atanas Bliznakov published two books. The first, entitled *D'mbeni and the revolutionary past of Kostur*, was published by the Skopje Publishing House *Misla* in 1982, and the second book entitled *National, political, and cultural activity of the Macedonians in the USA and Canada*, was issued by the Skopje Publishing House *Kultura* in 1987.

Atanas's goal in publishing the book about his native village D'mbeni was to inform the younger generation about Macedonians, their activities, work, roots and life in Kostur Region, who, not by their own doing, have been scattered all over the world but nevertheless have remained connected, at the level of their souls, with their ancestral homeland.

The second book, *National, political, and cultural activity of The Macedonians in the United States of America and Canada*, tells the story about the Macedonian immigrants, especially about the first generation immigrants in the USA and Canada. In a lively and narrative style he has presented the integration of the Macedonian emigrants in to the new environment, the establishment of the Macedonian associations and clubs, newspapers, organizations and church communities. The book, in fact, is a cross-section

of history and development of the Macedonian immigrants in the USA and Canada.

Atanas Bliznakov has published many articles in newspapers and magazines in the USA and in Macedonia, particularly in magazines such as *Macedonia*, a journal of the Matica of Immigrants from Macedonia and in many newspapers including *Nova Makedonija*, *Vecer*, and *Studentski zbor* to which he contributed till the end of his life.

The period during which Atanas Bliznakov lived and worked in the USA was of great importance to the national struggle of the Macedonian migrants in which he shared their destiny. In the years of struggle starting with Macedonia's partition, the years of oppression that followed, up to the formation of the independent, democratic and sovereign state – the People's Republic of Macedonia, these Macedonians remained true to themselves.

During the time of political upheaval, Atanas Bliznakov joined the wing of the progressive immigrants which proved to be a significant life changing decision for him. At the same time he became a loyal US citizen and a person with respected achievements in business and in his social life. He was also an active member of the Macedonian-American Peoples League (MAPL) fighting against fascism in order to build a free society, a happier life, and establish permanent peace. The Organization's moral and material support was of significant importance in the period of the Republic of Macedonia's formation.

In other aspects of his life, Atanas Bliznakov was president of the Hospital Committee in Gary, with a mission, as was the case of other North American organizations, to collect funds in order to build a hospital block in the city of Skopje. He was also one of the founders of the associations Alexander the Great,

Lazar Pop Trajkov and the St. Peter and Paul Macedonian Orthodox Church in Gary.

However, all that they did was not enough to satisfy the desire of Mr. and Mrs. Bliznakov to fulfill their eternal dream of having a free Macedonian state. In 1958, for the first time they came to see the newly liberated state. Then, after ten years, in 1968, after Atanas retired, they came for a second time. In 1976 they came to the city of Skopje in order live there for the rest of their lives.

Probably the most important day of Slavka and Atanas Bliznakov's lives was the day when the Foundation was formed. Since then, over three hundred students, for a period of 35 years, graduated from the colleges and faculties; while at present, about 50 students from different higher education faculties of the university receive awards. One of the conditions of receiving an award from the Foundation is to study at the University St. Kiril and Metodij. Recipients have to demonstrate a financial need to receive support.

The "Atanas Bliznakoff" Foundation is the first and only one of its kind in the Republic of Macedonia associated with the University St. Kiril and Metodij. It is now worth about 5 (five) million US dollars and is of great interest to the Macedonian people in the Republic of Macedonia and to all the Macedonians in the Diaspora. The Foundation was the pride and joy of Atanas and Slavka Bliznakov, and a great example of humanitarianism for other people and donors. In brief, allow me as a biographer of his life and work, and as an author of their monograph to say that the "Atanas Bliznakov" Foundation is a gift to the St. Kiril and Metodij University, to aspiring students, to the Macedonian youth and to all the people in the Republic of Macedonia.

БИТКИТЕ НА МАКЕДОНСКИТЕ ГЕНЕРАЦИИ ПОД ГРЦИЈА НИЗ ТУГИТЕ ИДЕОЛОГИИ

АКТИ НА НЕПРИЗНАВАЊЕ, ДИСКРИМИНАЦИЈА И АСИМИЛАЦИЈА НА МАКЕДОНЦИТЕ

ПОВОД: Евангелос Кофос, историчар, политички аналитичар и архитект на грчката политика по „македонското прашање“ од Грција, учесник на семинарот „РОС - РОТ“, во Скопје, ги истакна црвените линии што треба да се запазат за можното решение за името. Објавено во „Нова Македонија на 22- 24 октомври 2010, Скопје.

Стојан Кочов

Господине Кофос, зачудува фактот, како историчар не сакате ништо да кажите, а сето тоа постои во грчките извори:

1) Какви меѓународни обврски и беа наметнати на Грција по однос на малцинствата по Првата светска војна.

Само пример: Во еден официјален документ стои: На 11 ноември 1930 година, Елетериос Венизелос, на една конференција за печат во Атина изјави: Прашањето на македонското национално малцинство во Грција ќе биде решено и јас ќе бидам првиот во Грција кој ќе се ангажира за отварање на македонски училишта, ако народот тоа го сака.

Но, факт е следното: Кога во 1936 година беше воспоставена фашистичката диктатура на Метаксас, со закон беше забранет македонскиот јазик и во секое населено место беа залепени написи во кои населението се предупредува да говори само грчки. Какви беа тортурите и вечерните школи дури и на нашите дедовци и баби е многу познато и жално.

2) Како спротивно на тие обврски, грчките власти вршеа асимилација и геноцид врз малцинствата и

3) Со фактот што се објавени во посебни брошури во 1954 година, каде Гоцаманис ги обработува своите предлози од докладот од 1939 година, им се сугерира на властите по Втората светска војна да го развија системот на асимилација над малцинствата - посебно над Македонците.

Но, барем ова треба да го знаете

дека Македонскиот народ под Грција, Втората светска војна во октомври 1940 година, по нападот на Италија врз Грција, го затекна во услови на диктатурата на Метаксас. Македонците мобилизирани и испратени на фронтот, не е тајна дека храбро се бореа цели шест месеци на албанските планини против фашистичка Италија и беа пофалувани од грчките генерали за најдобри војници. Но, да не забораваме дека илјадници ги оставија коските таму, а голготата над нивните семејства по Втората светска војна продолжи.

Но, да го проследиме развојот на асимилаторската политика што систематски се вршеше, сè по засилено спрема македонскиот народ.

Под еден: дека Грција во целокупната комуникација и во сите официјални документи за анектираниот дел од поделената Македонија го води под имањата: „Освоени земји“, „Окупирани земји“, „Грчка Македонија“, „Северна Македонија“, а во меѓудржавните договори со манархиите на Бугарија и Србија еве како комуницираа:

Договор за сојуз помеѓу кралството на Грција и кралството на Србија, од 19 мај 1913 година, член 2. При поделбата на територијата на Европска Турција, која по завршувањето на сегашната војна ќе им биде отстапена на балканските држави според договорот за мир со Отоманската држава. . . Член 3. Двете високи договорни страни. . . Таа граница базира. . . тргнувајќи од највисокиот врв на венецот Камна, горна Шкумба, ќе го заобиколи Охридското Езеро, западниот брег кај Преспанското Езеро од селото Коњско, Долно Дупени, до Рахманли, ќе е поминува низ текот меѓе Црна Река и Меглена и ќе излезе на реката Вардар. . . итн. Ист таков договор има и со Бугарија. Член 7. Неговото Величество кралот на Грција се обврзува дека неговата влада ќе е ги даде сите потребни олеснувања и се гарантира за период од 50 години полна слобода на српската извозна и увозна трговија преку солунското пристаниште, железничката линија од Солун спрема Скопје и Битола. . . итн сè до член 8,

9, 10 и 11. Потписници: Жан Александрупулос и Мате Бошковиќ. Се поставува прашањето: Ако од секогаш била Македонија грчка, тогаш зошто неговото Величество кралот на Грција, дозволил така широкоградно да ја дели Македонија помеѓу Србија и Бугарија?

Господине Кофос, ако отсекогаш Македонија била грчка и живееле Грци, тогаш кажете нешто: зошто грчката армија од Макеонија го присвојувала административниот регион на кралска Грција вршела такви невидени злодела над обичното население?

Да ги проследиме направените злосторствата со факти и аргументи:

Најавтентични се сведоштвата од Карнегиевата комисија која имала задача да ги истражи злосторства сторени во текот на таа војна. Меѓу најавтентични се писмата од грчките војници, испратени до нивните роднини во текот на Втората балканска војна, а кои биле заплени и од Карнегиевата комисија. Тој пишува: Кога за Атина и за Брисел е битно дека кај Грците е поголемиот дел од Македонија, а кај нас помалиот, кога тоа е клучниот аргумент што еден грчки министер како Друцас го изнесе и пред ООН, нам не ни останува ништо друго освен еднаш да видиме како Грците станале стопани на тој поголем дел од регионот, вели новинарот Д. Јаневски.

„Ја окупиравме Македонија“

Еден грчки наредник, чиј потпис е нечитлив, на 12 јули 1913 година до доктор Панаги Левенти напишал:

„Ги запаливме двете села, Дулти и Баница, родни места настрашни комити, и сè му предадовме на огнот, поштедувајќи ги само жените, децата, старците и црквите. сето ова беше старено без милос или сожалување, извршено со свирепо срце и уште посвирепо срце и уште посвирепа осуда.

Наредникот Клетанис на 11 јули 1913 година, на брат му Јоани сакал да му се пофали:

„Драги брате Јоани. Овде живеат архикомити. Ние ги масакриравме сите.

А местата низ кои поминавме, засекогаш ќе ми останат во сеќавање”.

Како што може да се забележи, во ова писмо Гркот зборува за луѓе што живеат во местата низ кои грчката војска минувала, а не за војници на непријателот. Значи, доволно било цивилите означени како комити, а потоа без гржа на совеста да бидат насакрирани.

Панагис Бегликис на брат му Сотирис, на 15 јули 1913 година му се исповедал дека дека работите што се случуваат се такви какви што немало од деновите на Исус Христос. „Не е можно да се опише што се случува”, вели Панагис.

На 12 јули 1913 година, капларот Георгиос запишал дека секаде каде што минувале дури и мачките нè избегнуваат. Какво е тогаш тоа ослободување на Македонија која, нели, отсекогаш била грчка, кога и мачките бегаат од ослободители?

Нико Теофилатос исто така е доста конкретен за тоа како Грција дошла до големиот дел од Македонија:

„Ми беа дадени 16 заробеници да ги одведам во дивизијата, а јас пристигнав само со двајца. Другите беа убиени во темнината, масакрирани од мене”.

Капларот Георгиос Коркоци на 11 јули 1913 година напишал една реченица која дрзас сигурно неби мусе допаднала: „Ја окупиравме цела Македонија, освен Тракија”.

Според истражувањето на комисијата, при таа окупација, „бројот на куќи изгорени од Грците во втората војна не може да биде помал од 16. 000”. Според стандарте што тогаш некои статистичари ги применувале, за куќите на македонските семејства се претпоставувало дека имаат барем по шест жители, што упатува на тоа дека биле запалени домовите на околу 100. 000 луѓе.

„Грчките војници го ослободија првиот македонски град, како што пред тоа ги ослободија и другите покраини кои порано беа турски, но отсекогаш грчки и населението кое до вчера беше под турско ропство, може сега слободно да го дише воздухот на слободата” пишува грчки „Емброс” во октомври 1912 година, по предавањето на Солун од турската војска на Грците. Тоа што притоа „ослободување” Грците имале потреба без куќи да остават 100. 000 луѓе, можеби и не е толку битно.

Луѓето како овци

И навистина, куќите биле помал проблем. Злосторствата врз луѓето што живееле во Македонија која „отсекогаш била грчка”, се нешто сосема друго. На пример, во Серес била заробена една девојка, а потоа убиена со уште шестмина. „Им ги извадивме очите додека беа живи”, запишал грчкиот војник Ко-

сти. За масакрот во Серес, комисијата забележала дека затворениците што преживеале имале рани какви што нанесува месар кога се обидува да коле луѓе, на начин како што би колел овца.

Анастасија Павловна, вдовица од Гевгелија, сведочела за злосторството извршено врз неа.

И така се редат уште многу злодела уште потрагични, кои се само од присвоениот дел (51% од Македонија кои потпадна под грчкаа окупација во 1913 година.

Господине Кофос, најверојатно ви се познати следните факти: Ако ги погледнине пописите на етничкиот состав на северниот дел на денешна Грција од почетокот на 20 век во 1903, 1904, 1905 година, кога Османлиската Империја вршела пописи, ќе видите колку Македонци живееле и колку живеат денес таму, како се случило нивното раселување и заминување, односно протерување од таа територија. Значи, проблемот со името е всушност индетитетско прашање, на кое токму вие си зедевте за право да битете архитектот за обезличување на Македонците.

Така било со злоделата за време војната, и така продолжува, но најдобро е да ги набројме историските етапи на разнебитувањето што досега ги има реализирано Грција над Македонците и зошто грчките власти сметаат, кое и да е признавање на македонски народ или македонскиот јазик директно го става под прашалник грчкиот државен интегритет! ? Во Македонија под Грција, доколку се навратиме доволно назад во минатото, ќе стигниме до периодот на првите Андартите на чело со Павлос Мелас и Германос Кравангелис уште во Отоманската империја, потоа по поделбата на Македонија (1913), промената на етничкиот состав, промена на личните имиња и топоними, метаксатовата диктатура, Втората светска војна и Граѓанската војна (1945 - 1949), ќе видиме кои се староседелците во Ег. Македонија, а тоа најдобро го покажуваат суровите закони.

Под два: Грција во анектираниот дел од Македонија изврши преименување на имињата и презимињата, на топонимите и на сè: што е македонско на грчки јазик исклучиво само во тој дел на Македонија под Грција со закон. Во цивилизираниот свет се знае дека никој не смее да има монопол над именувањето и над имињата: тука спаѓаат името на територијата, на луѓето, на предметите, на јазикот и на секој поим што со векови го употребувале староседелците. Тоа Европа не го направи, туку во окупирана Македонија го направи само Грција. Станува збор за промена на топографијата, на душата на македонскиот народ во Грција. Со таквата сурова стратегија, се

тераше македонскиот народ на заборава на сопствениот културен идентитет. Целта на окупаторите им беше: да го изменат гравитационото јадро на македонското осамостојување и вековното самопотврдување и да се напуштат таинствените алгоритми запишани во вековниот егзистенцијален код и на сето тоа да им се даде грчки код. Да се избрише целокупната македонска цивилизација која со векови беше обликувана врз иманентни аксиолошки стандарди, изградени врз основа на определени функции на културата, без кои не би била можна егзистенцијата на човечкиот род. Со таа топографија ние Македонците, (токму од тој дел на Македонија), било кај да сме по светот и ден - денес се идентификуваме и се бараме по светот. Овој закон беше еден од најсуровите со кои се изврши бришење на вековното македонско постоење на тие простори и со цел да послужи како припрема за поголемо етничко чистење.

Под три: Грција, по ова веднаш почна да спроведува една етногеноцидна политика со протерување на македонското и колонизирање на инородно население, односно да врши етничко чистење. Таа уште во 1927 година, помеѓу Грција и Бугарија (Молов - Кафандарис) и со договорот Грција и Турција во 1923 година во Лозана, во тој дел на Македонија се населија повеќе од 640. 000 лица, а исели илјадници исламинизирани Македонци и многу други луѓе кои учествувале во Илинденското востание. Тогаш, тие дојденци државата ги нарекуваше Просфиги (Пондиј) а нас Македонците ендопии (староседелци). Понатака како се развиваа асимилационите процеси така просфигите стануваа горди Македонци, а староседелците Македонци се прогонуваа. Но се поставува прашањето: Зарем било можно, Грците да вршат етничко чистење ако народот и земјата била од секогаш грчка?! Човештвото до ден - денес нема забележано таков феномен.

Под четири: Метаксовата диктатура - позната од 4 август 1936 година, кога генералот Јоанис Метаксас прогласи диктатура во Грција. Режимот посебно остро се спротиставуваше и го казнуваше македонизмот, изразуван било како општествена дејност или само преку говорење на мајчин јазик. Многу локални жители на Македонија под Грција завршија во суровите затвори и по островите.

Под Пет: Втората светска војна, Граѓанската војна и гревовите на Македонците.

НЕ ДОЗВОЛИВ НИ ЕДЕН МОЈ БОРЕЦ ДА ЗАГИНЕ!

Дедо Ристо Малов ја живее деветата деценија од својот живот. Иако годините си го направиле своето, тој се уште многу добро се сеќава на борбите во кои учествувал. Тој бил и на Албанскиот фронт за време на Грчко-италијанската војна, но и во Граѓанската војна. Роден е во село Сетина, Леринско, во далечната 1916 година.

Потсетувајќи се на минатите времиња, вели дека живеел скроман живот. Учил училиште на грчки јазик. Како дете, заедно со неговите другарчиња Македончиња, зборувале на македонски јазик. Дедо Ристо раскажува за случката кога некој офицер ги прашал каков е тој јазик на кој зборуваат, а кога децата му одговориле дека тоа е македонски, офицерот категорично им рекол: „Нема македонски јазик, тој е мешавина од бугарски, турски јазик“. Евоцирајќи спомени на војничките денови ја пееле песната која потекнува од 1821 година, а во која се зборувало за Македонија. За своето учество во Грчко-италијанската војна вели:

„На 28 октомври 1940 година на албанскиот фронт се судривме со Италијанците. Борбите се водеа во Курица, Елбасан... На албанскиот фронт загинаа осумина борци од нашето село. Всушност, од Сетина на албанскиот фронт имаше околу 50-60 луѓе. Кога завршија борбите на фронтот, од јуни 1941 година отидов во ЕЛАС. Во 1945 година во Варкиза

Во селото Сетина грчката војска била до 1936 година, постојано повторно се вратила, а во 1945 година кога почнала Граѓанската војна се повлекла. Тогаш се формирала и ДАГ, која го продолжила дејството на ЕЛАС. Во 1946 година Малов бил воен референт, а неговата задача се состоела во тоа да ги собира младите од селото и да ги подготвува за Граѓанската војна

имаше некој договор да го предадеме оружјето. Во 1946 година бев воен референт. Тогаш повторно почнавме да се организираме за Граѓанската војна“.

Во грчко-италијанската војна со него се борел и дедото на сегашниот македонски премиер Никола Груевски, Коле Груевски. Тој му бил роднина на нашиот соговорник Ристо Малов, кој во оваа прилика ни кажа и неколку збора за Коле Груевски.

„Коле и Павле Груевски беа двајца браќа. Тие ми беа роднини. Овие деца се прибраа кај нас. Постариот Павле

подоцна замина за САД, а Коле остана во нашето семејство како наше дете. Со него седум години спиев во една постела. Беше добро дете, ме учеше да зборувам на грчки јазик. Заедно бевме и на Италијанскиот фронт. Тој таму загина“, посочува Малов.

Во селото Сетина грчката војска била до 1936 година, потоа повторно се вратила, а во 1945 година кога почнала Граѓанската војна се повлекла. Тогаш се формирала и ДАГ, која го продолжила дејството на ЕЛАС. Во 1946 година Малов бил воен референт, а неговата задача се состоела во тоа да ги собира младите од селото и да ги подготвува за Граѓанската војна. Од Сетина ги носеле во Албанија каде се подготвувале за борба. Во куќата на Коле Груевски во Сетина, која тој му ја отстапил на неговиот чичко, бил и главниот штаб на партизаните.

„Во текот на целата војна најжестоките офанзивни се водеа на Грамос. Имаше борби на Вичо, Малимади, Костурско... Освен едно дете од мојот вод, кое беше рането, не дозволив да загина ниту еден од моите триесеттина борци, зашто знаев како да дејствуваме, бев добро војнички подготвен“, вели нашиот соговорник.

Кон крајот на војната Малов се разболел од жолтица. Бил пренесен во болница во Македонија.

„Прво дојдов во Прилеп, потоа во Козле, па на Матка... Се подготвуваме да се вратиме назад, но додека да се подготвиме, тоа го направи другата страна и ги ликвидираа нашите борци. Тогаш падна и Грамос“, вели Малов.

Во текот на војната грчките команди, како што потенцира Ристо Малов, ништо не им ветувале во однос на нивните права.

„Тоа не е ваша работа, ќе видиме потоа, ни велеа. Повеќето не знаеја зошто се бориме. Од борците во ДАГ повеќето беа Македонци, а Грците не беа ниту десет отсто. Јас знаев зашто ние Македонците се боревме, за јазик, за школо, за црква. Но, за тоа не можеше да се дискутира, зашто Грците н’ нарекуваа Бугари, ‘славномакедонци’, а можеа и да нè ликвидираат“.

Животниот пат го продолжил во Скопје, а неговата сопруга била во Свети Николе. Сепак, судбината ги споила во главниот град.

**Жаклина Митевска
Ташко Јованов**

ЗЛОБНИ ЛАГИ ПРОТИВ МПЦ

Повод за ова мое јавување е продолжениот искажување на лаги и клевети против Македонската Православна Црква Епархија за Австралија и Нов Зеланд. Во последно време се појавуваат неистински кажувања, односно лажно окарактеризирање на Антиохиската Патриархија.

Во повеќе написи, отпадниците од МПЦ шират лажна пропаганда дека Антиохиската Црква „била“ Грчка Црква, такашто во последните три изданија на 31-и мај 7-ми и 14 јуни во мелбурнскиот весник „Денес“, се појавија три платени објави под наслов „Македонски цркви под грчка јурисдикција?“

Злобното окарактеризирање на Антиохиската Патриархиска Православна Црква како „Грчка“ со поврзувањето на Македонските Цркви, дека „биле“ под таа Грчка црква, ги заминува сите граници на цивилизирано и човечко односување.

За оние кои не ја знаат вистината - историјата на оваа (славна) Антиохиска Православна Патриаршија, може и да поверува на ваквите грозни лаги искажувани од Игор Александров, авторот на платените изјави. Но, ако човек знае само за сумата на пари што ги зема од верниците од двете Македонски Цркви кој ги има под негова контрола, авторот од Сиднеј, кој по негово признавање неговата плата стигнува до 150.000 долари годишно и поради тоа тој, не ќе може и да не лаже и клевети против МПЦ за да ја оправда таа негова дебела плата.

За многугодишните кажувани лаги и клевети против МПЦ, јас веќе ги нотирав во мојата отпечатена книга „Историја на Измамени Верници“ Мелбурн 2007 г. А тука сакам да ја одмаскирам неговата грозна лага околу Антиохиската Православна Патриархиска Црква, дека „била“ Грчка. Александров се обидува за да ја поврзе Македонската Православна Црква, дека „соработувала“ со „Грчка“ Црква.

По неуспехот на многу годишните напори преку лаги и клевети за да му го оцрни името на нашиот Епархиски надлежен Архиепископ, сега избира нови лаги со надеж дека тие ќе му помогнат во продолжението на антимакедонската и антицрковната борба и со тоа осигорувајќи ја неговата дебела плата.

Вистината за Антиохиската Православна Црква е таа, што е од првите Православни Цркви во светот и која Црква не практикува никаква дискриминација. Оваа Патриаршија ширум светот има јурисдикција на над 5 милиони православни христијани кои се формирани во 20

Епархии, во Сирија, Либан, Ирак, Палестина, Кувајт, Турција, како и во Америка и Австралија и Нов Зеланд.

Интересно е да се спомне дека Градот Антиох, од каде е започната мисијата на оваа Црква, е изграден од генерал на Александар Македонски. Познат под име Селевк - Никотор и после смртта на Александар Македонски, Селевк ја освоил Сирија како негов дел и го прогласил Антиох како негова престолнина во 300 пред Христа. Тој го именува градот во чест на неговиот татко кој се викал Антиох. Овој сириски град, од каде потекнува и името Антиохиска Патријаршија, од 1939 година е вклопен во денешните граници на Турција.

Во редовите на Антиохиската Црква се опфаќаат сите православни верници кои бараат нејзина услуга и помош. Оваа Црква е мултиетничка, мултијазична и мултикултурна, такашто во своите христијански пазуви ги прифаќа сите православни христијани од сиот свет.

Ние Македонците од Мелбурн најубаво ја знаеме и ја почувствуваме таа услуга и помош, кога ни требаа религиозни услуги, таму појдовме и ја добивме потребната помош.

По завршувањето на таканаречената граѓанска војна во Грција, односно во Егејскиот крај на Македонија, голем број на наши луѓе протерани од грчките фашисти, дојдоа во Австралија, и во времето од 1950 до 1960 година тие наши новодојдени, не сакаа да ги полнат грчките цркви за нивните треби, за венчавки и крштевки, токму таму појдоја, во Антиохиската Црква на Викториа Параде во Мелбурн, во црквата „Св. Никола“ при отец Ѓорѓи Хаидар. (За повеќе информации барајте на веб саитот „Ст. Ницхола“ Сириан ортодокс цхурцх Мелбоурне)

Нашите младоженци кои се венчаа и кои си ги крстија децата таму, со гордост ги покажуваат нивните сведенија дека се венчале и си ги крстиле децата во Сириската Православна Црква при отец Ѓорѓи Хаидар.

Во времето на битката на Македонската Православна Општина за Мелбурн и Вик.

Со Грчката, Бугарската и Српската Црква, кои се спротивставуваа за изградбата на Македонска Црква, во 1957 година, прв на помош се појави отец Ѓорѓи Хаидар, од таа Црква и отец Елиот од Англиканската Црква, за да се здобие правото за изградба на Македонска Црква, прва во дијаспората, односно црквата „Св. Ѓорѓи“ во Фитзрој.

По добивањето право за изградба на црквата, на 2-и август 1959 г. отец Ѓорѓи Хаидар беше прв кој се појави за осветувањето на темелите, Тој беше таму со нас и на 2-ри август 1960 на осветувањето и отворањето на Црквата „Св. Ѓорѓи“ (погледајте на доставената слика).

По моите дадени податоци, дали Александров и неговите сомисленници расколници ќе ја прогласат оваа првоизградена Црква од македонските имигранти во дијаспората, како Грчка? И дали Неговото Високопреосвештенство (сега покоен) владиката Наум, кој го примил Антиохискиот егзарх о. Ѓорѓи Хаидар да сослужува со него во осветувањето на таа Црква, ќе го наречат предавник на Македонскиот народ и издајник на Македонската Православна Црква?

Во денешно време, поради добрите и пријателските односи со МПЦ, покажаната подршка од оваа Антиохиска Патријаршија на барањето на Македонската Православна Црква да биде призната и влезе во редовите помеѓу другите христијански Цркви во Австралија, за Александров и неговите отпадници од МПЦ, значело понижување на Владиката г. Петар на некаква „грчка“ црква?

А тука што да кажеме за односот на нашите расколнички компаниски општини кои се појавија пред парламентарната комисија, да клеветат и се спротивставија на признавањето на МПЦ кажувајќи дека ако МПЦ била призната, владиката ќе можел да им ги одземел црквите со кои тие раководат и ќе ги дадел на Македонија, која земја за нив била „туѓа“ држава.

Ние верниците на МПЦ во Австралија многу добро знаеме и гледаме зошто е таквото односување од овие расколници против МПЦ. Како Александров, така и во сите компаниски општини има луѓе кои си ги имаат ставено прстите во црковните каси, па затоа ним не им треба обединета Македонска Црква со вредно достоинство.

Но МПЦ си ги има сите потребни историски-верски црковно-религиозни и канонски вредности, со здрави темели за да може да си ја води верската мисија и ги преживее сите клевети и напади од нашите изроди и неранимајковци кои за пари си ја прадаваат мајка си.

Сите напори на расколниците се само привремени, само МПЦ е вечна.

**Промашена конференцијата на агенцијата за
иселеништво на Васко Наумов****ВЕБ КОМЕНТАРИ****Од: Македонец од Детроит**

И оваа средба е одржана со претставници на дијаспората по порачка, поточно речено партиски истомисленици и гласноговорници. Мене лично не ми било ниту кажано ниту пак сум бил поканет (не само јас туку и никој кого познавам од активистите од САД). Пописот на Македонците во САД (а и на други места) ќе се организира од Македонците од Македонскиот Национален Центар во Детроит и во соработка со Комитетот за цивилни права на Македонците со седиште во Детроит. Од владата како и досега очекуваме да ги бојкотира нашите напори и да прави свои монтирани пописи по примерот на оние од Македонија.

Од: Николче Нов Зеланд

Е ова е стварно најголемиот безобразлук што го имам слушнато. Нашите деца пиеле и се дрогирале. Добро бе луѓе дали Вие имате трошка памет. Овде на младите им е забранет влез во локалите каде што се продава алкохол во старост под 18 год. Изнад 18 год. особата е полнолетна и смее да располага со своите пари по своја желба. Вие гледајте за омладината таму, а за нас и нашите пари Вие немојте да се секирате. Тие се наши и нема никогашда бидат ваши.

Од: Источна Македонија

Нема наши, ваши. Сите Македончиња, овде и во дијаспората се НАШИ! Некаде се презентираа податоци дека, во Србија живеат над 40.000 Македонци и дека од Дебар и околината има над 25.000 иселеници во странство. Добро е што и дијаспората е застапена во нашиот највисок претставнички дом со тројца пратеници. Но, со колку вкупно гласови беа избрани?!

Од: Вистински Реалист

До госп. Додевски, уште не почнал почна да плука. Дечко кој те гласаше сигурно не јас, а и ти да не си од оние Вмровци кои собираа пари за Македонија 1993 и никогаш не ги пратија, (чест на вистинските Вмровци) се дрогирале децата пиеле децата, па тоа не е проблем само кај Македонците тоа е светски проблем ама ете и ти да кажеш нешто, да не ти беше тоа Maiden Speech во парламентот, и да не зборуваше англиски како Албанецот Ахмети (албански) баш сакам да те слушнам како збориш ама по австралиски ке ти поставуваме прашања без влакно на јазикот, и кај ви е канцеларијата ако може да дознаеме.

Од: Австралија - Сиднеј

До кога со анонимуси извлечени од шешир како збунети зајаци? Кој е тој „иселеник“ што им лепи етикета на младинците во Австралија дека пиеле и се дрогирале? Ако дома си има личен пример, тоа е друго, ама, доста бре со вакви чешмаџиско селски „сензационални“ вести. Сигурно тој „информиран“ иселеник живее во некое забутано предградие и никој не го рецка за жив па и не се смешал и не научил дека втората па и третата генерација Македонци се образувани, на високи работни места, и се разбира, бегаат што подалеку од заостанатите во време и простор, кои по кој знае кој канал дошле на некакви конференции и нивната најголема „диплома“ е иселеник. Доста е од случајни стрелци кои помпезно се преставуваат дека „преставувале „ и ги „знаеле состојбите“. Конференцијата, наместо да се занимава како да испрати студенти од МКД за студентска размена и да си завршат децата факултети кои цел свет ги признава, си направиле царски муабет и одма во весник. За жалење и тој што рекол и тој што објавил.

Од: Итар Пејо

Во дијаспората има многу големи патриоти кои се спремни џабе да јадат и пијат. А кога се бара да платат 10 евра чанарина (годишно) за членство во некое здружение никаде ги нема. Прашајте ги сите тие патриоти здруженија по колку членови со платена чланарина имаат. Сега ќе ги броеле Македонците. Па кој ви е бре критериумот за да знаете кој е Македонец? Ќе му ги мерите гените? На изборите видовме колку Македонци има во светот: две три илјади.

Од: Штуро

Не само што пијат и се дрогираат, него и тешко слушаат. Такви селски фраери од типот на „иселеников“ ги има по Лондон, УСА и АУС со купови. Типови со шешири што зборат Македонски со англиски акцент (демек го заборавил Македонскиот), такви не ви ни требаат, тие немаат никаков авторитет во светот. Ако овој треба да лобира за нас у светот сме свршиле работа. Него, јас живеам во Лондон 10-ина години, никој не ми кажал ни кај да гласам, ни како да гласам, ни кај да се пријавам како независен кандидат. НИШТО!!! Од кого се избрани ова „иселеници“ што ме преставуваат?

По повод текстот „Ќе се пребројуваат иселениците во дијаспората“ (Македонските деца во Австралија пиеле и се дрогирале), објавен во „Утрински весник“, 21.07.2011

**АВСТРИСКО-МАКЕДОНСКА
ЗАЕДНИЦА НА ПРИЈАТЕЛ-
СТВО И СОРАБОТКА**

Минатиот месец во Виена се формира Австриско-Македонска заедница на пријателство и соработка. Иницијатор и основач на Австриско-Македонската заедница е Гоце Ангелкоски, шеф на постојаната мисија на Светскиот Македонски Конгрес при ОБСЕ во Виена.

На основачкото собрание на Австриско-македонската заедница учествуваа повеќе истакнати Австријци и Македонци од Австрија, како и актуелни носители на високи јавни функции од двете земји. Во просториите на Академскиот сојуз во Виена каде што се одржа основачкото собрание беше претставена богата изложба на носии и предмети од културното наследство на македонскиот народ. Изложбата предизвика воодушевување кај сите присутни. Во рамките на Основачкото собрание, во просториите на Академскиот сојуз во Виена беше поставена и галерија на слики од уметничката Ашели, австријка од индиско потекло, која мотивите ги насликала при туристичка посета на Македонија во 2008 година. Маестро Рашо (штипјанецот) ги забавуваше гостите на чело (инструмент) со изведба на повеќе македонски и австриски маестрални музички дела кои беа наградувани со долги аплаузи.

Научниот директор на институтот за економска политика во Виена, г.Кристијан Цајт, ги поздрави гостите и ги образложи целите и задачите на новоформираната заедница, а потоа го покани г.Гоце Ангелкоски да ја претстави Македонија.

Ангелкоски се потруди укажаната шанса да ја искористи навистина максимално и во полчасовниот говор ја претстави Македонија во најдобро и најискрено издание што доведе до големо внимание и дебата околу Македонија кај присутните.

Македонската економија и можностите за инвестирање во Македонија беа претставени од г.Филип Нелкоски, економски промотор на Македонија во Австрија.

“МАКЕДОНСКА НАЦИЈА”
- НЕЗАВИСНО СПИСАНИЕ ЗА
ОПШТЕСТВЕНИТЕ
ПРАШАЊА И КУЛТУРА

МАНИФЕСТ НА Д.О.О.М. ДО МАКЕДОНСКИОТ НАРОД

МАКЕДОНСКИ НАРОДЕ !

Во времето на најголеите политички, економски и војни кризи во светот, во времето на најкрвавиот денационализаторски терор од страна на бугарските, грчките и големо-српските хегемонисти, шовинисти и асимилатори, твојот носител на слободата „ДВИЖЕЊЕТО ЗА ОСЛОБОДУВАЊЕ И ОБЕДИНУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА“, израснато од крвта и животите на твоите најарни синови и ќерки, во твоето име и во име на ова историско собрание излегува пред лицето на целиот свет, да каже на пријателите и на душманите, на сојузниците и на окупаторите, на блиските и далечните на нашиот народ, оти македонскиот народ е решен да заживее слободен живот и да излезе од долгогодишните ропски вериги на Бугарија, Грција и Србија, и дека никаква сила на светот не може да му застане на неговиот пат кон полна национална слобода и обединување во независна и самостојна Македонска држава.

МАКЕДОНСКИ НАРОДЕ !

Создавањето на „ДВИЖЕЊЕТО ЗА ОСЛОБОДУВАЊЕ И ОБЕДИНУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА“ и организирањето на твоите патриотски сили во него, не е ништо вештачки создадено. При овие услови во кои денес се наоѓа македонската нација и останатите национални малцинства во Македонија „ДООМ“ се јавува како најприродна појава и како едно водечко тело во твојата ослободителна и обединителна борба. Создавање на едно вакво движење е плод од реки пролеана крв и од илјадници костурници посеани низ напатената и раздробената македонска татковина. Бо петипол вековното ропство разни поробувачи и окупатори ја грабеа нашата земја и го поробуваа нашиот народ. Единото средство кое не можеше да ни биде ограбено, беше борбата. Таа остана најсилното оружје во твоите раце и ти помогна

да не бидеш збришан сосема како народ. Во славните денови на Илинденското востание и Крушевската Република, во деновите на вториот „ИЛИНДЕН“ во втората световна војна ти разбра колкава е силата на тоа оружје. Илинденското востание од 1903 година откри пред целиот свет колку е тврда твојата решеност да не бидеш роб на никого, ами да заживееш како слободен и признат народ. Илинденската епопеја и епопејата на Народно Ослободителната војна од 1941 година ти покажаа колку е силна твојата тупаница кога се подига за извојување на слобода.

Токму таа сила ги плаши нашите скриени и отворени душмани - империјалистите од соседните балкански државички. Уплашени од таа борбена сплотеност тие се обидуваат со својата отровна пропаганда да те разединат и полесно да те држат во ропство.

И благодарение на предавници и разни врховистички измеќари, во твоите редови ти ја дочека несреќната 1912 година, разединен, закрвавен, неорганизиран и измамен, и нашата земја бидува разделена меѓу империјалистичките грабатели. Истата судбина се повторува и во 1918 година и тогаш балканските тирани и поробители ја повторува срамната поделба на Македонија, со што, ти не куртули и не се спаси од јаремот на тешкото ропство.

МАКЕДОНСКИ НАРОДЕ !

Впрегнат во невидено економско ропство, одречен како народ, обесправен политички, заостанат просветно ти си през 63 годишниот живот под балканското ропство на Бугарија, Грција и Србија доведен во положение на колонијален народ. Србизирањето стана национално гесло на белградските реакционери и хегемонисти; големо-бугарската асимилаторска машина во Софија сеуште упорно работи против македонотвото и денонојно прави разни фалсификати на историско-научната база и не ги сокрива своите гнасни претен-

зии за завладување на сите македонски краеве под бугарска диутатура. Грчките фашистички денационализатори ги преполовија во својата македонска национална територија со невиден геноцид на национално истребување. Тоа што те одржа и те држи за тие и овие тешки години, тоа беше и е твојата борба против сите тие колонизатори и нивните марионетки, измеќарите и врховистичките елементи. Во таа борба ти прогледа и узреа политички, во неа ти си ги најде своите сојузници и сопатници останатите поробени народи на Балканскиот полуостров. Во борбата против велико-српските, бугарските и грчките повелачи и тирани ти ја искова својата единственост и разумност со останатите национални малцинства во Македонија и соседните поробени народи на Балканот и го искова меѓусебното братство, кое покрај твојата борба стана уште една гаранција за спечалување на конечна слобода и обединување на целокупна Македонија.

МАКЕДОНСКИ НАРОДЕ !

Со подлиот напад на германските фашистички империјалисти во 1941 година велико-српска Југославија пред и да пружи било каков отпор бидува прегазена, а Македонија за четврти пат во 30 години поделена меѓу фашистичките јатаци на Хитлера. Под велико бугарската окупација настанаа најтешките времиња за македонскиот народ.

Грабежот зема невидени до тогаш размери, македонското стопанство бива целосно ставено во услуга на Хитлерова Германија. „Дирижираниот стопански“ криминален грабеж ги рашири своите пакосни крила над Македонија. Не остана некој производ на селското стопанство кој можеше да куртули од реквизиционата експлоатација. Селаните беа турнати во понорот на бедата. Со нив заедно тонеа во мизерија и сите други стопански и животни услови. Целото македонско стопанство

беше подложено на најбесрамен грабеж за сметка на фашистичка Бугарија и Германија. Бугарските фашистички измекари се преобрнаа во најверни кучиња на Хитлер и кукастиот крст. Шпекулацијата и грозните грабежи и насилија од страна на бугарските, албанските, италијанските и германските тирани врз македонското население беше секојдневна слика. Македонскиот народ потона во дотогаш невидена беда. Дури на една страна се трубеше неуморно старата поробувачка песна, оти македонска националност немало, оти ние сме биле „асли бугари“, на друга страна се полнеа занданите со чесни синови и патриоти на Македонија, а во полицијските участаци со инквизиторски методи се мачеа народните борци. „Војно-полевите“ судови работеа усилено, интернациите опфатија цели села и околии, на бесилките увиснаа најдобрите чеда на Македонија. Крвожедниот фашистичко-империјалистички окупатор тргна кон физичко истребување на македонскиот народ. Модерните Хуни ги надминаа во крволочноста и најсуровите турски „катили“.

Во тие тешки денови Македонија под жестокиот и крволочниот терор од страна на бугарските, италијанските, германските и албанските тирани и завојувачи изгуби на илјадници одбрани синови и ќерки, но сепак не потклезна и не се предаде со својата праведна борба.

МАКЕДОНСКИ НАРОДЕ!

Во низата на долгите години на ропството тешката отварност те научи оти против подлите поробувачи имаш само едно сигурно оружје : „БОРБАТА“.

На позивот на твоите најдобри синови во 1941 година ти се крсна на востание. Тогаш оживеа „Илинденскиот идеал“ за слободна и обединета Македонија. Во револуционерниот дух на Вториот ИЛИНДЕН ти ја сети и почувствува бунтовната сила на еден поробен и со векови угнетуван народ. Револуционерните традиции на великиот Илинден од 1903 година пак беа оживевани. Настанаа најславните денови од твојата историја, настана епопејата на светата Народно Ослободителна Борба, во која ти се прероди како народ да си ја земеш судбината во сопствените раце.

Во нерамната борба, во која ти влезе смело, израсна од мали партизански одреди првата твоја историска Народно Ослободителна Војска која го прослави македонското име по целиот свет и стана страв и трепет за фашистичките окупатори. Ослободувањето на Македонија стана нејзин свештен завет, надахната со љубовта на својот народ, запоена со духот на Делчев, одушевена од боречкиот елан на старите Илинденци, твојата млада македонска војска тргна да го исполни светиот завет на „Вториот Илинден“ и не го испушти оружјето од рацете се дури и последниот окупаторски војник не беше избркан од нашата македонска татковина, дури и последниот воен претставник и

Овие стираници си посветуваме на големиот број борци за македонската кауза и политички емигранти во дијаспората во времето на создавањето на Социјалистичка Република Југославија... Големииот број на Македонци по светиот во обидот да се обединат, да ја искажат својата мисла и борба за обединување и афирмирање на родината многуишти иокренуваат изданија кои, за жал, завршуваат како доказен материјал за бројни пресуди и осуди и казни за македонскиот национализам. Изданието Македонска нација што заживеа во Зајадна Европа во 1971 година остана како вековен доказ на борците за македонската кауза, кои низ ишаниот збор се бореа за подобар живот во иаишковиата, а воедно и за ородување на Македонците широм светиот . Во овој и во наредните броеви ќе иренесеме авиенитични извадоци од Македонска нација.

предател не ја доби заслужената казна и дури слободата не биде исцело извојувана и осигурена. Младата македонска Народно ослободителна војска беше и остана на великиот Илинденски завет но во тие судбосни денови на решението за конечно ослободување и обединување на Македонија пак одново проработе српската велико-југословенска анти-македонска машина, и наместо македонските борци да одат за Солун и Егејска Македонија, беа испратени да гинат на туѓиот „Сремски фронт“. Слично и тогавшниот Ослободителен фронт на Бугарија се погрижи што побргу да склучи договор со српските генерали и да ги задржи македонските територии окупирани во 1912 година во времето на Првата Балканска војна. Ова предавство одново дојде од редовите на македонските продадени души кои беа во главниот штаб на Народно Ослободителната војска на Македонија.

Нашиот смел водач и прв претседател на президиумот на Антифашистичкото Собрание на Македонија (АСНОМ) Методиј Андонов -Ченто беше брзо и вешто отстранет од продадените србомански слугерани и врховистите на Белград во името на некакво си братство и единство и возобновување на големата кралевина С.Х.С. - Караѓорѓева Југославија. Тешката борба не беше застаната и по големото и историско предавство од страна на македонските србомани од Вардарска Македонија кон нашиот народ во Егејска и Пиринска Македонија. Борбата за твоите праведни идеали се најдуваше пред крај, пред полна национална слобода кога Комунистичката партија на Југославија го изврши најгнасниот чин во нејзината историја избивајќи и затварајќи по затвори илјадници македонски синови и ќерки-борци кои беа спремни да го продолжат победоносниот марш на Пирин и Егејска Македонија. Ослободувањето и обединувањето на целокупната Македонија во

самостојна национална држава не им одеше во корист и сметка на закржавените велико- југословенски шовинисти и така македонската борба запра токму во моментот пред конечното остворување на вековниот идеал. Македонија и македонскиот народ беа и по пети пат во период на три децении поделени и искасапени од срамниот окупаторски договор на големите држави на Јалта, со што сепак неможеше да се запечати крајната судбина на македонскиот народ и земја.

МАКЕДОНСКИ НАРОДЕ !

Од тешките борби и пролеаната крв на најдобрите македонски синови од трите дела на Македонија произлезе денешното „Движење за Ослободување и Обединување на Македонија“, тоа е симбол на твојата слобода и изразител на твојот суверенитет, ја прокламира и пропагира пред целиот свет Македонската националност. Нашето патриотско движење го бара вековниот идеал на македонскиот народ - создавање на самостојна македонска држава. За прв пат после славниот Самоил -цар на Македонија, македонскиот народ се здоби после тешките борби и со големи и херојски жртви платена една Македонска државно- правна единица во вид на Сојузна Република во рамките на возобновена Југославија, во која е призната „македонската нација“ како рамноправна нација со останатите југославјански националности. Таа слобода и рамноправност се изразени само на културно-просветно поле, но не и на политичко-економското. Во оваа денешна Социјалистичка Република Македонија се забранува секаква агитација и пропаганда за барање на признавање и ослободување на македонската националност во Пиринска и Егејска Македонија. Таа наша со скапа ков ослободена македонска територија, денес е управувана од луѓе

коа не се свесни за нивното историско предавство. Македонија не е само од Шар планина до Гевгелија, од Берово до Дебар ами Македонија е од Шара до Олимп и реката Бистрица, од Родапите до Охридското езеро. Тргувајќи од вековните идеали на македонскиот народ Првото Македонско Народно Собрание во Вардарска Македонија го прокламира пред целиот свет своето праведно и неопстанливо сакање за обединение на целокупниот македонски народ на принципите на правото на самоопределување. Но тоа не остана доследно на оваа своја прокламација од славните денови на Народно Ослободителната Борба и остана задоволно само со еден дел на Македонија, кој го даде во послушност на Титова Југославија. Ако Народното Собрание на Република Вардарска Македонија бараше од своите сојузници во Југословенската федерација да се обедини навистина целокупната Македонија и ако во тоа успееше тогаш ќе престанеше ропството на македонскиот народ во сите делови на раздробена Македонија, и ќе се создадеа условија на солидарност и мир меѓу балканските народи.

МАКЕДОНСКИ СИНОВИ И ЌЕРКИ, МАКЕДОНСКИ ПАТРИОТИ !

Обединувањето на целиот македонски народ и земја зависи од вашето учество во гигантската борба против сите македонски колонизатори. Само со борба против подлиот фашистички и комунистички окупатор вие ќе можете да го спечалите самоопределувањето и обединувањето на Македонија во една самостојна и обединета независна македонска демократска држава. Нека борбите на Македонскиот Илинденски Пиомонт ве одушеват за посмела борба против македонските угнетувачи и поробувачи. Нека патот на Илнденска Македонија побуди во вас чувство на отпор и борба за национална слобода и обединување на целокупниот македонски народ. Нека важето учество во светата македонска национално ослободителна борба што ја предводи ДВИЖЕЊЕТО ЗА ОСЛОБОДУВАЊЕ И ОБЕДИНУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА им даде живот на основните принципи на прокламирањето и осамостојувањето на утрешна обединета Македонија и нека ги збрише вештачките граници кои не разделија брат од брата, македонец од македонец.

МАКЕДОНСКИ НАРОДЕ !

Поробувачите на Македонија од секогаш сакале да не разединат и скараат со нашите браќа од другите национални малцинства, за полесно да ја владејат нашата татковина и полесно да го грабаат нашиот народ. Тешкото минато покажа оти нашите интереси и интересите на сите национални малцинства во Македонија се исти и нивната судбина заедничка. Во овие решителни денови ние сите бараме изградување на слободна и обединета самостојна независна Македонија. Збратими

се заедно со сите наши национални малцинства оти тогаш ќе бидеме уште појаки, и на тој начин ќе успееме да изградиме и оформиме една утрешна обединета Македонска држава која со својот народен и демократски карактер ќе биде управувана од народот што живее во неа.

МАКЕДОНСКА ЕМИГРАЦИЈО ВО ЕВРОПСКИТЕ И ЗАДОКЕНСКИТЕ ЗЕМЈИ !

Ропството на нашата македонска родина ве оддели од вашите куќи, од вашите блиски, од вашите села и градови. Тешката судбина на нашата поробена татковина ве расфрли на сите страни по светот. На некои од вас ви беше предопределена ролјата на провокатори на македонската нација за време на многуте војни на Балканот и сега во денешново време во слободните земји на западниот свет.

Ние, синовите на борбена и Революционерна Македонија од редовите на „ДВИЖЕЊЕТО ЗА ОСЛОБОДУВАЊЕ И ОБЕДИНУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА“, одсекогаш сме правеле разлика помеѓу убијците и предавниците од бандата на Ванчо Михајлов и чесната македонска емиграција. Ние одсекогаш знаеме дека во вашите гради никогаш не е престанало да бие чесно македонското срце на заедничката родина, оти нашите идеали се и ваши идеали, и оти во вас никогаш не угаснала желбата да се најдете пак во нашата слободна и незастрашена македонска татковина. Централниот Комитет на „ДООМ“ ви испраќа пламени братски поздрави и ве кани во заедничка и здружена борба за остворување на светите Илинденски и македонски идеали, ослободување и обединување на Македонија и изградување на слободна Македонска држава.

Отфрлете ги самонаречените водачи околу стариот и веќе изветреан крволок Ванчо Михајлов и врховистичките елементи на Бугарија, Грција и Србија. Гнасете се од македонските предавници и измеќари на македоноистребувачите во емиграцијата.

Присоединете се кон нашето патриотско револуционерно движење и вклучете се во општата борба против сите непријатели на Македонија. Земете учество за ослободувањето на општата македонска татковина. Дајте го својот дел во нејзино то изградување. Нека нашата сплотеност стане остер одговор на сите поробувачки планови. Нека нашето единство биде страв и трепет за сите непријатели и врагови на Македон ија! Нека нашиот борбен патриотизам стане гаранција за подобра иднина на нашата татковина!

МАКЕДОНСКА МЛАДИНО, МАКЕДОНСКА ИДНИНО!

Отсекогаш младината е првата жртва на империјалистите и окупаторите на Македонија, и таа е првата која тргнува во борбата против нив. Со својата прикажана храброст младината даде пример како се служи на народните идеали. Вие де-

неска македонска младино го чините најборбеното јадро на нашето борбено движење.

Денешната борба на Македонскиот народ изградува поцврста и поарна младина во која се влеани идеалите на македонските младинци -РЕВОЛУЦИОНЕРИ од двете Илинденски епопеји (првата од 1903 год. и втората од 1941 год.). Утрешна слободна и обединета Македонија вие треба да ја изградите. Македонска младино, борци на „ДООМ“ вие со вашата смелост и борбена спремност го разнесовте македонското национално име насекаде по светот. Со својата беспримерна пожртвуваност вие му натеравте страв во коските на нашиот тиранин и неговите платенички организации на бугароманите Ванчо Михајлов, Аспарухов, Богдановски, на пан-македонската големо грчка организација и на четничките отпадници на Дража Михајловиќ кои се денеска згрупирани околу малоумниот Слободан Драшковиќ кои еве со децении наоѓаат засолниште под американскиот империјалистички чадор.

Во оваа праведна и величествена борба вие го дадовте својот крвав дел со кој се гордееме сите ние. Нашата борба ја овековечивте за вечни времиња и која ќе е служи за пример за идните македонски поколенија.

МАКЕДОНСКИ НАРОДЕ, БРАЌА И СЕСТРИ!

Зората на слободата изгрева! Од крвавата борба ќе израсне слободна и обединета Македонска држава, во нова демократска и независна Македонија. Нашата борба сеуште трае и нее завршена се додека не се ослободат сите три дела на Македонската света татковина и се сплотат во една народна и демократска самостојна држава. Соберете ги сите сили да се стекне слободата што поскорода се сочувваат печалбите на досегашните жртви и досегашната борба. Мобилизирајте ги сите можни снаги за изградувањето на една идна самостојна Македонска држава, направете од Македонија среќна татковина и среќен народ.

„СЕ ЗА СЛОБОДНА И ОБЕДИНЕТА МАКЕДОНИЈА“

„ДА ЖИВЕЕ МАКЕДОНИЈА И
НЕЈЗИНИОТ СВЕТОЛ ИЛИНДЕНСКИ
НАРОД!“

„ДА ЖИВЕЕ НАЦИОНАЛНИОТ СОВЕТ
НА-Ц.К. НА Д.О.О.М.“

„СЛОБОДА ИЛИ СМРТ“

1 МАЈ 1975 ГОДИНА
Аугсбург, 3.Германија
Ц.К. на Д.О.О.М.

СВ. ПРЕПОДОБНА МАЧЕНИЧКА ПАРАСКЕВА (СВ. ПЕТКА-ЛЕТНА)

На крстој

Во името на Отецот и Синот и Св. Дух

Драги христијани и христијанки, една од многубројните светителки што Светата црква и одава посебна чест и место во прекрасниот светителски Гердан е Св. Параскева-Св. Петка.

Св. Параскева е родена во Рим, од родители христијани, во време на тогашниот многубожечки цар Антонин, во првата половина од 2 век. Нејзините родители во начало како и многу други биле без деца. Но, како христијани не губеле надеж, а се повеќе се надевале дека Господ Исус Христос еден ден и нив и нивната куќа ќе ја израдува. И навистина Господ Исус Христос им ја подарил ќерката Параскева, која се родила во петочен ден, поради што и името и го дале при крштевањето да биде Параскева- Петка.

Уште од рано детство Параскева беше воспитувана од своите родители во христијанскиот Дух, а таа покажуваше голема послушност. Св. Петка од кога почнала да чита, домашното воспитување за Христа и Неговата вера, почнала да ја збогатува со нови сознанија преку читање на Св. Писмо.

Откога нејзините родители се упокоиле во Господа, таа сиот имот наследен од родителите, а тие биле доста богати, го поделила на сиромасите и се замонашила. И ако во тоа време христијанството беше забрането и се гонеше од страна на многобошците, па луѓето што верувале во Христа не смееле јавно да се изјаснат дека се христијани, но Св. Петка сега смело и јавно почнала да го проповеда Христа, вистинскиот Бог и Творец на се видно и невидливо.

Св. Петка била обвинета кај царот, од некои Евреи, поради проповед на забранета вера во тоа време. Обвинувајќи ја пред царот тие кажале: Една жена по име Параскева го проповеда Исуса, Синот на Марија, кого нашите претци го распаа. По оваа оптужба Св. Параскева била изведена пред царот. А бидејќи Св. Петка била многу лична и по Дух мудра, царот бил изненаден и затоа и предложил на Св. Петка; ако се откаже од Христа и принесе жртва на неговите богови, ќе наследи големо богатство, а во спротивно ќе биде предадена на измачување. Св. Петка го избрала вториот дел од предлогот и тоа без да

Протојереј Ѓорѓи Пачемски

размислува. Бидејќи царот не знае дека таа богатството наследено од родителите го поделила на сиромасите, и затоа му одговорила на царот: Св. пророк Еремија вели: оние богови кои не го создадоа небото и земјата, ќе се истребат од земјата, и со тоа не ме плашите.

По ова царот разлутен наредил да вжештат еден шлем и да и го стават на главата. Но, Светата Христова Десница била врз неа и ништо не и нашкодило, а поради ова чудо многу многобошци поверувале во Христа и се покрстиле.

Потоа царот наредил да се зовре казан со масло и смола, а потоа да ја стават во казанот Св. Петка. Светителката стоела мирно без возбудувања во среде казанот без да покаже некакви знаци на болки од вжештената маса. Гледајќи го тоа царот и рекол на светителката: Параскево по-прскајме ти со твојата рака со маслото и смолата за да видам колку е топло. Св. Петка земала со рака од течноста и му

фрлила во лицето, царот веднаш ослепел, и почнал да и се моли на светителката: смилувај се на мене слугинко на вистинскиот Бог, па јас ќе поверувам во Бога кого ти го проповедаш. Светата маченица се помолила на Христа и видот му беше повратен на царот. Тогаш царот со сите негови телохранители и село семејство поверувале во Христа и се покрстиле во името на Св. Троица.

Св. Петка излегла од Рим и тргнала по села и градови да го проповеда Христовото евангелие. И каде и да проповедала обично по градовите насекаде била измачувана, но затоа пак и победничка во сите дуели со мачителите, како на пр. Во некој град имало змија која јадела луѓе кога ќе и се доближат до нејзиното место на пребивалиште, па кај неа ги праќале луѓето што биле осудени на смрт, што значи змијата ја извршувала смртната казна. Така и Св. Петка била осудена на смрт поради името Христово и Неговото евангелие и ја испратиле- ја одвеле кај местото на змијата, но, кога светителката се појавила пред змијата се сокрила, а кога светителката дувнала врз змијата, истата скокнала високо во воздух и треснала на земјата и на два дела се поделила и цркнала.

А сите ова што го гледале заедно со градоначалникот се почудиле и поверувале во Христа и Неговото евангелие.

Св. Петка многу други мачеништва претрпела, не заради себе, туку заради Воскреснатиот Спасител Господ Исус Христос.

И кога се привршиле нејзините овоземни денови, по долгите и неподносливи страданија била убиена со пресечување на нејзината света глава, околу 140 година, а нејзините свети мошти се наоѓаат во Цариград, во црква посветена во нејзина чест, која и донесе прави чудеса, помагајќи не секогаш, и како таква помошничка добро е позната во христијанскиот свет.

Па поради тоа и ние не само денес туку секој петок во неделата и упатуваме заеднички богослужбени молитви, како и посебни наши барања да се застапува пред Христа Господа да ни подари пред се духовно и телесно единство и здравје, па потоа братска љубов и мир помеѓу луѓето, како би можеле подолго да поживееме на земјава прославувајќи го Господ Исус Христос и неговите достоинственици светители помеѓу кои е и денешната Св. Петка, како до сега, така и од сега и во сите векови.

Амин

ЗДРАВЈЕ СО НАЈЕВТИН ЛЕК

ZEGIN

*Дирекција шел: 3119-672, 3119-823, 3113-754, 3116-096, 3115-600
Дискоњи МНТ шел: 3116-768, 3239-303, 3117-614, 3239-253*

Здравство за сите

Едукација на сите полиња

Гаранција за нашето и вашето здравје

Информација од сите и за сите во здравството

Надеж за сите болни

Со нас сте
посигурни, попрофитабилни и најљубезно услужени

Еднаш со Зегинов лек - пријатели за на век

Освежете ја
Вашата заштеда!

ProCredit Bank

4,5% фиксна каматна стапка

02 2446 000

info@procreditbank.com.mk

www.procreditbank.com.mk

за сите штедни влогови во евра на една
година, орочени до 15.09.2011 г.